

Omheining

CONTACTBLAD VAN DE VERENIGING VOOR HEEMKUNDE "OMHEINING" TE HEINO

NUMMER

1

29^e JAARGANG - MAART 2009

Vereniging voor Heemkunde 'Omheining' te Heino
29e jaargang - nummer 1 - maart 2009

INHOUDSOPGAVE

- blz. 2 Van de redactie
- blz. 3 Gedicht 'Met Mekare' - G. van der Waarde-Nikkels
- blz. 4 C. Spoelstra, Predikant te Heino - N. Elsinga
- blz. 8 Sprekende foto's (75) - J.K. Pruim-Reinders
- blz. 11 Wie was wie? - D.A. Weulink-Jansen
- blz. 11 Open huis - J.K. Pruim-Reinders
- blz. 12 Van de Werkgroep Kruidentuin 'Allegaardje' - J. Günessen-Stegeman
- blz. 14 Kerstwandeling - J.K. Pruim-Reinders
- blz. 14 Een 'vergeten vloer' - J.K. Pruim-Reinders
- blz. 16 Het verhaal achter de dingen (24) - J.G.J. de Groot
- blz. 17 Toen en Nu - D.A. Weulink-Jansen
- blz. 18 Streektaal Quiz - J.L. Melenhorst
- blz. 19 Al weer 20 jaar geleden - M.S.H. Donath-Hoppen
- blz. 22 Pot - T. van Tijen-Baurichter
- blz. 23 Van de bestuurstafel
- blz. 24 Colofon

Van de redactie

Om te beginnen wenst de redactie u nog een heel goed 2009 toe. Het eerste nummer van het nieuwe jaar ziet er totaal anders uit dan u gewend bent. Het contactblad is nu in kleur en heeft, dankzij Bert van de Wetering, een nieuwe opmaak. Daardoor komen de verschillen, vooral tussen foto's van vroeger en nu, veel beter uit.

Nynke Elsinga heeft een verhaal gemaakt over ds. C. Spoelstra, die gedurende vier jaar predikant was van de hervormde gemeente in Heino. Haar bevindingen haalde ze uit een in het Afrikaans geschreven boek van de heer Jan W. Meijer, dat in het bezit is van de heemkundevereniging.

In de rubriek 'Sprekende foto's' in het decembernummer van vorig jaar stonden nogal wat onjuistheden. Jennie Pruim heeft alles gerectificeerd. Marijke Donath haalt herinneringen op van 20 jaar geleden. De bijdrage van de werkgroep 'Het Allegaardje', geschreven door Jelske Günessen, bestaat dit keer uit wat je allemaal met madeliefjes kunt doen.

Verder treft u, behalve de vaste rubrieken, een oproep voor een nieuwe rubriek aan. We hopen op veel reacties.

Tot slot kan ik u meedelen dat de redactie is uitgebreid. Toon Hoefsloot heeft te kennen gegeven graag mee te willen werken aan de realisatie van ons blad.

We wensen u veel leesplezier.

Namens de redactie
Dieni Weulink

De kopij voor het juninummer verwachten we voor 1 mei.

Met dank aan de correctoren:

N. Elsinga, T. Hoefsloot, J. Melenhorst, N. Nijland-v. Egmond,
J. Peters en J. Tijhuis.

Met mekare

Uit: 'Vroagen',
door
Gerrie van der Waarde-Nikkels

Ondeurgrondelijk bint de weagen,
die de mensen hebt te goan.
Op een kruuspunt: een ontmoeting,
effies stille bliieven stoan.
Ogen schittert, vonken spettert.
Hier lig de kiem veur 't besluit:
van noe of an goaw' met mekare,
wiele goat dezelfde kante uut.

Joarenlang deel ie de paden.
De één kent de ander deur en deur.
Zonder woorden, toch begriepen,
't zeg, dej' bie mekare heurt.
Ieder draagt zien eigen päkkies,
mangs zo zwoar, det 't hoast nit geet.
Mar dan is de wetenschap doar,
det de ander nööst oe steet.

Die oe op de sterren wis in 't duuster
en op 't fluusteren van de wind.
Joa, dan veul ie det oe päkkies
al nit half zo zwoar meer bint.
Wat een zegen dej' mekare
voort könt helpen onderweg.
En dej' samen könt genieten
Van 't goeie det 't leaven brech.

As dan één van beiden ofhöökt,
wordt 't pad een duuster pad.
Sterren schuult achter de wolken.
Ie strompelt doar en doolt mar wat.
Met een dubbel aantal päkkies
goaj' verdan, bezwoard, vermeuid,
mar dan zeej' det in de bärmen
toch gewoon de bluumpies bleuit.

C. Spoelstra, Predikant te Heino

17 december 1899 - 3 januari 1904

Nynke Elsinga

Inleiding

In 2007 is het boek:

Ds. C. Spoelstra (1860-1918)

"Niks minder as reg nie!"

verschenen.

De schrijver Jan W. Meijer heeft ons hiervan op de hoogte gebracht en aangegeven, dat het wellicht interessant zou zijn voor 'Omheining' om dit boek te hebben en te gebruiken, omdat hierin een hoofdstuk aan Heino is gewijd.

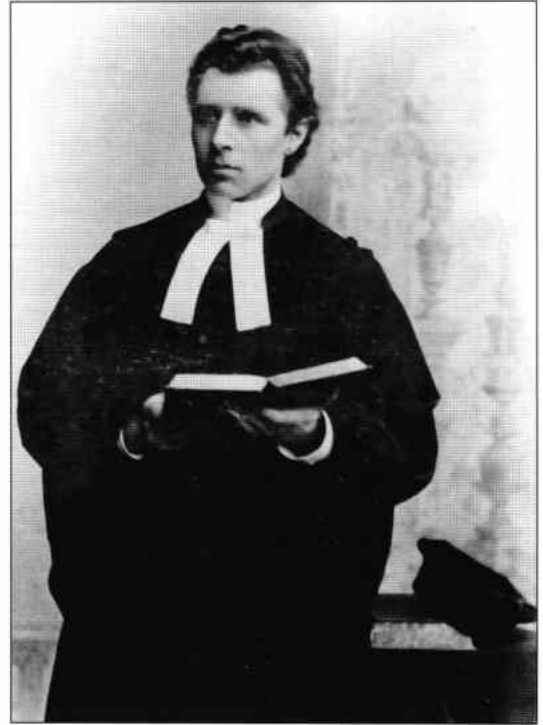
Deze ds. C. Spoelstra heeft vier jaren als predikant in de hervormde gemeente in Heino gewerkt, nadat hij eerst dominee in Pretoria is geweest. Daar heeft hij veel conflicten gekend, omdat hij in kerkelijke zaken zeer principieel is. Mede daardoor ontstaat een aantal conflicten waarin hij niet altijd even tactisch te werk gaat. Uiteindelijk hebben deze conflicten ertoe geleid, dat Spoelstra de kerk van Transvaal verlaat. Hij krijgt geen eervol ontslag en geen bewijs van goed gedrag. Uiteindelijk krijgt hij wel een verklaring dat hij niet om onzedelijk gedrag geen attest krijgt.

Hij ervaart dit als zeer krenkend. Spoelstra komt in augustus 1898 terug naar Nederland. Hier wordt hij door de Nederlands-hervormde kerk opnieuw beroepbaar verklaard tot predikant.

De periode in Heino heb ik zo goed mogelijk vanuit het Zuid-Afrikaans weergegeven en ik heb geprobeerd het betreffende hoofdstuk samen te vatten. Naar mijn idee geeft onderstaande tekst een aardig beeld van het reilen en zeilen binnen de hervormde gemeente rond 1900.

Predikant te Heino

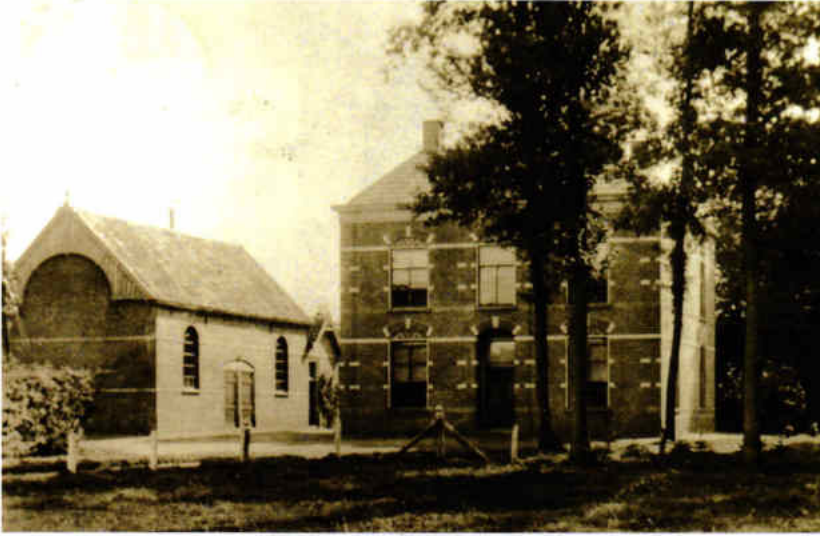
Op maandag 21 augustus 1899 om 9.00 uur 's ochtends komen de kerkenraad en de kiescom-

Ds. C. Spoelstra (1860-1918).

missie der Nederlands hervormde kerk bijeen in zaal 'Vrede'. De vergadering beslist unaniem, dat toezegging van beroep zal worden uitgebracht op "tijdelijk emeritus Predikant, laats-telijk te Pretoria, woonagtig te 's Hage, ds. C. Spoelstra". Spoelstra aanvaardt deze toezegging van beroep op 3 september 1899. Op 14 november wordt met algemene stemmen een definitief beroep uitgebracht op de heer C. Spoelstra, kandidaat bij het provinciaal kerkbestuur te Zuid-Holland. Op 17 december 1899 volgen de bevestiging en intrede door de toenmalige consulent in Heino.

Spoelstra's kerkelijke positie was in eerste instantie niet helemaal duidelijk, vandaar bovenstaande aanpassing in terminologie.

*Vroegere
Hervormde Pastorie
te Heino
met links het oude
gebouw Vrede.*

In de begintijd in Heino ontstaan er al snel problemen.

De zangvereniging krijgt een nieuwe dirigent en repeteert op woensdagavond, op dezelfde tijd dat er een wekelijkse godsdienstoefening gehouden wordt. Ds. Spoelstra vindt, dat de zangvereniging op een andere avond moet repeteren en overtuigt de kerkenraad van zijn standpunt. De zangvereniging weet van geen wijken. Dan beslist de kerkenraad, onder leiding van ds. Spoelstra, dat er gedurende de woensdagavonddienst geen vergadering of bijeenkomst in gebouw 'Vrede' gehouden mag worden. Hiertegen heeft de zangvereniging geen verweer en dan blijkt, dat ze wel op een andere avond kunnen oefenen.

Dat ds. Spoelstra een hele consequente houding aanneemt ten aanzien van allerlei zaken, blijkt uit een veel ernstiger voorval uit dezelfde periode.

Op 30 december 1899 heeft ds. Spoelstra, samen met twee ouderlingen, een gesprek met Hendrika D. en Jan Willem V., in verband met hun voorgenomen huwelijk. In het dorp doen geruchten over hen de ronde. Volgens notulen heeft dit stel "vooruitgegrepen op de huwelijkszegen". Het aanstaande bruidspaar wordt stevig aan de tand gevoeld, maar verwerpt alle aan-

tijgingen met kracht. En mocht Hendrika wat dikker lijken dan normaal, dan is ze - door zenuwen - over de praatjes in het dorp, opgezwollen.

Het huwelijk wordt toegestaan en op 6 januari 1900 gesloten. Op 8 maart 1900 wordt een zoon geboren. Er wordt van de geboorte aangifte gedaan in Raalte, waar Jan V. nog steeds lidmaat van de hervormde gemeente is.

Dit komt de dominee ter ore. De kerkenraad vergadert erover en besluit tot een tuchtmaatregel. Zuster V. wordt als lidmaat van de gemeente Heino geschrapt. Over Jan kan de kerkenraad geen tucht uitoefenen, omdat hij nog steeds lidmaat van de hervormde gemeente Raalte is. Een krasse maatregel, die buiten proportie lijkt. Het gevolg is, dat Hendrika bij het classicale bestuur een klacht indient tegen de kerkenraad van Heino.

Ds. Spoelstra verdedigt de strafmaatregel. Het kerkelijk reglementenboek van de hervormde kerk schrijft voor tal van zaken voor, hoe kerkenraden moeten optreden en welke tuchtmaatregelen genomen mogen worden. Uiteraard wordt niet overal in voorzien. Daarom is er een artikel dat zegt, dat in alle andere gevallen de kerkenraad zelf tot een gepaste tuchtmaatregel besluit. En dat is volgens ds. Spoelstra, wat de kerkenraad heeft gedaan.

*Nederlands
hervormde kerk
te Heino.*

Spaelstra overtuigt met zijn verhaal het classisbestuur van de rechtmatigheid van het optreden van de kerkenraad. Het bezwaar wordt als niet ontvankelijk afgewezen, met de toegevoegde opmerking, dat het classisbestuur liever een zachtere tuchtmaatregel gezien had.

Na enige tijd beseft de kerkenraad, dat de afsnijding zonder vermaan en zonder de mogelijkheid tot het doen van schuldbelijdenis, te overhaast is gegaan. Predikant en ouderling bezoeken het echtpaar V. Het paar verschijnt daarna in een kerkenraadsvergadering en doet daar belijdenis van schuld. De tuchtmaatregel wordt opgeheven en het echtpaar wordt, voor de duur van een jaar, onder bijzonder toezicht van de kerkenraad geplaatst. Hiermee zou het boek gesloten kunnen worden, ware het niet, dat er na enige tijd bericht komt van het provinciale kerkbestuur, met de mededeling dat de tuchtspraak van de kerkenraad, alsook de beslissing van het classicale bestuur van goedkeuring van dit besluit, vernietigd wordt. De kerkenraad berust hierin onder protest.

Het hele voorval maakt wel iets duidelijk over het fanatieke optreden van ds. Spaelstra inzake geloofszaken. Deze manier van optreden is kenmerkend voor hem. Twee jaar later is er een soortgelijk voorval in de gemeente Heino.

In het gezin van Jan Tempelman wordt, kort na de huwelijksluiting, een baby geboren. Het kind wordt niet zonder meer gedoopt, maar Tempelman heeft z'n plan al klaar. Hij 'verhuist' op 10 juli 1902 naar Zwolle. Daar vraagt hij direct een doopbriefje aan en drie dagen later wordt het kind gedoopt. Vervolgens 'verhuist' Tempelman op 15 juli weer naar Heino. Als ds. Spaelstra ter ore komt, reist hij hiervoor speciaal naar Zwolle, om het verhaal bevestigd te krijgen. Uiteraard zijn dominee en kerkenraad erg ongelukkig met de situatie, maar ze ondernemen geen verdere stappen.

Ook in ander opzicht is de aanwezigheid van ds. Spaelstra duidelijk zichtbaar in de gemeente Heino. In 1901 verkopen Hendrik Hazelhorst, logementhouder, en Gerrit Hazelhorst, bakker, aan de Nederduitsch Hervormde Gemeente, als beheerders van het legaat van wijlen de heer Gabriël Jasper Gerrit Vidal de St. Germain, percelen grond. Verkocht worden de percelen 1346 en 1126. Dit is de grond waar later de christelijke school op gebouwd wordt.

Het verzorgen van christelijk onderwijs is één van Spaelstra's idealen, waarin hij door de kerkenraad wordt gesteund. Hij heeft er hard voor gewerkt. Het moet Spaelstra heel veel voldoening gegeven hebben dat, mede door zijn toe-

doen, de koop tot stand is gekomen. De school - de huidige Gouden Emmer - wordt uiteindelijk in 1920 gesticht. Ds. Spoelstra leeft dan niet meer.

Een ander hoogtepunt uit de tijd van de familie Spoelstra in Heino is de geboorte van hun zoon Cornelis Johannes George. Hij wordt op 7 februari 1901 in Zwolle geboren en op 14 april in Heino gedoopt. Zijn ouders konden toen niet vermoeden, dat deze zoon als latere romanschrijver, A. den Doolaard, bekend zou worden. Een aantal zeer bekende werken van zijn hand zijn: Het land achter Gods rug, De druivenplukkers, De herberg met het hoefijzer, Wampie en De bruiloft der zeven zigeuners.

Den Doolaard is op 26 juni 1994 in Ermelo overleden.

Een van de taken die ds. Spoelstra in Heino wordt toebedeeld, is dat hij ambtshalve voorzitter wordt van de hulpzendingvereniging. In die tijd wordt het zendingswerk niet door de kerk zelf gedaan, maar door particuliere verenigingen, zoals een hulpzendingvereniging.

Ds. Spoelstra beijvert zich hiervoor. Hij vindt in Heino een bekwaam medewerker in één van zijn lidmaten, Baron van Dedem. Baron van Dedem stelt elk jaar zijn landgoed open voor een meeting. Er komen sprekers en er is tijd voor ontspanning. In 1901, op 18 oktober, is Spoelstra zelf één van de sprekers. In 1902 komt er een buitenlandse spreker: de heer C.J. Coetzee, lid van de voormalige Volksraad van de Zuid

Afrikaanse Republiek. Spoelstra is vooral gefocust op het zendingwerk in Zuid-Afrika, omdat hij daar heeft gewerkt.

Hij weerlegt de beschuldiging dat de Boeren tegenstanders van zendingwerk zijn. Hij kan dat doen, omdat hij heel veel archiefonderzoek over dit onderwerp heeft gedaan. In 1902 mondt dit onderzoek uit in een boek met als titel: Zijn de Boeren vijanden der zending?

Door dit zendingswerk raakt hij opnieuw betrokken bij de Zuid-Afrikaanse zaak.

Op 1 december 1903 deelt de voorzitter aan de kerkenraad van de hervormde gemeente van Heino mee, dat "de Kaapsche Synode en de Nederl. Regeering hem voor het bijeen brengen van de Bouwstoffen eener Geschiedenis der Ned. Geref. Kerk in Z. Afrika eene zeer belangrijke subsidie hebben toegekend, zoodat dit hem mogelijk is, zich nu onafgebroken aan dit hoogst interessante werk te wijden. Hij verzoekt daarom verlof zijn ambt met het einde van het jaar hier te mogen neerleggen en dankt hartelijk voor al de bewijzen van broederlijke liefde, hier gedurende zijn vierjarig verblijf ondervonden." De kerkenraad keurt het verzoek goed en het afscheid vindt plaats op 3 januari 1904.

Bronnen:

- Meijer, Jan W. - Ds. C. Spoelstra (1860-1918) "Niks minder as reg nie!" Totiusdal, Zuid-Afrika.
- 1995 - De Gouden Emmer 75 jaar. Vereniging voor Christelijk schoolonderwijs te Heino.

Via onze website

www.omheining.net

kunt u kennismaken met de activiteiten
van onze vereniging

Sprekende foto's (75)

J.K. Pruim-Reinders

Een foto van Mans Elsmann, zoon van Gerhardus Elsmann en Jansje Herms, geboren Dalfsen op 28 augustus 1910 als Gerhardus Hermanus. Overleden Heino in het woonzorgcentrum 'De Vloedgraven' op 6 mei 1997.

Wat hebben we kunnen vinden over het voorgeslacht van Mans Elsmann.

De eerste Elsmann die wij in Heino aantreffen is Jeremias Elsmann, geboren op 16 april 1747 als zoon van Egbert en Grietjen Elsmann, bouwlieden te Raalte. Helaas zijn de R.K. doopboeken van Raalte uit die periode niet meer aanwezig, zodat de ouders van Jeremias vooralsnog onbekend blijven.

Jeremias trouwt te Raalte in de R.K. kerk op 17 februari 1782 met Theodora Gerardis van Hospeshuys in Tijraan. Ze wordt ook wel Derkje Gerrits of Deije van Hospeshuis genoemd. Na hun huwelijk gaat het jonge paar op den Blankenvoort in Lenthe wonen. Op die plek bij de verkeerslichten Heino noord woont nu de familie Baarslag. De boerderij lag toentertijd gemeentelijk in Dalfsen, omdat de grens met Dalfsen een stuk zuidelijker lag dan nu het geval is. In 1795 verhuist het gezin, bestaande uit vader, moeder en 5 kinderen, naar de boerderij De Zomerij aan de Berkendijk 15, waar Jeremias boert tot zijn overlijden op 20 september 1814. Vervolgens blijft zoon Gerhardus (Gerrit) met zijn gezin in het ouderlijk huis wonen. Omstreeks 1840 verhuist hij met zijn vrouw Wilhelmina Doevelaar en zijn kinderen naar de boerderij de Nieuwe Rozeboom aan de Twentseweg. Als Gerhardus op 2 november 1846 overlijdt, blijft zijn vrouw met haar kinderen op de boerderij. Uiteindelijk wordt zoon Hendrikus opvolger. Hij is de enige die daarvoor in aanmerking komt, want zijn zussen trouwen en vertrekken naar elders en zijn beide broers blijven ongehuwd. Omstreeks 1890 vertrekt Hen-

Mans Elsmann 1910-1997.

drikus naar een boerderij aan de overkant van de weg, het huidige Twentseweg 210. De noordkant van de Twentseweg lag in die tijd in de gemeente Dalfsen, later Heino, nu Raalte.

Een familiefragment van **Hendrikus Elsmann**.

Geboren: Heino 15 november 1833.

Overleden: Dalfsen, Lenthe, 20 mei 1920.

Zoon van: Gerrit Elsmann en Wilhelmina Doevelaar.

Beroep: landbouwer.

Godsdienst: R.K.

Adres: Heino, wijk Lenthe nr. 351 ofwel boerderij de Nieuwe Rozeboom.

Na 1890 Dalfsen, Twentseweg 210.

1e Huwelijk: Heino 28 april 1864 met

Evertina Klink, geboren Dalfsen omstreeks 1835, overleden Heino, Lenthe, 31 juli 1875. Dochter van Willem Klink en Berentdina Broekhaar.

2e Huwelijk: Raalte 25 oktober 1877 met

Maria Mestebeld, geboren Raalte 8 augustus 1828, overleden Dalfsen, Lenthe, 20 maart 1908. Dochter van Derk Mestebeld en Hendrika Koggel.

Kinderen:

1. **Willemina**, geboren Heino, Lenthe, 20 maart 1865, overleden Raalte, Luttenberg, 5 mei 1936, gehuwd Raalte 15 juni 1893 met Gerardus Bessembinder, landbouwer, geboren Raalte omstreeks 1870, overleden Raalte 7 september 1950. Zoon van Willem Bessembinder en Maria Avergoor.
2. **Gerrit**, geboren Heino, Lenthe, 20 maart 1865, overleden Heino, Lenthe, 14 juli 1865.
3. Een levenloos kind van het mannelijke geslacht, Heino, Lenthe, 30 november 1866.
4. **Gerridina**, geboren Heino, Lenthe, 9 november 1867, gehuwd Heino 22 april 1897 met Willem Jonkman, dagloner, geboren Raalte omstreeks 1868. Zoon van Antonie Jonkman en Maria IJmenschoot.

5. **Gerhardus**, geboren Heino, Lenthe, 7 augustus 1870, overleden Dalfsen 30 januari 1953, landbouwer.

6. **Antonia**, geboren Heino, Lenthe, 4 augustus 1873, overleden Heino, Lenthe, 3 december 1875.

Gerhardus Elsman, geboren 7 augustus 1870, is de enige zoon die het boerenbedrijf kan voort zetten. Hij is de vader van de gefotografeerde Mans. Gerhardus trouwt op 37-jarige leeftijd met Jansje Herms die 16 jaar jonger is. Samen krijgen zij 8 kinderen, waarvan er één levenloos ter wereld komt en één, Petronella Maria, die 10 maanden oud wordt. Mans Elsman trouwt op 2 oktober 1945 met Gerritdina Maria Eilert uit Hoonhorst. Zijn broer Hendrikus, roepnaam Dieks, blijft in het ouderlijk huis wonen aan de Twentseweg 210, waar nu zijn nakomelingen een thuis hebben. Hoewel de familie Elsman in het buitengebied van Heino en Dalfsen woonde, bleef zij altijd kerkelijk R.K. georiënteerd op Heino.

Geraadpleegde bronnen:

- Archief Vereniging voor Heemkunde 'Omheining': familie-advertenties, bidprentjes, burgerlijke stand en bevolkingsregisters van de voormalige gemeente Heino.
- Met dank aan mevrouw M. Klein Herenbrink-Elsman en mevrouw M. Wilms-Bosch voor hun hulp.

Oproep

Nieuwe rubriek

De redactie van 'Omheining' wil graag een nieuwe rubriek starten over schoolfoto's. **Wij zoeken klassenfoto's van scholen**, waar zowel de ouders als hun kinderen op gezeten hebben of nog zitten.

Mocht u in het bezit zijn van dergelijke foto's, dan willen wij dat graag weten.

U kunt hierover contact opnemen met

Dieni Weulink, Korenbloem 1, telefoon 39 16 98 of 06 10 08 71 23.

Sprekende foto's - Rectificatie

De vorige Sprekende foto's in het decembernummer van 2008 leverde een reactie op van de heer W. Schaapman uit Heino. Hij ontdekte, dat er enkele gegevens ontbraken in het familie fragment van G.W. van der Linde. Wij laten nu een verbeterde versie volgen.

Gerrit Willem van der Linde

Geboren: Heino 24 mei 1853.

Overleden: Heino 18 maart 1943.

Zoon van: Jan Derk van der Linde en Geertien Agteres.

Beroep: landbouwer, later hoofdagent brandverzekeringsmaatschappij.

Godsdienst: Gereformeerd.

Adres: Heino, wijk H; later Kolkweg te Laag Zuthem.

Huwelijk: Dalfsen 5 augustus 1875 met Gerritdina van Dijk, geboren Dalfsen 24 maart 1856, overleden Zwolle 24 mei 1929. Dochter van Gerrit van Dijk en Hendrikje Pothof.

Kinderen:

1. **Gerrit Jan**, landbouwer, geboren Heino 15 oktober 1875, overleden 7 maart 1963. 1e Huwelijk Wijhe 15 september 1900 met Willemina Albartha van der Vegte, geboren Wijhe 29 juli 1871, overleden Olst 19 november 1913. Dochter van Hermannus van der Vegte en Hendrikje van der Vegte. 2e Huwelijk Olst 5 december 1914 met Lubbertje Hegeman, geboren Diepenveen 29 oktober 1897. Dochter van Gerrit Jan Hegeman en Willempje van den Belt.
2. **Geertruida Hendrika**, geboren Heino 8 mei 1879. Gehuwd Heino 31 maart 1910 met Gerrit ter Wee, schoenmaker, geboren Zwolle 27 mei 1882, overleden Zwolle 18 april 1952. Zoon van Jan ter Wee en Maria Clare Kransen.
3. **Peternella**, geboren Heino 9 december 1882, overleden Heino 20 januari 1957. Gehuwd Heino 19 augustus 1926 met Albert Boerdam, postbesteller, geboren Raalte 10 november 1886, overleden Zwolle 15 oktober 1962, weduwnaar van Hendrika Jaspers. Zoon van Hendrik Jan Boerdam en Berendina Dijkslag.
4. **Willempje**, geboren Heino 9 september 1884, overleden Zwolle 22 september 1967. Gehuwd Zwollerkerspel 4 oktober 1934 met Gerrit Fidder, steenkruier, geboren Hattem 11 juli 1870, overleden Laag Zuthem 30 september 1947, weduwnaar van Jennigje Muetgeert. Zoon van Hendrik Fidder en Hendrikjen Loman.
5. **Berend Jan**, landbouwer, geboren Heino 7 oktober 1887. Gehuwd Dalfsen 2 november 1911 met Margien van der Vegt, geboren Dalfsen 12 december 1888. Dochter van Dries van der Vegt en Marrigjen Blankvoort.
6. **Gerrit**, inspecteur, geboren Heino 12 augustus 1891, overleden Zwolle 15 oktober 1973. Gehuwd Heino 13 april 1922 met Geesje van der Vegte, geboren Heino 3 september 1891, overleden 18 november 1975. Dochter van Gerrit Helms van der Vegte en Johanna Hermina Maat.
7. **Gerrit Hendrik**, geboren Heino 15 februari 1894, overleden Heino 21 december 1894.
8. **Bernardus Johannes**, landbouwer, geboren Heino 15 december 1894. Gehuwd Ommen 8 mei 1925 met Hendrika Johanna Kleinlugtenbeld, geboren Ambt Ommen omstreeks 1902. Dochter van Hendrik Jan Kleinlugtenbeld en Janna Cramer.
9. **Gerritdina Willemina**, geboren Heino 18 februari 1896, overleden Heino 15 januari 1897.
10. **Gerrit Didius**, bloemist, geboren Heino 27 december 1897. Vertrokken op 10 januari 1921 vanuit Heino naar Eindhoven.

Wie was wie?

Dieni Weulink

Op de foto die gemaakt is tijdens de paaswandeling in 2008, staat de familie Hondshorst uit Raalte. Links zit de heer Hondshorst met rechts naast zich zijn vrouw en dochter met haar vriend. Johan Dijkstra uit Heino wist ons dat te melden waarvoor onze hartelijke dank.

Open huis

J.K. Pruim-Reinders

De belangstelling voor het Open Huis, gehouden op 16 en 17 januari, was bijzonder goed. Zo'n 250 bezoekers kwamen een kijkje nemen. Op de benedenverdieping van het gebouw de Coöperatie lieten alle werkgroepen zien wat zij te bieden hadden en per stand werd uitleg gegeven over de werkzaamheden.

Op de bovenverdieping kon men een film bekijken over de totstandkoming van het contactblad 'Omheining'. Vanaf de inlevering van de kopij tot aan de verzending blijkt het een heel proces te zijn. Tevens waren in de ingerichte vitrines allerlei voorwerpen te bewonderen. In de verenigingsruimte werden zoekdemonstraties per computer gegeven.

De vereniging beschikt over een zeer groot aantal foto's en dia's. Deze worden gescand en digitaal opgeslagen. Tevens kon men via een zoekprogramma vaststellen welke boeken in de bibliotheek aanwezig zijn en over welke onder-

werpen artikelen in 'Omheining' zijn verschenen. De opzet om ruimere bekendheid aan de vereniging en haar werkzaamheden te geven is dan ook meer dan geslaagd.

Van de werkgroep Kruidentuin 'Allegardje'

Jelske Günessen-Stegeman

Voorjaarskruiden

Wat bloeit er op 1 februari? Dat is niet veel. Maar als je goed zoekt vind je nu al kleine witte bloempjes, of het begin ervan, in de wei.

Het zijn dappere madeliefjes. Heel klein maar heel sterk! Eigenlijk bloeit het madeliefje het hele jaar door, dus zijn misschien, wat je vindt, madeliefjes die de winter overleefd hebben. De botanische naam 'Bellis perennis' heeft te maken met die continue bloei: 'Bellis' stamt van de Latijnse wortel 'bellus', 'mooi', en 'perennis' betekent letterlijk 'doorheen de jaren', eeuwig. 'De eeuwig mooie' dus.

Het madeliefje wordt doorgaans niet gezien als een kruid maar dat is het wel. In de homeopathie wordt het madeliefje gebruikt als een middel om problemen met de huid te behandelen zoals eczeem. Minder bekend is de toepassing van de bloemen in een geneeskrachtige thee tegen hoest en bronchitis, lever- en galaandoeningen. Alles wat je kunt gebruiken in de homeopathie kun je verstaan als kruid. Het madeliefje wordt gezien als een voorspellend kruid.

Het gebruik van het madeliefje als 'voorspellend kruid' is wijdverbreid, niet zozeer om overleven of overlijden te voorspellen, maar vooral in liefdesvoorspellingen, zoals het bekende orakel-spelletje dat kinderen spelen terwijl ze de blaadjes van het madeliefje aftrekken: 'Hij houdt van mij, hij houdt niet van mij ...'. Om het toeval een handje te helpen, is het goed om te onthouden dat de meeste madeliefjes een oneven aantal bloemblaadjes hebben - tenminste, dat heb ik me laten vertellen -, maar ik heb het nog nooit nageteld!

In sommige streken in Engeland legden meisjes madeliefjes onder hun hoofdkussen en hingen hun schoenen buiten het raam. Ze zouden dan van hun minnaar dromen.

In Duitsland en Nederland werd het madeliefje echter soms als een slecht voorteken beschouwd. Als het bloemetje in de lente rijkelijk

bloeyde, voorspelde dat een grote kindersterfte in de komende herfst. Een tijdlang heeft men in Duitsland het madeliefje zelfs als uiterst schadelijk beschouwd. In 1739 werd er daarom een verordening uitgevaardigd dat de plant moest worden uitgeroeid. De Cleene en Lejeune suggereren in het Compendium van Medicinale Planten in Europa dat dit wellicht samenhangt met het feit dat het madeliefje in die tijd als abortivum werd gebruikt.

Ik vond een Keltische versie van een vaak verteld verhaal met het madeliefje in de hoofdrol. De legende vertelt over Rhiwallon van Myddvai, de zoon van een arme koeherder en van de Lady of Llyn-y-Van-Vach. Deze plaatselijke 'dame van het meer' was een wondermooi meisje dat, nadat ze verschillende keren opgedoken was uit het meer waarin ze woonde en er weer naar was teruggekeerd, besloot om voorgoed haar thuis te verlaten en zich te vestigen bij haar aardse echtgenoot, die vanaf dat ogenblik in grote weelde leefde.

Haar vader echter beval dat ze naar het meer

moest terugkeren als haar echtgenoot haar drie keer, en dat niet alleen vanwege boosheid, zou slaan. Haar man lette dus ontzettend goed op, maar na verloop van jaren verloor hij tenslotte toch zijn vrouw, door niet meer dan een paar vriendschappelijke klopjes ...

Intussen had zij hem wel drie zonen geschonken, van wie Rhiwallon de oudste was.

De jongens hadden de verhalen over hun moeder gehoord, en wandelden vaak langs de oever van het meer, in de hoop haar te kunnen zien. Op een dag verscheen zij aan Rhiwallon. Ze vertelde hem dat hij was voorbestemd om de mensen te dienen door hun ziektes te genezen en hun pijn te verzachten. Zij liet hem de verschillende kruiden zien en verklaarde hun medicinale eigenschappen aan hem.

Rhiwallon werd na verloop van jaren de lijfarts van de plaatselijke heerser, Rhyss. Deze schonk hem het kasteel Myddvai. Van daar uit reisde hij door het hele land en bouwde een enorme reputatie op. Zijn zoon volgde hem op en na hem volgden nog talrijke nakomelingen, allen artsen. De laatste van hen zou Rice Williams M.D. zijn geweest, die stierf op 12 mei 1842, 600 jaar nadat de mysterieuze Lady of Llyn-y-van-Vach uit het meer opdook.

Het madeliefje was erg belangrijk voor het artsengeslacht Myddvai, omdat het hen hielp voor spellen of een patiënt zou overleven of sterven. Een bloempje van dit kruid werd geplet in wijn, die de patiënt vervolgens opdronk. Moest hij vervolgens braken, dan zou hij aan zijn ziekte sterven...

Ook van de Kelten komt het verhaal dat de

geesten van kinderen die bij de geboorte sterven, madeliefjes over de aarde uitstrooiden om hun bedroefde ouders een beetje op te monteren. In sommige delen van Engeland werd het dan ook als een slecht voorteken gezien als je op een madeliefje trapte. Nog gevaarlijker was het om een plantje uit te graven, want dat zou betekenen dat je kinderen niet voorspoedig zouden opgroeien. Er werd geloofd dat een kind, dat nog de borst kreeg, niet meer zou groeien als het een madeliefje aanraakte. Als men puppies melk zou geven waarin madeliefjes gekookt zijn, zouden die evenmin gedijen.

Tegenwoordig zien veel mensen het madeliefje alleen als een prettig ogend onkruid. Dat is jammer, want je kunt zoveel met madeliefjes doen. Maak er eens een siroop van of dip ze in de suiker met ei! Of probeer een van deze suggesties: voeg de bloempjes en het fijngesneden blad toe aan een gemengde sla en crackertjes of toastjes met roomkaas, kruidenkaas, eiersla, tapenade of wat je maar kunt verzinnen. Maak ijsblokjes met daarin een madeliefje. Of gebruik ze als versiering in een heldere bouillon, een koude (vichy-soisse!) of warme soep. Veel kruidenboeken stellen voor om de bloemknopjes als kappertjes in azijn in te maken. Zelf heb ik dit nog niet uitprobeerd, maar wie er wel ervaring mee heeft mag mij dat laten weten!

Bronvermelding:

- wikipedia
- www.annetanne.be
- Houdret, J. - Kruiden kweken en gebruiken

*De vrouw van een Deken in Aken
Lag 's nachts diepe zuchten te slaken,
Zij kreunde zacht: 'o!'
Het kriebelt me zo:
Wel een deken in bed, maar geen laken.*

Kerstwandeling

J.K. Pruim-Reinders

De wandeling op tweede kerstdag was een groot succes met 1581 geregistreerde deelnemers, een record aantal. Het weer werkte mee, het was zonnig, wel koud, maar heerlijk weer om een frisse neus te halen. In Laag Zuthem, waar men kon starten, was het een drukte van belang, lange rijen auto's in een weiland en langs de wegen. De koffiepauze was in het koetshuis van het landgoed 'Den Alerdinck'. Vanwege de grote deelname en een stroomstoring moesten

sommige wandelaars op hun koffie wachten. In het koetshuis kon men tevens luisteren naar het kerstrepertoire van de herenzanggroep 'de Pompedoers' en tijdens de wandeling kon men kennismaken met de midwinterhoornblazers uit Haarle. Al vanuit de verte kon men het sonore geluid horen. De wandelaars kregen ook gelegenheid om te proberen of zij met de midwinterhoorn overweg konden. Al met al was het een geslaagde wandeling.

Een 'vergeten' vloer

J.K. Pruim-Reinders

Tijdens de tentoonstelling '150 jaar Parochielevens Heino' kon men onder andere een vloer-tegeltafel bekijken. De tegels waren afkomstig uit de oude Rooms Katholieke kerk, zo had degene die de tegels kwam brengen ons verteld. Deze bewering werd door sommige bezoekers in twijfel getrokken. Bij mondelinge overlevering is de waarheid altijd moeilijk te achterhalen. Was er nog iets te vinden over deze vloer in de archieven? Het materiaal, zoals notulen, verslagen, aantekeningen etc. in de historische bescheiden over de kerk, leverde niets op. Toevallig kwam nog een oude foto boven water. Een pastoor bij het altaar in de oude kerk. Bij uitvergroting bleken dezelfde tegels op de vloer

te liggen als op het tegeltafel. Dan ontdek je ook, dat men vroeger veel meer met symboliek leefde dan nu het geval is.

Bekijken we de symbolen, dan zien we een gestileerde lelie, in Frankrijk fleur-de-lis genoemd, symbool van zuiverheid en waardigheid, ook symbool van de Heilige Maagd. De vijfbladige bloem, dikwijls voorkomende als ornament op biechtstoelen, staat over het algemeen voor een roos. De roos is de koningin van de bloemen en symboliseert dapperheid en liefde. Verder zien we een adelaar, de koning van de vogels, die kracht en macht symboliseert. Hij is de boodschapper tussen aarde en hemel.

Foto S.H. Wichers Schreur.

De oude Rooms Katholieke kerk.

Tevens een draak, symbool voor de duivel, aardse geneugten en zonde. De leeuw staat eveneens voor kracht en macht. Tot slot de vis, in het christendom gebruikt als symbool voor Christus, maar ook als symbool van het onbewuste.

De Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten te Amersfoort bracht onlangs een brochure uit. Daarin schrijft men, dat de keramische vloertegels uit de twintigste eeuw van bijzondere kwaliteit zijn en dat een eeuw later te gemakkelijk wordt voorbijgegaan aan de waarde ervan. In Nederland werden vloertegels het eerst geproduceerd in de Maastrichtse fabriek van Alfred Regout & Co, opgericht in 1888.

Geraadpleegde bronnen.

- Bibliotheek: Otfried Neubecker. Heraldiek. Bronnen, symbolen en betekenissen.
- Internet: <http://home.scarlet.be>
- Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten. Brochure Techniek nr. 49-2008. Brochure Cultuurhistorie nr. 13-2008.

Het verhaal achter de dingen (24)

J.G.J. de Groot

N.V. DE CENTRALE	
ARBEIDERS-VERZEKERINGS-EN DEPOSITOBANK	
RINSTRAT 24 — GRAVENHAGE	
Op aanvraag van P.H. de Groot te Finsterwolde d.d. 28 Jan. 1930	
VERZEKERT bovenaangewezen Naam. Venn. volgens de algemeene en eventueel in deze polis omschreven bijzondere voorwaarden, indien aan haar de hieronder vermelde premie betaald wordt,	
POLISNUMMER: 623630	OP HET LEVEN VAN:
Tarief B; premiebetaling 10 jaar.	----- PIETER HENDRIK DE GROOT -----
Verzekerd Kapitaal f 300,-	geboren 4 Januari 1907 EEN BEDRAG VAN:
Premie f 0,33 per week, betaalbaar zoolang deze polis van kracht is	----- D R I E H O N D E R D ----- GULDEN,
ieder Maandag, met dien verstande dat na 2 Februari 19 40	betaalbaar bij het overlijden van de verzekerde aan de recht-hebbende.
<u>geen premie meer vervallen zal.</u>	's- GRAVENHAGE, 3 Februari 1930 1930
Bijk.	DE DIRECTEUR DER BANK
Agent: E. Klooster	<i>Klooster</i>
Inc.-Agent: idem	
te Beerta	
Gezien: <i>[Handtekening]</i>	

Levensverzekering

Mijn vader, P.H. de Groot, volgde in de jaren 1930-1935 een ambtelijke opleiding. Hij deed dat op een gemeentehuis als zogenaamde 'volontair'.

Een volontair was toen een soort stageloper. Je kreeg in het begin niets of slechts weinig betaald. Als je wat betaald kreeg, ging daarvan ook vaak nog een gedeelte naar de gemeentesecretaris als 'lesgeld'. Zo ontving mijn vader bij één van zijn gemeenten een vergoeding van f 20,- per maand en moest daarvan f 10,- lesgeld aan de gemeentesecretaris betalen.

Toen mijn vader in 1930 voor het eerst een beetje begon te verdienen, sloot hij in Finsterwolde (Groningen) direct een levensverzekering af.

Over een periode van 10 jaar zou elke week een premiebedrag van f 0,33 bij hem worden opgehaald. Na die 10 jaar zou hij een bedrag van ongeveer f 175,- hebben betaald en zou bij zijn overlijden een bedrag van f 300,- worden uitgekeerd.

Op de nog bewaard gebleven stempelkaarten is te zien dat tot december 1936, toen hij inmiddels bij de provincie Utrecht werkte, inderdaad de premie wekelijks werd opgehaald. Nadat mijn vader in 1936 wat meer ging verdienen, werd de premie van f 0,33 niet meer wekelijks opgehaald, maar kwam de verzekeringsagent nog maar 1 keer per maand om f 1,32 (4 weken) of f 1,65 (5 weken) op te halen.

De laatste vier maanden, oktober 1939 tot en met januari 1940, werd er - zelfs heel modern - per postwissel betaald.

Na het overlijden van mijn vader in 1993 bleek, dat de verzekeringsmaatschappij inmiddels enkele malen van naam, eigenaar en woonplaats was veranderd, maar het verzekerde kapitaal van f 300,- werd keurig aan de nabestaanden uitbetaald.

Een foto uit 1925. Hierop is duidelijk de rooms-katholieke kerk te zien. Er waren hekken om de hervormde kerk aangebracht. Bij de werkzaamheden daarvan zijn vele geraamtes opgegraven, afkomstig van het kerkhof dat in 1830 al verwijderd was.

Uit: 'Heino in oude ansichten'.

Zo is de situatie nu. Om de hervormde kerk staat nu een laag muurtje. Het gebouw rechts op de foto is 'Pand de Nekker' waarin o.a. de dierenartsenpraktijk is gevestigd. Links is het Chinees restaurant en een deel van de C1000.

Streektaal Quiz.

Tijdens de Open Dagen van onze vereniging organiseerde de wärkgroep 'Streektaal' een quiz waaraan iedereen kon meedoen. In totaal 116 deelnemers probeerden de betekenis van bepaalde woorden te 'raden'. Dat het geen eenvoudige opgave was, bleek uit het feit dat er drie deelnemers waren die slechts één fout hadden te weten Mevrouw M. Hondeveld en de heren B. Groot Beumer en G. Stolte. Zij hebben hun prijs inmiddels in ontvangst genomen.

De oplossingen waren als volgt:

1.	achtereers	b. achterwaarts.
2.	een pärre	b. een eigenwijs negatief kind.
3.	iegen	b. je gemak houden.
4.	hubberig	a. rillerig.
5.	mangs	c. soms.
6.	miegempen	b. mieren.
7.	waart oe!	c. kijk uit!
8.	een lökke	b. een slungelig meisje.
9.	amperan	b. nog maar net.
10.	anriegen	b. beginnen met melken.
11.	grammieterig	b. kwaad.
12.	steurig	c. rustig.
13.	anbossen	c. toenemen.
14.	een gelpe	a. een brutale vrouw.
15.	een knärre	b. een vinnig eigenwijs mens.
16.	een snukkel	a. een domoor.
17.	van eersten	b. binnenkort
18.	een bolkalf	a. een lompe jongen.

Al weer twintig jaar geleden

Marijke Donath

1989

The Pub aan de Canadastraat in Heino maakt vanaf vrijdag 6 januari deel uit van 't Olde Gemeentehuis. Samen met d'Olde Raadszaal en 't Bergertje beschikt 't Olde Gemeentehuis dan over drie verschillende accommodaties.

Exploitant Joop van den Enk gaat zich met 't Olde Gemeentehuis speciaal richten op party's.

De vereniging Vluchtstrook in Heino houdt op vrijdag 13 januari zowel 's middags als 's avonds een instuif om haar leden en verdere belangstellenden te informeren over de activiteiten van de belangenvereniging.

Vluchtstrook is enkele jaren geleden opgericht om te streven naar de aanleg van een fietspad langs de (provinciale) Lemelerveldseweg in Heino. Inmiddels heeft de vereniging bereikt dat er concrete toezeggingen zijn gedaan om aan beide kanten van de weg een schelpenpad aan te brengen. Als alles goed gaat worden deze nog aanstaande zomer (juni?) gerealiseerd.

Tot groot enthousiasme van met name het mannelijk deel van het publiek hebben seks en striptease afgelopen zaterdag hun intrede gedaan in het Sallandse uitgaansleven. Discotheek Dolly Dome bood haar bezoekers zaterdagavond een optreden aan van de Pin Up Club Dancers. Het gezelschap dat maandelijks meewerkt aan Nederlands, tot nu toe enige erotische televisieprogramma, het door Veronica in de late woensdagavond uitgezonden Pin Up Club. Voor de show bestond overigens geen overmatig grote belangstelling.

De gemeente Heino zal in de toekomst 'waar enigszins mogelijk' geen hardhout meer gebruiken. Wethouder B. Hinnen zei dit dinsdagavond in de raadsvergadering. Bovendien zal Heino de Stichting Hart voor het Regenwoud, waaraan onder andere het WNF deelneemt, een

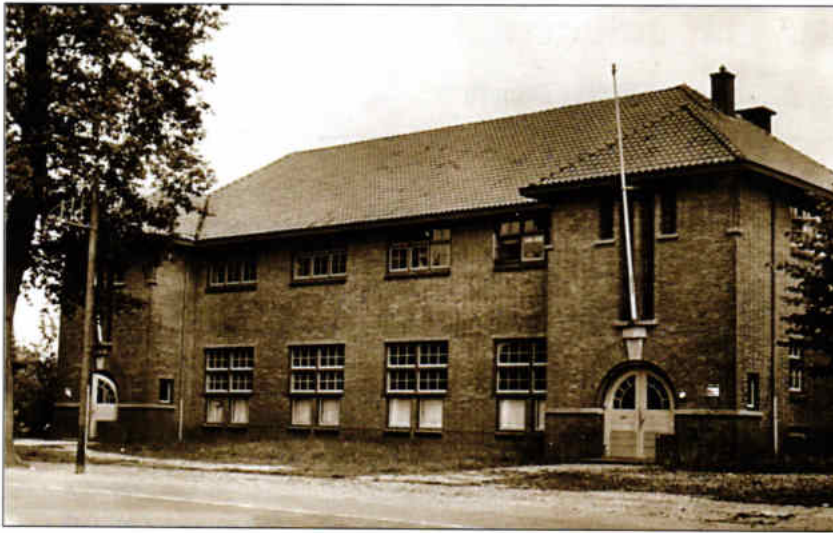
brief sturen waarin zij te kennen geeft positief te staan ten opzichte van de doelstellingen van de stichting. Deze instantie maakt zich sterk voor het behoud van de tropische regenwouden en het terugdringen van de invoer van hardhout.

In de stromende regen is de gemeente Heino gistermorgen overgegaan tot de ontruiming van een bouwperceel aan de Moerweg.

Er werden een stacaravan en een aantal auto's weggehaald, waarbij zich geen moeilijkheden hebben voorgedaan omdat de eigenaresse niet aanwezig was.

Enkele jaren geleden kwam het tot een onteigeningsprocedure toen de woning van de vrouw moest verdwijnen in verband met de aanleg van de rondweg. Ter compensatie werd haar in het buitengebied aan de Moerweg een andere kavel aangeboden. Verder dan de fundering en een kelder is de bouw van een nieuwe woning nooit gekomen. Wel werd er een caravan neergezet en diende de bouwkavel als stallingsplaats voor diverse auto's. Na twee jaar heeft de gemeente een einde gemaakt aan dit illegale gebruik van de bouwkegel. Wat er verder gaat gebeuren met de in aanbouw zijnde woning en de schuren is nog niet bekend.

Nadat ze krap een maand draaien zijn de nieuwe eigenaars van discotheek Dolly Dome aan de Canadastraat er achter gekomen wat hun grootste probleem is: 'Knokken tegen het verleden' stelt mede-eigenaar Willem Geene onomwonden vast. Bedrijfsleider Jos Teunissen vult aan: 'We hebben te maken met een negatieve erfenis vanuit het verleden van deze discotheek. Het zal tijd kosten voordat we dat recht hebben gezet.' Geene verbloemt niet dat hij zich verkeken heeft op de negatieve waas die er om zijn nieuwste aanwinst hangt. 'Er wordt in Heino nog steeds gesproken over De Enklaar en dat is een zaak geweest die qua opzet volkomen met de onze

*R.K. Parochiehuis
aan de
Canadastraat.*

verschilde. Ook de periode waarin in dit pand superdisco Al Dino was gevestigd breekt ons nog steeds op.

Toen was er sprake van bezoekers die rotzooi trapt en bier vanaf de balustrade naar beneden kiepten.

Het publiek waar wij op mikken, jonge sportieve mensen, is van dit soort geintjes niet gediend, maar toch merk je dat het moeite en vooral tijd kost om het goede publiek binnen de deur te krijgen.

De gemeente Heino reserveert dit jaar anderhalve ton voor het fonds verplaatsing milieuvriendelijke bedrijven. Uit dit fonds wil de gemeente te zijner tijd nu nog in het centrum gevestigde bedrijven, die gezien hun karakter eigenlijk niet in een woongebied thuishoren, een bijdrage verlenen in de kosten van verhuizing naar het industrieterrein.

Van de 145.000 gulden die Heino ontvangt op basis van de wet stads- en dorpsvernieuwing willen Burgemeester en Wethouders 120.000 gulden naar het fonds overhevelen. De rest kan worden gebruikt voor de subsidieregeling rieten daken.

De zorg voor het milieu beheerst ook de investeringsplannen van rundveehouders.

Dat was gisteren goed te merken tijdens de eerste open dag van proefboerderij Aver Heino in Heino die ongeveer duizend bezoekers trok. Vooral een zodenbemester om de ammoniakuitstoot te verminderen trok de aandacht.

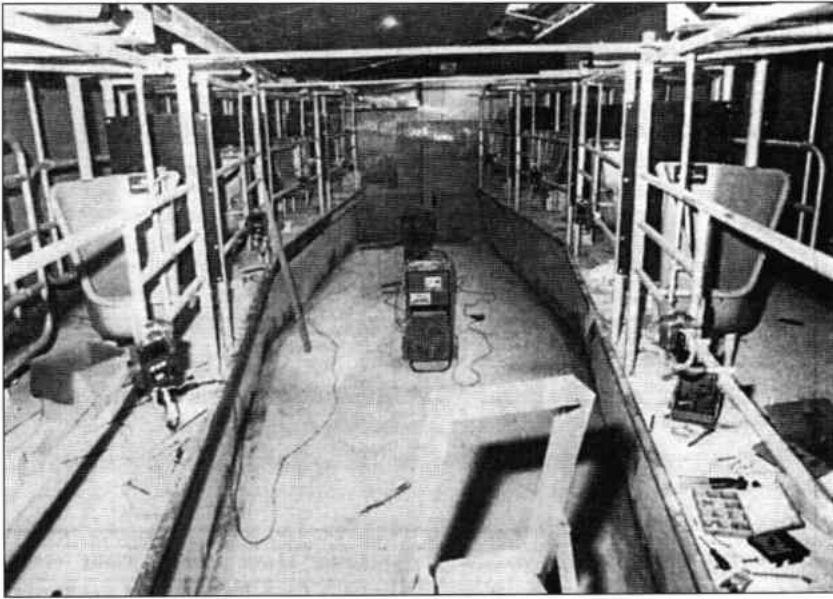
Maandag werd de nieuwe vondst beproefd.

Rundveehouders zien weer mogelijkheden om te investeren. Met veel interesse werden de nieuwste snufjes op het gebied van stalinrichting bekeken. Veel agrariërs oriënteren zich op mogelijkheden om hun bedrijf aan te passen aan nieuwe ontwikkelingen. Een bezoek aan het Regionaal Onderzoeks Centrum past goed in een dergelijke oriëntatie.

De meeste interesse was er voor de onlangs verbouwde en volledig geautomatiseerde melkstal. De vijftien jaar oude 'twee-keer-zes-visgraat melkstal' heeft de afgelopen maanden plaats moeten maken voor de 'twee-keer-vier-opentandem' stal. Bij dit systeem kan elke koe in haar eigen tempo gemolken worden.

Verder is het systeem volledig geautomatiseerd, waarbij meteen een nieuwe koe naar binnen wordt gelodst zodra een vorige koe klaar is.

Gedeputeerde Staten van Overijssel zijn er nog niet in geslaagd om definitief een punt te zetten achter de reeds jaren slepende 'affaire Dijkhuis'. De verdediger van Dijkhuis, G. van Dijk, heeft

Volautomatische melkstal van Aver Heino.

bij de leden van de vaste commissie voor advies en bijstand naar voren gebracht dat GS de commissie fout zou hebben ingelicht.

Het conflict draait om de onteigening van een woning en de doorverkoop ervan. Volgens de informatie van GS zou Dijkhuis willen, dat bedoelde transactie alsnog ongedaan gemaakt wordt. Omdat daar in praktijk toch niets meer van terecht kan komen willen GS de zaak nu definitief afsluiten.

Heino was in 1988 (buiten Zwolle) de snelst groeiende gemeente in Salland.

Een groeipromillage van 18,1 tegen totaal in IJsselvallei-Noord 11,6 en IJsselvallei-Zuid 5 promille. Zelfs het eens zo snel groeiende Raalte bleef met 9,7 promille groei ver achter.

Dat komt doordat Heino in deze regio het hoogste geboortecijfer noteerde, namelijk 15,9 promille, terwijl ook een vrij hoog migratieoverschot werd geboekt van 10,7 promille.

De beslissing wat er met de Bendijksweg in Heino-Zuid moet gebeuren, is in ieder geval een maand uitgesteld. Met een onverwachte 'ommezwaai' zagde het CDA de poten weg onder

zijn eigen advies waarop het collegevoorstel was gebaseerd. Burgemeester en Wethouders konden toen niet anders dan hun voorstel terugnemen.

Over de noodzaak om verkeersmaatregelen te nemen op de Bendijksweg is sinds eind vorig jaar al heel wat te doen geweest.

Alle mogelijke varianten om met name de kruising Bendijksweg/Stationsweg veiliger te maken en het sluipverkeer te weren zijn uit en te na besproken, ook met de aanwonenden. Tenslotte is er een voorstel van B en W uitgerold, gebaseerd op een idee van het CDA, om voor het eerste gedeelte van de Bendijksweg éénrichtingsverkeer in te stellen. De verbazing was gisteravond groot toen CDA-fractievoorzitter H.F. Poelhekke meedeelde van gedachten veranderd te zijn. Na nog eens alle argumenten op een rijtje te hebben gezet, zag het CDA toch meer heil in een bestemmingsregeling. Dit betekent dat alleen verkeer dat aan de Bendijksweg moet zijn toegang heeft, inclusief landbouwverkeer en fietsers.

Het college nam het oorspronkelijke voorstel terug en zal in de raadscommissies met een nieuw voorstel komen.

Pot

Door T. van Tijen-Baurichter

Mina Schepping, die altied de klokke van'n òòlden toren luun, hef oons wegejaegd toen wule met 'n stel wichter stunden te kieken, hoe of zie det deud. Zie keek doarbje zo aekeilig hellig, det wule van schrik helemoal um de kärke hen sleupen. Eerst langs het huus van Rakhorst, langs Bijker de krudenier, de weduwe Kloosterman, café Hazelhorst en dan deur töt achter de pompe, woar as wie Mina haer huus binnen zagen goan. Noe konnen wie weer mooi op 't träppie onder de toren goan zitten um de kastanjes te bekieken en te poetsen, die wie doar tussen de ofgevallen blaen hadden opezöcht.

'Doar kump oe pa an', zéé Lucy Geertman tegen mie.

'A'k mie ummedreie, dan zut e mie niet', dach ik.

Mär det ha'k mis. Effen laeter leup ik an zien haand mee, he gunk noa 't postkantoor. Lucy leup ok zö värke mee, zie gunk op huus an. Zie gunk de winkeldeure binnen en reup: 'Blijf!'. Det deuden ze doar altied, dan wus haer vae det er gien volk veur de winkel binnekwaamp, mar det het ien van zien wichter was.

Wule leupen langs de Katholieke kärke, links café Hassink, bakker Blom, de gebroeders Willemsen en an de rechterkaante het postkantoor.

Overbosch zat achter 't loket. Hee groetten mien pa en umdet die net met meister Hoppen stund te proaten had hee mooi èem de tied um een slökkie koffie te nemmen uut 't kummegie, de'k veur em zage stoan. Hee deupen zien dikke grieze snorre in de koffie en toen e opheuld met drinken was zien hele snorre broen.

Mien pa stund te lachen um iets wat meister Hoppen vertellen. Laeter heuren ik pas wat det ewest was.

Indertied hadden wie een dominee in Heino, die Pot heetten. Noe was oonze pastoor Meyerink net estörven en wie zollen een nije pastoor kriegen. Meister Hoppen had eheurd, hoe of die heetten. Loat noe toevallig zien naeme ok Pot wèen!

Meister Hoppen zéé de volgende dag in de klasse:

'Meissies en jonges, wie kriegt een nije pastoor en zien naeme is Pot'.

't Wödden een bettie stille in de klasse. Tötdet er een jonge zien vinger opstak en vreug:

'Meister, mag ik wat vroagen?'

'Joa Mans, zeg 't mär'.

'Is de naeme van de nije pastoor wärkelijk Pot?'

'Joa Mans, mar woarumme vroeg ie det?'

'Is 't dan wel een Katholieken, meester?'

Uit: 'Op zien Heino's', vijfde bundel.

Van de Bestuurstafel

Over de kerstwandeling en het Open Huis treft u een afzonderlijk verslag in deze 'Omheining' aan.

Inmiddels is de werkgroep Tentoonstellingen alweer bezig met een volgende tentoonstelling en wel over het 40-jarig jubileum van de voetbalvereniging Heino. Als alles naar wens verloopt zal deze tentoonstelling op 1 mei worden geopend. Mocht u nog materialen hebben voor deze tentoonstelling, laat het ons weten.

Wij sluiten dan een bruikleenovereenkomst met u af, zodat u te allen tijde een bewijs heeft van uw uitgeleende materialen.

Er is een begin gemaakt met de renovatie van de kelder. Een aantal vrijwilligers zal deze klus klaren.

De paaswandeling op tweede paasdag is in voorbereiding.

Inmiddels heeft de vereniging de beschikking gekregen over een digitaal bestand van de bevolkingsregisters en de burgerlijke stand van Heino over de periode 1811-1910. Hiervoor moet nog een digitaal zoekprogramma worden gemaakt. Onze zustervereniging uit Raalte heeft alle akten en persoonsbladen gefotografeerd en aan ons ter beschikking gesteld, waarvoor onze welgemeende dank.

Bent u van plan een familielid of kennis een cadeau-lidmaatschap van onze vereniging aan te bieden, dan zijn hiervoor cadeaubonnen aanwezig.

Schenkingsen

- Van de heer H.J. Hoekerswever te Warnsveld, het Overijsselsch Landbouwblad van 4 april 1940.
- Van de heer B.J. Hondeveld, Dorpsstraat 14, twee prentbriefkaarten.
- Van mevrouw J. Nijmeijer-Klompjan, Zwolseweg 75, zakjes voor kruidenierswaren, drie winkelscheppen, een strooplepel, vijf lege doosjes Caballero, een doosje hydrofiele windsels en bonkaarten uit de oorlog.
- Van mevrouw E.W. Middag-Brinkman, Lijsterbes 3, een kiel, een zwart wollen omslagdoek en een voorraadbus van Heino Krause.
- Van de familie R. Roesink, Kanaaldijk Noord 1, een kostuum uit de vorige eeuw.
- Van de heer Spijkerman, Kruzebrink 60, bidprentjes ter reproductie.
- Van de heer H.J. Spijkerman te Raalte, een winkelbel van de voormalige winkel van Vorrink te Heino, een arminsigne Blok Ploeg L.B. en bidprentjes.

'OMHEINING'

Met deze naam tracht de Vereniging voor Heemkunde tot uitdrukking te brengen een vereniging te zijn, die Heino in al zijn facetten 'omheint'. Volgens sommigen is de naam afgeleid van dit begrip, symboliserend een heg of haag, die een bepaald terrein 'omheint', in ons geval van de Strenkhaar tot de Aalvanger en van de Dollenhoek tot de Ganzepan.

Vereniging voor Heemkunde 'Omheining' te Heino

Canadastraat 6, 8141 AC Heino

Tel. 0572-394562

E-mail: omheining@planet.nl

Website: www.omheining.net

Secr.: Acacia 25, 8141 TL Heino,

Tel. 0572-391986

Rabobank Heino: rek.nr. 3271.12.271

Contributies:

Leden € 15,00 per jaar (elk volgend gezinslid

€ 7,50 per jaar); portokosten € 6,00 per jaar

Losse nummers € 5,00 (max. 24 pagina's)

Themanummers € 6,00

Ledenadministratie

G.M. Rosendaal-Kroes,

Nieuwe Wetering 7, 8144 RA Lierderholthuis,
tel. 391798

Bestuur

H. Hofman, *voorzitter*,

Muntzstraat 11, 8141 VP Heino, tel. 392593

M.J.M. Bisschop, *vice-voorzitter*,

Vos de Waelhof 9, 8101 AE Raalte, tel. 392499

J.K. Pruim-Reinders, *secretaresse*,

Acacia 25, 8141 TL Heino, tel. 391986

D.J. Buitenkamp, *penningmeester*,

Schoolstraat 1, 8141 EN Heino, tel. 391873

G.H.M. ten Berge-Elferink, Delmterweg 8,

8141 PJ Heino, tel. 391803

B.J. Horstman, De Horst 10,

8141 BA Heino, tel. 392622

J.H.M. Meulman-Kortstee, Dolderstraat 8,

8141 GK Heino, tel. 392560

G.M. Rosendaal-Kroes, Nieuwe Wetering 7,

8144 RA Lierderholthuis, tel. 391798

G.J. Veltkamp, Canadastraat 60,

8141 AE Heino, tel. 391292

Werkgroepen

1. Folklore

Contactpersonen: J.H.M. Meulman-Kortstee,

Dolderstraat 8, 8141 GK Heino, tel. 392560

en J.M.W. Kappert-Kogelman,

Davenschot 30, 8141 BD Heino, tel. 392806

2. Foto en Video

Contactpersoon: D.A. Weulink-Jansen,
Korenbloem 1, 8141 DG Heino, tel. 391698

3. Genealogie - Documentatie

Contactpersoon: J.K. Pruim-Reinders,
Acacia 25, 8141 TL Heino, tel. 391986

4. Geschiedenis

Contactpersoon: J. Peters,
Woolthuisweg 39, 8141 RX Heino, tel. 391914

5. Historische Gebruiksvoorwerpen

Contactpersoon: vacant

6. Kruidentuin 'Allegardje'

Contactpersoon: G.H.M. ten Berge-Elferink,
Delmterweg 8, 8141 PJ Heino,
tel. 391803

7. Streektaal

Contactpersoon: J.L. Melenhorst,
Woolthuisweg 2c, 8141 RX Heino,
tel. 392712

8. Tentoonstellingen

Contactpersoon: M.J.M. Bisschop,
Vos de Waelhof 9, 8141 AE Raalte,
tel. 392499

Tijdschrift 'Omheining'

Redactie-adres:

Canadastraat 6, 8141 AC Heino
tel. 0572-394562

Redactie

D.A. Weulink-Jansen, Korenbloem 1

8141 DG Heino, tel. 391698, *eindredactie*

E-mail: ton.weulink@kpnplanet.nl

J.K. Pruim-Reinders, Acacia 25

8141 TL Heino, tel. 391986

A. van de Wetering, De Haarstraat 33,

8141 EW Heino, tel. 392330, *vormgeving*

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van het bestuur van de vereniging voor Heemkunde 'Omheining'.

Druk: Sonodruk, Heino

Omheining

CONTACTBLAD VAN DE VERENIGING VOOR HEEMKUNDE "OMHEINING" TE HEINO

NUMMER **2** 29^e JAARGANG - JUNI 2009

Vereniging voor Heemkunde 'Omheining' te Heino
29e jaargang - nummer 2 - juni 2009

INHOUDSOPGAVE

- blz. 26 Van de redactie
- blz. 27 Van spoorweg tot buurtbus - Jacob H.S.M. Veen
- blz. 32 Naar dezelfde school - D.A. Weulink-Jansen
- blz. 34 Van de werkgroep Kruidentuin 'Allegaardje' - A. Albrecht-Broekens
- blz. 35 Voetbalsnippers uit de notulen - J.K. Pruijm-Reinders
- blz. 37 Toen en Nu - D.A. Weulink-Jansen
- blz. 38 Sprekende foto's (76) - J.K. Pruijm-Reinders
- blz. 40 Tentoonstelling 40 jaar voetbal V.V. Heino - J.K. Pruijm-Reinders
- blz. 41 Het verhaal achter de dingen (24) - G. Lindeboom
- blz. 42 In memoriam Jannes Marinus Seine
- blz. 43 Al weer 20 jaar geleden - M.S.H. Donath-Hoppen
- blz. 47 Van de bestuurstafel
- blz. 48 Colofon

Van de redactie

Terwijl ik dit schrijf is buiten de lente in alle hevigheid aanwezig: veel zon, zingende vogels, fleurige tuinen met veel voorjaarsbloeiers. Toch kan ik er iets minder van genieten dan andere jaren. De reden is, dat we afscheid hebben moeten nemen van Jannes Seine. Jarenlang heb ik voor hem 'Praten met' in d'Heinoër gedaan en dat met heel veel plezier. Jannes was een fantastische man om mee samen te werken. Heel veel afleveringen kwamen tot stand dankzij zijn ideeën. Ik zal hem missen.

De tweede aflevering van het contactblad in kleur laat veel foto's zien. Het hoofdverhaal 'Van Spoorbrug tot Buurtbus', geschreven door Jacob Veen, heeft in 1979 in het tijdschrift 'De Mars' gestaan. Wij vonden het echter zo interessant, dat we meenden het in ons blad te moeten opnemen, mede omdat de buurtbus in september haar 30-jarig bestaan viert.

Met de zomer in aantocht zorgt de werkgroep 'Allegaardje' voor recepten van frisse, verkoelende drankjes.

In de nieuwe rubriek 'Naar dezelfde school' staan drie generaties die op de openbare school in Heino gezeten hebben of nog zitten.

Verder kunnen wij dankzij Marijke Donath weer genieten van wat er zich 20 jaar geleden heeft afgespeeld.

De tentoonstelling over het 40-jarig bestaan van V.V. Heino werd geopend door wethouder mevrouw C.Y.A. Blijdenstein-van der Does. Een bezoek aan deze tentoonstelling is beslist de moeite waard.

Namens de redactie wens ik u veel leesplezier.

Dieni Weulink

De kopij voor het septembernummer verwachten we voor 1 augustus.

Met dank aan de correctoren:

M. Donath-Hoppen, N. Elsinga, T. Hoefsloot, J. Melenhorst,

N. Nijland-v. Egmond, J. Peters, W. Steenbergen en J. Tijhuis.

Van spoorweg tot buurtbus

Jacob H.S.M. Veen

Het openbaar vervoer naar Laag Zuthem en Lierderholthuis

In september 1979 werden de buurtschappen Laag Zuthem en Lierderholthuis weer dankzij de buurtbus in het Nederlandse openbaarvervoernet opgenomen. Voor de inwoners van de laatst genoemde plaats was het de eerste keer dat zij zich vanuit hun woonplaats konden laten vervoeren, maar de Laag Zuthemers kregen hiermee een oud recht terug. Vóór 1938 beschikten zij over een eigen spoorweghalte, vanwaar zij door het hele land en desgewenst zelfs naar het buitenland konden reizen.

De overweg te Laag Zuthem met paard-en-rijtuig en het voormalig Stationsgebouw. Juni 1970.

*Foto:
Jacob H.S.M. Veen
Meppel*

In het begin van de jaren 70 van de 19e eeuw, toen de staatspoorlijnen die er volgens het wetsontwerp op de aanleg van staatspoorwegen uit 1860 moesten komen, vonden veel mensen dat ons land nog te weinig door het 'ijzeren paard' was ontsloten. Natuurlijk wilde elke stad, dorp of streek een spoorlijn, maar enkele wensen sprongen er wel uit. Dat waren onder meer de lijnen Leeuwarden – Stavoren, Nijmegen – Venlo, Zaandam – Hoorn – Enkhuizen, de spoorlijnen in de Betuwe en niet in de laatste plaats Zwolle – Raalte – Almelo. Tegenwoordig is deze verbinding meer van regionaal belang, maar in die tijd was er nog geen sprake van de huidige hoofdlijn Deventer – Almelo, laat staan van een spoorlijn langs de Vecht naar Coevorden. Zoals wel vaker in ons land gebeurt praatte men veel, maar gebeurde er weinig totdat het liberale kamerlid Kappeyne van de Coppello met enkele anderen een initiatiefwetsontwerp

indiende. Dit hield in dat de bovengenoemde lijnen door de staat moesten worden aangelegd. De regering, plotseling wakker geschud, nam dit initiatief over en breidde het zelfs nog wat uit met onder meer de verbinding Schiedam – Hoek van Holland. In het najaar van 1875 werd de wet door de beide kamers aangenomen. Voor Zwolle – Almelo werd dat ook wel tijd. Al in 1845 was er een serieus plan voor deze lijn en waren er zelfs al opmetingen voor verricht, maar door geldgebrek was er toen niets van gekomen.

In 1878 werd de aanleg van Zwolle – Almelo aanbesteed en op 23 maart van dat jaar wist de Zwolsche Courant te melden dat men plannen had voor een halte in Laag Zuthem en wel daar waar de spoorweg de eerst kort daarvoor aangelegde grindweg van Windesheim naar Heino moest kruisen. Deze plannen werden concreet en enige tijd later kon men in de krant lezen dat

alle stationsgebouwen, te weten Laag Zuthem, Heino, Raalte, Hellendoorn-Nijverdal en Wierden tezamen met 30 wachterswoningen, voor 346.700 harde Nederlandse guldens door de aannemer Schaafsma uit Harlingen zouden worden gebouwd. Tevens kon men lezen dat de bruggen over de Sallandse weteringen en de Regge 'op het droge' werden geconstrueerd en dat deze riviertjes ter plaatse moesten worden omgelegd. Eind 1880 was de lijn klaar en met ingang van nieuwjaarsdag 1881 werd zij in gebruik genomen. Natuurlijk had men op de laatste dag van het oude jaar een plechtige openingsrit gehouden, maar die was voor het gewone publiek niet toegankelijk. Dat mocht alleen maar toekijken

Vier treinen

De eerste dienstregeling liet vier treinen in elke richting zien. Deze stopten op alle stations en haltes, behalve de laatste trein uit Zwolle, die Laag Zuthem voorbij reed. Vlug reden de treinen naar hedendaagse begrippen niet. In die tijd duurde een rit van de Overijsselse hoofdstad tot Almelo tussen de 80 en 100 minuten, al naar gelang welke trein men nam. Tegenwoordig is dit krap drie kwartier, maar er wordt dan ook niet meer in Laag Zuthem gestopt.

De dorpen waren nu uit hun isolement verlost, tenminste zo dacht men. Al spoedig bleek dat Koning Winter in die tijd soms een strenge vorst was. Reeds 19 dagen na de opening van de lijn moest de dienst ten gevolge van zware sneeuwval worden gestaakt en pas twee dagen later kon men weer gaan rijden. In de herfst van dat jaar 1881 sloegen de weergoden opnieuw toe. Door het hierdoor veroorzaakte hoge water overstroomde de Sekdoornpolder en het gevolg was dat een brug over één van de weteringen, vermoedelijk de Soestwetering, niet tegen het vele water bestand was. Gelukkig duurde de stremming maar één dag en op 19 oktober reden de treinen weer. Maar ook verder was het niet alles koek en ei. De lijn Zwolle – Almelo was gedacht als onderdeel van een verbinding van Duitsland naar Harlingen. Deze stad had zich volgens de plannen van die tijd tot een grote

zeehaven moeten ontwikkelen. De particuliere onderneming Maatschappij tot Exploitatie van Staatsspoorwegen, algemeen bekend als de SS, die de meeste door de staat aangelegde spoorlijnen in het noorden van ons land exploiteerde, deed echter niet veel om deze ontwikkeling te bevorderen. Alle persontreinen hadden het karakter van lokaaltrains en bovendien behoorden de ingezette rijtuigen tot de oudste die zij had. Het publiek was dan ook terecht van mening dat de tramwagens die men op de in die tijd pas aangelegde stoomtramlijnen zag, veel gerieflijker waren dan de 'beestenhokken' die op deze 'hoofdspoorweg' dienst deden. Voor Laag Zuthem was de lokaalspoorachtige exploitatie van de lijn overigens niet zo'n ramp. Daardoor stopten alle treinen, in 1888 waren dat er vijf per dag in elke richting, aan de halte. En zo bleef het jarenlang, ook al werden de reistijden wat verkort en duurde een reisje van Zwolle naar Almelo kort voor de Eerste Wereldoorlog nog maar een uur. In die tijd kwam er wel een echte sneltrein bij. Deze stopte tussen de beide eindstations alleen maar in Hellendoorn–Nijverdal. Pas de 'Grote oorlog' zou het vaste ritme aanzienlijk veranderen. Kolenschaarste en militaire vorderingen waren er de oorzaak van dat de dienstregeling moest worden ingekrompen. Maar na 1918 braken langzamerhand weer normale tijden aan en in het begin van de jaren '20 zag men het vertrouwde tiental treinen weer in Laag Zuthem stoppen. Er vervielen nu op zon- en feestdagen twee in elke richting. Bovendien was de verbinding Zwolle – Almelo definitief tot een lijn van slechts regionale betekenis gedegradeerd en had de sneltrein de oorlog niet overleefd.

Malaise

De jaren '30, de beruchte vooroorlogse crisisjaren, zouden op spoorweggebied in Laag Zuthem en Lierderholthuis belangrijke wijzigingen met zich mee brengen. Hoewel de malaise in dat jaar al was begonnen werd in 1930 te Lierderholthuis een spoor aansluiting gelegd naar de ABTB, waar de heer Kappert bedrijfsleider was. Dit spoorlijntje van ongeveer 175

*Een trein
naar Zwolle passeert
Lierderholthuis.
Langs de weg lag de
vroegere
spoor aansluiting naar
de A.B.T.B.
13-5 1998.*

*Foto:
Jacob H.S.M. Veen
Meppel*

meter lengte kende een redelijk vervoer, gemiddeld 30 wagens per maand. Daarentegen diende de halte Laag Zuthem alleen voor personenvervoer. Maar al spoedig pakten zich donkere wolken boven de beide buurtschappen samen. Reeds in 1932 sprak men over de sluiting van deze halte. Zelfs in de Tweede Kamer drong dit door. Het kamerlid Duymaer van Twist vroeg de minister van waterstaat, die ook verantwoordelijk was voor de spoorwegen, of de NS dit werkelijk van plan waren. In 1917 waren namelijk de oorspronkelijke particuliere spoorwegmaatschappijen, waaronder de SS, samengegaan in de Nederlandsche Spoorwegen.

En als dit zo was, aldus vroeg het kamerlid, hoe moest het dan verder met de zich gestaag ontwikkelende buurtschap Laag Zuthem, waar geen ander vervoermiddel, zelfs geen autobus, kwam. Bovendien zou dit betekenen dat de overweg in de weg Windesheim – Heino niet meer zou worden bewaakt, wat toch àl te gevaarlijk was. Dit mede omdat de lagere school van Laag Zuthem op nog geen 150 meter van deze overweg stond. Gelukkig voor de Laag Zuthemers gingen de plannen voorlopig niet door. Maar enkele jaren later konden de NS in het kader van haar broodnodige bezuinigingen wel toestemming krijgen voor de sluiting van een groot aantal stations. En één daarvan was Laag Zuthem, dat met ingang van 15 mei 1938 uit het spoorboekje verdween. Overigens dacht een half jaar eerder, op 22 oktober 1937,

de machinist van een trein uit Zwolle dat hij er niet meer hoefde te stoppen. In volle vaart reed hij de halte voorbij en stopte eerste vele meters verder op de vrije baan. Natuurlijk wilden de (weinig) reizigers hier niet uitstappen, te meer omdat de meesten van hen van de Zwolse markt kwamen en nogal wat bagage bij zich hadden. Zo goed en zo kwaad als het ging reed de trein dan ook terug tot zij netjes langs het perron stond. Het krantenbericht over dit voorval vermeldt ook dat dit soort vergissingen hier wel vaker voor kwam en dat de stationschef er al over had geklaagd. Of dat geholpen heeft weten wij niet, maar in elk geval sanctioneerden de NS een jaar later het doorrijden van alle treinen.

Helemaal ten onrechte was de sluiting van Laag Zuthem overigens niet. Vertrokken er in 1923 nog ruim 4200 reizigers per jaar, in 1933 was dit al teruggelopen tot minder dan 3100 en het aantal zakte nog verder. En zelfs Wijhe met bijna 10.000 vertrekkende reizigers was al in 1935 gesloten. Zo reed de trein alleen nog maar door de beide buurtschappen, want ook het goederenvervoer naar Lierderholthuis was gestaakt. Het aantal wagens voor de maalderij was steeds verder teruggelopen en met ingang van 27 maart 1937 werd het contract voor de spoor aansluiting opgezegd.

Aan de halte Laag Zuthem herinnert momenteel niet veel meer. Het tweede spoor, bedoeld om treinen elkaar te laten passeren, is in de

*Treinstel type
'Blauwe Engel' naar
Zwolle te Heino.
12-8-1969*

*Foto:
Jacob H.S.M. Veen
Meppel*

Tweede Wereldoorlog opgebroken en kort na 1970 werd het stationsgebouw gesloopt. Alleen de overweg is er nog.

Een busdienst

Zoals in 1932 al was betoogd zouden de Laag Zuthemers nu, in tegenstelling tot de inwoners van veel andere dorpen die hun station als zodanig zagen verdwijnen, geen openbaar vervoer meer hebben. Gelukkig voor hen bleek de heer Hardon, die onder andere de busdienst Zwolle – Deventer exploiteerde, bereid hen in de nood bij te staan. Hij zorgde er voor dat op 9 mei 1938 het gemeentebestuur van Zwollerkerspel vergunning verleende voor een lijndienst van Laag Zuthem over de grindweg naar de straatweg Zwolle – Deventer. Hier kon men dan overstappen op de bovengenoemde busdienst. Door het grillige verloop van de grens van de voormalige gemeente Zwollerkerspel was er geen provinciale of rijksvergunning nodig. Voor 'stadsdiensten' had het gemeentebestuur de bevoegdheid om te beslissen en de hele route vanaf de straatweg tot in Laag Zuthem lag binnen de gemeente.

De vergunning voor de busdienst werd op naam gesteld van de heer W. van Munster, een taxi-

ondernemer uit Laag Zuthem, die zó 'goed' bekend was met de grenzen in zijn woonplaats dat hij zijn correspondentie richtte aan burgemeester en wethouders van de gemeente Laag Zuthem. Of was de wens hier de vader van de gedachte? In elk geval gebruikte Van Munster voor de dienst geen autobussen, maar personenauto's en wel een Buick met zes en een Ford met vier zitplaatsen. Tegenwoordig zouden wij het dan ook een lijntaxi noemen. Zeven maal per dag kon men met hem van Laag Zuthem naar de straatweg of terug rijden. Dat was hetzelfde aantal reismogelijkheden dat ook de NS de laatste jaren hadden geboden, terwijl toen enkele treinen de halte mochten overslaan, maar de andere stations aan de lijn wel bedienden. Alleen reed de 'bus' op zondag niet, terwijl men op die dagen nog wel vijf maal een trein in de richtingen Zwolle en Almelo zag rijden. Bovendien vroeg een treinrit naar Zwolle maar acht minuten. De busverbinding naar de provinciale hoofdstad vergde zeven minuten tot de straatweg en daar kwam dan nog eens een kwartiertje voor de aansluitende rit naar Zwolle bij. Ook vertrok de laatste bus nu al om ongeveer half zes 's middags uit de stad, terwijl men in de tijd van de trein nog heel wat later kon vertrekken.

*Buurtbus Heino.
Buurtbus 7693 draait
in Lierderholthuis
de brug naar de
Hubertsallee op.
1979.*

*Foto:
Jacob H.S.M. Veen
Meppel*

Het gevolg was dan ook dat de nieuwe dienst met zwaar verlies werkte. Gemiddeld nog niet eens ééntiende passagier werd per rit vervoerd en de opbrengst was navenant. De chauffeur kon voor het geld dat hij van zijn passagiers ontving nog geen twee sigaretten van zes cent kopen, zoals een ingezonden stuk van de heer Hardon in de Zwolsche Courant vermeldt. Dit als reactie op een ander dat pleitte voor herstel van de halte 'wegens het drukke gebruik dat de Laag Zuthemers van het openbaar vervoer maakten'. Het was dan ook geen wonder dat de busdienst Laag Zuthem – Rijksweg al na een maand werd gestaakt en de vergunning, die een jaar geldig was, per 21 juni 1938 werd ingetrokken. Als de inwoners van de buurtschap met het openbaar vervoer wilden reizen moesten zij voortaan maar naar de wegen Zwolle – Almelo of Zwolle – Deventer lopen om daar de bus te nemen.

Buurtbus

Zo bleef Laag Zuthem ruim 40 jaar van openbaar vervoer verstoken. Maar in de jaren 70 van de 20e eeuw begonnen de verantwoordelijke instanties in te zien dat het geen pas geeft dat kleine kernen van alle openbaar vervoer zijn verstoken. Ook de inwoners van dit soort plaatsen betalen belasting en hebben dus recht op voorzieningen. En hiertoe behoort een re-

delijke busverbinding. Nu is een normale busdienst in de meeste gevallen te duur en daarom werd hiervoor een speciale vorm gecreëerd: de buurtbus. Sinds 1977 rijden dit soort busjes, die bemand worden door vrijwilligers, zodat men geen probleem heeft met salariskosten. En elk vervoerbedrijf kan er over meespreken als deze grootste uitgavenpost aan de orde komt. Nadat een landelijke proef met de eerste vijf gebieden had voldaan, gaf de minister van Verkeer en Waterstaat toestemming voor nog een 45-tal van dit soort diensten. En één daarvan zou Laag Zuthem en Lierderholthuis uit hun isolement halen. De organisatie hiervan lukte en in september 1979 startte de dienst. Hierdoor werden Lierderholthuis en Laag Zuthem tenminste weer met Heino en het station aldaar verbonden. Voor Lierderholthuis was het de eerste keer dat de inwoners van openbaar vervoer gebruik konden maken en Laag Zuthem was na ruim 40 jaar weer uit haar isolement gehaald. Inmiddels maakt de buurtbus al weer 30 jaar haar ritjes. Wel zijn de route en de dienstregeling enkele keren gewijzigd. Ook is de exploitatie, oorspronkelijk de VAD, via busfusies inmiddels in handen van Connexxion gekomen.

Naar dezelfde school

Dieni Weulink

Het leek de redactie van het contactblad 'Omheining' een leuk idee om eens te onderzoeken hoeveel mensen er zijn die op dezelfde school hebben gezeten als nu hun kinderen of soms zelfs hun kleinkinderen. Na een oproep in zowel het contactblad als in de Stentor hebben zich al enkele mensen gemeld, waarvoor onze hartelijk dank. Bij de klassenfoto's worden korte onderschriften gemaakt over de persoon die op de foto staat. We hopen op nog meer aanmeldingen na de start van deze rubriek.

In deze eerste aflevering van de nieuwe rubriek 'Naar dezelfde school' maken we kennis met **Joke Beumer geboren Penninkhof**.

Zij werd geboren op 10 juni 1951, groeide op aan de Schoolbosweg en ging naar de openbare lagere school in Heino. Ze kreeg vijf kinderen.

Op de klassenfoto staat Joke als 11 jarige in de middelste rij, vierde van links. In het midden het hoofd der school, meester Van der Veen.

Gaby Hulleman, geboren Beumer, is een van de vijf kinderen die ook naar de openbare school ging die inmiddels de naam De Springplank had gekregen. Gaby werd geboren op 25 februari 1978. Zij heeft twee kinderen. Ze staat in de middelste rij, tweede van links. In de bovenste rij zien we kleuterjuf Willy Kruitbosch.

Axel is de zoon van Gaby. Hij werd geboren op 30 juli 2003 en zit in de derde rij van boven, vierde van links. De foto werd gemaakt in het schooljaar 2007-2008 toen hij in groep 1A zat.

Van de werkgroep Kruidentuin 'Allegaardje'

Arja Albrecht-Broekens

Onze kruidentuin 'Allegaardje' serveert u deze zomer een paar heerlijk frisse drankjes.

Gemakkelijk te maken, feestelijk, bijzonder en vooral: lekker!

De kruiden die nodig zijn mag u natuurlijk uit de kruidentuin plukken, want die is er voor ons allemaal.

Ciderbowl

Voor zomere feestjes maken we ciderbowl.

Bowl is een beetje ouderwets geworden. Volkomen ten onrechte volgens mij, dus daar gaan we wat aan doen, want dit is echt een geweldig drankje.

Nodig voor ca. 4 personen:

- ½ liter droge cider
- 1 dl. cointreau
- schijfjes citroen, sinaasappel en halve aardbeien
- 3 dunne slierten komkommer, met de kaasschaaf in de lengte van een komkommer geschild
- 10 blaadjes van borage + blauwe bloemetjes
- ½ liter mineraalwater met prik.

Schenk cider en cointreau in een grote glazen kom of kan. Voeg de vruchten, komkommer en borageblaadjes toe. Zet alles een uur in de koelkast.

Voor het serveren het mineraalwater toevoegen en eventueel ijsblokjes. Serveren in glazen. Een paar bloempjes in het glas. Feest!

Takjes pimpernel hebben een komkommer-smaak en zijn ook goed bruikbaar.

Opkikkertje

Dit is een opkikkertje voor z'n tweetjes, maar kan natuurlijk naar wens vermenigvuldigd worden.

Neem:

- 150 g. volle yoghurt
- 3 dl. ijskoud water
- snufje zout
- bosje munt, alleen blad.

Meng yoghurt en water in de keukenmachine of blender. Voeg de muntblaadjes en zout toe. Laat de machine draaien tot het drankje mooi lichtgroen is.

Een goed begin van een warme zomerdag!

Limonade met citroenmelisse

Voor 8 glazen heb je nodig:

- 4 grote citroenen
- 150 g. kristalsuiker
- 1 liter koud water
- bosje citroenmelisse
- ijsblokjes.

Neem een hittebestendige kan of een klein pannetje.

Schil de citroenen en doe de schillen in de kan of pan. Voeg de suiker toe en zoveel kokend water dat de suiker kan oplossen. Doe de helft van de citroenmelisse erbij en laat het geheel trekken tot het water is afgekoeld. Pers de citroenen uit, giet het sap bij het koude suikerwater. Voeg, naar smaak, ijskoud water toe en laat het mengsel minimaal 2 uur in de koelkast staan. Verwijder de schillen en melisse vlak voor het serveren. Doe verse blaadjes melisse bij de limonade en geniet!

Deze recepten heb ik gevonden in 'Koken met kruiden', een uitgave van de Lantaarn. Ik heb ze niet zelf bedacht. Maar het resultaat wel geproefd.

Namens alle kruidenvrouwen van 'Allegaardje' wens ik iedereen een heerlijke zomer toe.

Voetbalsnippers uit de notulen

J.K. Pruim-Reinders

Misschien heeft u al opgemerkt dat de voetbalvereniging Heino 40 jaar bestaat. Tijdens het voorbereiden van de tentoonstelling kwam Jennie Pruim onderstaande opmerkingen tegen in de notulen van beide verenigingen waaruit de huidige voetbalclub is ontstaan.

R.K. Sportclub Heino.

1937.

De heer Butink, conciërge van het parochiehuys, zorgt dat de spelers van het 1e elftal en hun tegenpartij bij de wedstrijden een kop thee krijgen.

Er wordt een schutting gemaakt om te verhinderen, dat men vanaf de Paalsteeg op het voetbalveld kan kijken of ook van andere punten uit een blik op het veld kan werpen.

De penningmeester klaagt, dat de oefenbal niet steeds wordt teruggebracht. Het is voorgekomen dat deze meerdere dagen in een sloot bij het veld heeft gelegen.

R.K. V.V. HeVo.

1945.

Kapelaan Molthof, geestelijk adviseur, vraagt of er een clublied, geen overgenomen lied van een andere vereniging, maar iets origineels kan worden gemaakt. Hij stelt voor dat de leden zelf zo'n lied in elkaar zetten, wat ze kunnen inzenden aan het bestuur. Voor de beste inzending wil hij dan een taart ter beschikking stellen.

1946.

Een staaltje van goede clubgeest! Aan Hein Hulzebosch in Indië wordt van elk clublid een paar sigaren of sigaretten gestuurd. Er worden 6 sigaren, 93 sigaretten, 2 doosjes lucifers, f 11,00 en 61½ cent bij elkaar gebracht.

1947.

In de winter 1946-1947 is een revue opgevoerd door de leden. Dit is gedaan om de kas te ver-

sterken. De netto opbrengst is f 8,00. Een herhaling wordt voor de toekomst sterk afgeraden.

1948.

Leuverink stelt de vraag of het paard van Geerts op het voetbalveld mag of niet. De pastoor heeft toegezegd, aan Geerts te zullen zeggen, dat het paard in het vervolg niet meer op het veld mag.

De vraag wordt gesteld of er wel moet worden gespeeld als de scheidsrechter niet komt opdagen. Er wordt geantwoord, dat de aanvoerders van beide elftallen dit onderling moeten regelen en dat het wel gewenst is, dat de wedstrijd doorgaat, desnoods onder leiding van een dilettantscheidsrechter.

1949.

De verloting heeft een batig saldo opgeleverd van f 218,50.

H. Jorink vraagt waar de kip is gebleven die hij met de verloting heeft gewonnen. Het betreft een paar kippen die zijn toegezegd door Joh. Neppelenbroek, maar die dit later vergeten schijnt te zijn.

1951.

Er worden weddenschappen aangegaan met spelers van het 1e elftal, vooral met de voorhoedespelers. Een afkeurenswaardige praktijk. De speler die de meeste doelpunten maakt, krijgt sigaretten of drank.

1957.

Hevo 2 kampioen.

Spelers: de Zwarte Panter (T. Blanke), Herodes (O. ter Laak), Kriele (J. Neppelenbroek), Koediek (J. Th Koedijk), Acco (A. Hoppen), de Bode (J. Hansman), Kökkie (G. Kok), Kakkebos (J. Kiekebosch), Henkie van Nas (H. Has-sink), Holle (Th. Hollewand), Stoete (J. Blom), Hans v.d. Vegt en G. Bos.

1960.

De heer G. Hulsebos dient meer en beter aandacht te besteden aan het klaar maken en onderhouden van de kleedkamers alsmede van het speelveld. Ook dient hij er voor te zorgen, dat de schapen voor de wedstrijden tijdig van het veld worden verwijderd en dat het speelveld beter schoon wordt gehouden.

1964.

Op de ledenvergadering van 15 juli stemmen 34 leden voor de fusie en 10 tegen. Bij Sportclub Heino zijn er 21 voor en 23 tegen. Jammer genoeg gaat de fusie niet door. Wel moeten de besturen nauw samenwerken in verband met het nieuwe sportpark, anders is het samen spelen op één terrein onmogelijk. De secretaris schrijft in zijn jaarverslag dat, als er nog ruimte was voor een 15e kruiswegstation, hij dan zou willen voorstellen het nieuwe sportpark hiervoor te nemen. Hij heeft niet eerder meegemaakt, dat de leden zo slecht meewerkten.

SPORTCLUB HEINO.

1958

Speler G. Dijk heeft overschrijving aangevraagd naar Zwolse Boys. HeVo vraagt een transferbedrag van f 800,- voor Dijk. Zwolse Boys biedt echter f 150,-. Hiermee wordt door HeVo akkoord gegaan mits Zwolse Boys ter gelegenheid van het 25-jarig bestaan van HeVo in 1962, tegen een semiprofclub of ongeveer gelijkwaardige tegenstander een eredwstrijd komt spelen in Heino. (deze wedstrijd werd echter nooit gespeeld).

1960.

De speler Bisseling van het 1e elftal heeft, ontstemt over zijn niet opstellen in het 1e elftal, in de kleedkamer op het terrein te Broekland, de heer Pleiter een schop gegeven. De andere spelers wensen hem naar aanleiding van dit voorval niet meer in het 1e elftal. De elftalcommissie zal worden verzocht hem niet meer voor het 1e elftal in aanmerking te laten komen. De jeugdspelers mogen bij de training niet van de kleedgelegenheid gebruik maken. In het bij-

zonder bij slecht weer is het niet verantwoord de jongens op het veld te laten verblijven zonder schuilgelegenheid. Toelaten van de jeugdspelers tot het kleedruimtes wordt bezwaarlijk geacht, gezien de mogelijkheden van verontreiniging en vernieling.

1962.

De heer Bonhof wordt er op gewezen, dat de mest, schapenkeutels, slecht van het voetbalterrein wordt geruimd.

1963.

Het 1e elftal heeft nieuwe shirts nodig. Worden de shirts door de vereniging ter beschikking gesteld of moeten de spelers deze zelf kopen, is de vraag. Het bestuur stelt zich op het standpunt, dat de shirts door de spelers zelf gekocht dienen te worden. Tevens wordt besloten alleen de shirts met de zwarte V te gebruiken.

1964.

De opbrengst van de oliebollenactie voor de jeugdafdeling bedraagt f 325,00. Drie mannen hebben hiervoor 14 uren staan bakken.

1965.

Er valt nog veel te doen voordat het nieuwe sportpark klaar is. Door geldgebrek bij de gemeente is een gedeelte van de afbouw van het kleedgebouw gedaan door vrijwilligers uit de beide plaatselijke voetbalverenigingen.

SPORTVERENIGING HeVo.

1966.

Het sportpark kan volledig in gebruik worden genomen. Door een bijzondere regeling komen de kleedkamers gereed. De velden liggen er prachtig bij en de afrastering is ook keurig verzorgd. Er wordt een dringend beroep gedaan op de leden om van de hoofdingang gebruik te maken en niet door de beplanting te lopen.

1969.

Een verzoek om, na gebruik van de kleedkamers, de sleutels direct terug te brengen en geen 14 dagen in de zak te houden

Toen

We zien hier het toenmalige café Van Rijssen. De deur rechts is van de bakkerswinkel van Van de Worp. Op de achtergrond staat het gemeentehuis.
Uit: Kiek toch es.

Nu

Café Van Rijssen is nu Chinees Restaurant Lotus. De bakkerswinkel is de huidige DAdrogist Marlo van de Worp en het gemeentehuis is thans café 'De Baron'.

Sprekende foto's (76)

J.K. Pruijm-Reinders

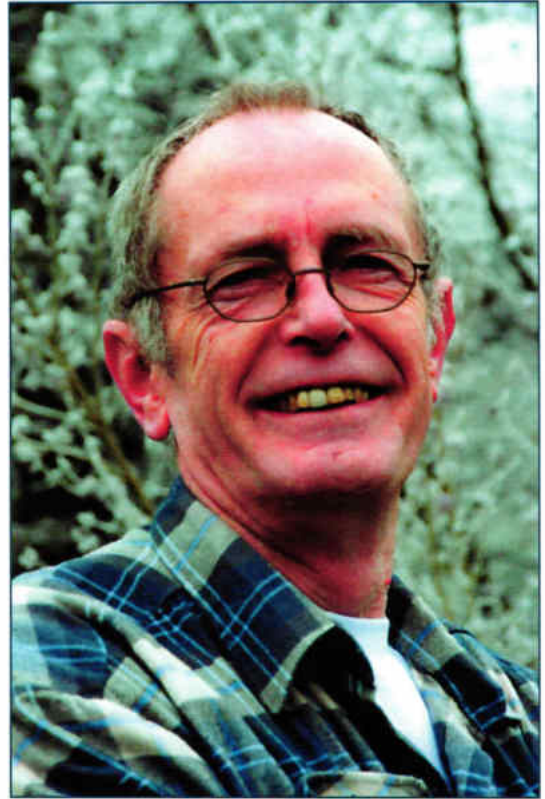
In verband met het 40-jarig jubileum van de voetbalvereniging Heino leek het ons aardig een bekende voetballer uit Heino te nemen voor de rubriek 'Sprekende foto's'. Wie kent niet Aleid Mulder. Sinds 2007 is hij geen actieve voetballer meer, maar dat neemt niet weg, dat hij nog zo druk is als een klein baasje voor de vereniging. Zo beheert hij de kantine en verricht nog veel hand- en spandiensten. Na zestig jaar voetbal nam hij afscheid. Hij heeft honderden wedstrijden gespeeld, de voetbalvereniging zien groeien, talloze promoties en degradaties meegemaakt en zag trainers komen en gaan. Hij speelde in al die jaren hoofdzakelijk als laatste man.

Aleid werd geboren aan de Stationsweg 25 in Heino als zoon van Albert Mulder en Geertuida Kruger. Zijn ouders waren na hun huwelijk in 1936 in Heino komen wonen; hij vanuit Wijhe en zij vanuit Ambt Ommen.

Gaan we terug in de geschiedenis dan komen we op 28 april 1748 te Hattem het huwelijk tegen van Lambert Jans, jongeman van Wezep, en Magteltje Jans, weduwe van Jan Claassen. Hun zoon Klaas, landbouwer van beroep, heeft zijn domicilie in Hattem. Uit zijn huwelijk met Hendrikje Hendriks worden tien kinderen geboren. De oudste zoon Jan is de enige die in Heerde het levenslicht ziet, de andere negen kinderen worden geboren in Hattem. Genoemde Jan verhuist omstreeks 1840 van Hattem naar Ittersum, gemeente Zwollerkerspel. Hij is getrouwd met Steventje Beekman en vader van negen kinderen. De achtste in de rij is Jacob, geboren in Ittersum op 16 juni 1876. Hij is de overgrootvader van Aleid. Van hem laten wij een familiefragment volgen.

Jacob Mulder

Geboren: Hattem 23 januari 1834.

Aleid Mulder

Overleden: Zwollerkerspel, Ittersum wijk C nr. 7, 13 november 1908.

Zoon van: Jan Mulder en Steventjen Beekman.

Beroep: landbouwer.

Godsdienst: Ned. Herv.

Huwelijk: Zwollerkerspel 2 mei 1867 met Maria van Keulen, geboren Ittersum 4 september 1844, overleden Zwollerkerspel 4 maart 1941. Dochter van Albert van Keulen en Janna Diesselhof.

Kinderen:

1. **Jan**, geboren Ittersum 12 februari 1868, landbouwer, gehuwd Wijhe 17 november 1900 met Fennigje Bergman, geboren Wijhe omstreeks 1871. Dochter van Gerrit Bergman en Hendrikje Rietberg.

2. **Albert**, geboren Ittersum 19 mei 1869, landbouwer, gehuwd Zwollerkerspel 17 oktober 1895 met Maria Hogeman, geboren Zwollerkerspel omstreeks 1875. Dochter van Wichert Hogeman en Wilhelmina Hendrika Rietberg.
3. **Gerrigje**, geboren Ittersum 24 februari 1871, gehuwd Zwollerkerspel 19 november 1891 met Willem Wullink, geboren Voorst omstreeks 1858, landbouwer. Zoon van Jan Izaak Wullink en Wendeltjen Willems.
4. **Johanna**, geboren Ittersum 30 december 1872, gehuwd Zwollerkerspel 11 mei 1911 met Willem Hendrik Hogeman, landbouwer, geboren Zwollerkerspel omstreeks 1873. Zoon van Wichert Hogeman en Wilhelmina Hendrika Rietberg.
5. **Maria**, geboren Ittersum 30 juli 1874, gehuwd Zwollerkerspel 20 januari 1916 met Gerrit Jan Koers, tuinman, geboren Zwollerkerspel omstreeks 1870. Zoon van Tiemen Koers en Machteltje van der Sluis.
6. **Jacob**, geboren Ittersum 16 juni 1876, landbouwer, gehuwd Zwollerkerspel 31 mei 1906 met Aleida Johanna Ruitenbergh, geboren Hoog Zuthem 11 november 1884. Dochter van Helmich Ruitenbergh en Jennigje Ruiterkamp.
7. **Hendrik**, geboren Ittersum 2 maart 1878.
8. **Jansje**, geboren Ittersum 6 januari 1884, gehuwd Zwollerkerspel 28 januari 1909 met Jan Hartkamp, landbouwer, geboren Heino 12 mei 1881. Zoon van Albert Hartkamp en Kaatjen Morrenhof.

De grootvader van Aleid, Jacob Mulder, landbouwer van beroep en getrouwd met Aleida Johanna Ruitenbergh, woont op het adres Hagenvoorde 9 in de gemeente Wijhe. Hun gezin bestaat uit drie meisjes, Jennigje, Maria en Leida en drie jongens, Jacob, Helmich en Albert, vader van Aleid. Na het overlijden van Jacob Mulder hertrouwt zijn weduwe op 7 september 1918 te Wijhe met Gerrit Willem Zieleman. De uit dit huwelijk geboren dochter Rika is de echtgenote van Mans Brilleman. Momenteel woont hun kleinzoon in het ouderlijke huis aan de Hagenvoorde.

Geraadpleegde bronnen:

- www.Hattem.nl: streekarchief Hattem en Heerde, dopen en huwelijken.
 - www.Genlias.nl: burgerlijke stand.
 - HCO Zwolle: burgerlijke stand van Wijhe en Zwollerkerspel.
 - Archief Vereniging voor Heemkunde 'Omheining'.
 - Weekblad voor Salland 30 mei 2007.
- Met dank aan de heer J.W. Mulder voor zijn informatie.

Via onze website

www.omheining.net

kunt u kennismaken met de activiteiten
van onze vereniging

Tentoonstelling 40 jaar voetbal V.V. Heino

J.K. Pruijn-Reinders

Wethouder van sport, mevrouw C.Y.A. Blijdenstein-van der Does met dochters en de coördinator van de werkgroep Tentoonstellingen, M.J.M. Bisschop.

Zaterdag 2 mei werd de tentoonstelling officieel geopend door de wethouder van sport, mevrouw C.Y.A. Blijdenstein-van der Does. Ze deed dat door met veel enthousiasme een voetbal, vanaf de penaltystip, door een deur te schieten die toegang gaf tot de expositie.

In haar toespraak feliciteerde mevrouw Blijdenstein de jubilerende vereniging. Vervolgens sprak de voorzitter van de voetbalvereniging, de heer F.J.M. Kemerink. Daarna nodigde de voorzitter van 'Omheining', de heer H. Hofman, de aanwezigen uit de tentoonstelling te bezichtigen.

De tentoonstelling loopt van 2 mei t/m 22 augustus en is te bezoeken op de bovenverdieping van 'De Maelderieje', ingang VVV. Canadastraat 6.

De openingstijden zijn:

maandag van	10.00 tot 13.00 uur,
woensdag van	10.00 tot 16.00 uur en
zaterdag van	10.00 tot 13.00 uur

Groepen op aanvraag: telefoon 0572-392593.

Het verhaal achter de dingen

G. Lindeboom

De melkbusse

Ik wil oe iets vertell'n over mien bestoan,
as melkbusse he'k al joar'n met e-goan.

'k Gunge zowat alle daeg'n noar Heino toe,
met melk van de rooie en de zwarte koe.

Wat waar'n d'r volle buss'n bie de febriek,
op olde fot's stoat ze nog te kiek.

Mar det is alweer verleden tied,
alles veraandren, en wie heur'n d'r niet
meer bie.

Het melkvervoer gebeurt noe met hele grote
'bussen',
en ik heb noe alle tied um uut te rusten.

Het is hier goed, ik bin weer bliej,
Toch in Heino, en nog wel in de 'Maelderieje'.

25-01-2000

In memoriam

Op 26 april 2009 overleed op 74-jarige leeftijd Jannes Marinus Seine. Jannes was gedurende zeven jaar, in de periode 1997-2004, voorzitter van onze vereniging. Hij kreeg bij zijn komst meteen te maken met de problemen van een verhuizing. De vereniging vertrok in die tijd noodgedwongen vanuit een grote ruimte in 'De Haere' naar de helft van de bovenverdieping in de vroegere maalterij aan de Canadastraat.

Wij herinneren ons Jannes als een man die altijd met een goed humeur de vergaderingen leidde. Hij wist ons steeds te boeien met zijn verhalen, want hij maakte van alles mee in zijn leven waarover hij graag vertelde. Op één van de nieuwjaarsrecepties vermaakte hij iedereen met een liedjesrepertoire waarbij hij zichzelf begeleidde op het keyboard. Ook zette hij zich in voor de broodmaaltijd in klederdracht op het Daggie Old Heino. Hij trad dan zelf op als spreekstalmeester. Zelfs zijn echtgenote en kleinkinderen verschenen daarbij in streekdracht.

Ook na zijn aftreden als voorzitter kwam hij nog vaak even binnen lopen om te horen hoe het met de vereniging ging. Dat werd minder toen bij hem een ziekte werd geconstateerd waartegen geen kruid was gewassen. Wij zullen Jannes missen!

Wij wensen zijn vrouw, kinderen en kleinkinderen, voor de tijd die komen gaat, veel moed en sterkte toe.

Al weer twintig jaar geleden

Marijke Donath

1989

Na amper drie maanden heeft de leiding van de Heinose discotheek Dolly Dôme alweer besloten om haar activiteiten te staken. Hoewel het aanvankelijk de bedoeling was om zeker een half jaar proef te draaien, waren de bezoekersaantallen halverwege die termijn al zo laag dat nu al besloten is de deuren te sluiten.

Op Goede Vrijdag heeft de vorig jaar nog ingrijpend verbouwde discotheek aan de Canadastraat (voorlopig?) voor het laatst gedraaid.

Op de hoek van de Paalweg en de Canadastraat opent Karin Journée onder de naam 'Karin' haar nieuwe speciaalzaak in onderkleding, nachtkleding, beenmode en huishoudtextiel. De winkel is gevestigd in de vroegere schilderszaak van Lindeboom. Met deze stap treedt Karin in de voetsporen van haar ouders, die enkele deuren verder hun modezaak drijven.

Het gewestelijk Bestuur van Scouting Overijssel heeft, in samenwerking met het Districtsbestuur van Scouting Overijsselse Vechtstreek, besloten om in de gemeente Heino een Scoutinggroep op te richten. Een en ander kwam tot stand naar aanleiding van vragen van bewoners uit de gemeente.

Een voorlopige werkgroep zal worden samengesteld om de groep op te richten. Scouting Nederland is een algemene vereniging, die onafhankelijk van ras of godsdienst, een plezierige besteding van de vrije tijd biedt.

Peuterspeelzaal Hummeltjeshonk bestaat dit jaar 15 jaar. Om dit feit niet onopgemerkt voorbij te laten gaan, houden bestuur en leidsters op zaterdag 22 april een feestelijk open huis. De speelzaal is dan geopend van 10.30 tot 12.30 uur. Alle belangstellenden zijn van harte welkom. Voor de kinderen zijn er allerlei activiteiten.

Er is nog steeds een stijgende belangstelling voor het vormings- en ontwikkelingswerk van de Stichting Sociaal en Cultureel Werk Heino. Dat blijkt uit het jaarverslag over 1988. Hoewel de cursusprijzen in dat jaar zijn verhoogd, is er opnieuw sprake van een topjaar.

Verdere hoogtepunten uit het verslagjaar zijn: de definitieve verzelfstandiging van het Kringloopbedrijf, de eerste activiteiten ten behoeve van de basiseducatie (samen met Stichting Midden Salland Raalte), het koperen jubileum van de stichting en de voorbereidingen ten aanzien van de verhuizing naar de landbouwschool.

Het schelpenpad langs de Lemelerveldseweg in Heino komt er al rond eind mei of begin juni. Dat schelpenpad wordt overigens geen verplicht fietspad, 'maar een mogelijkheid die fietsers kunnen gebruiken', volgens wethouder Hinnen. Het pad is niet bestemd voor bromfietzers.

Daarmee lijkt er een voorlopig eind te komen aan de pogingen van de gemeente Heino en de Vereniging Vluchtstrook om een geheel nieuw fietspad langs de Lemelerveldseweg aan te leggen. De provincie betaalt het gedeelte tussen de Marktstraat en de Oude Dalfserweg. De gemeente Heino betaalt uit eigen middelen de laatste 300 meter tot aan de Kroepanweg.

Directeur G.H. Schulte van de coöperatieve vereniging Heleco is onderscheiden met de eremedaille in goud, verbonden aan de Orde van Oranje Nassau. Directe aanleiding was het afscheid van Schulte als directeur van de mengvoedercoöperatie.

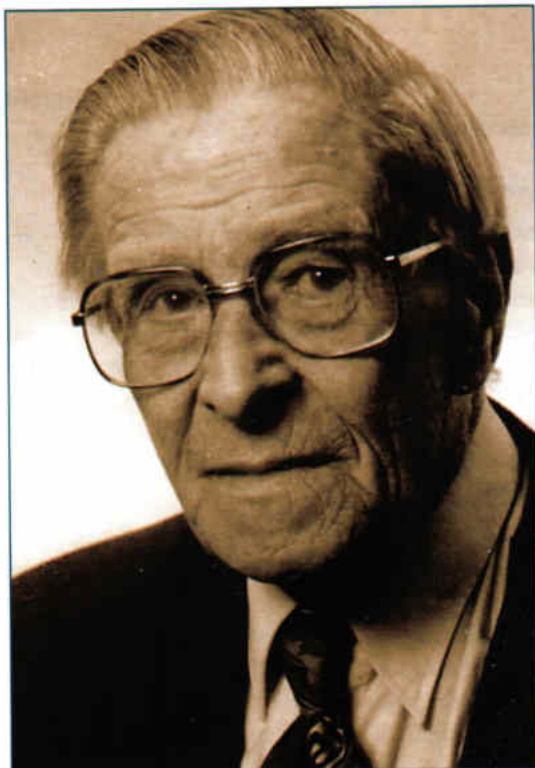
Een warming-up van ruim een half uur, diverse spring-, pluk-, gooi- en vangtechnieken, de basis-keepershouding, het schreeuwen en historische blunders. Dit alles kwam aan de orde tijdens de trainingsdemonstratie van keepers-trainer Frans Hoek van Ajax. Maar liefst 80

selectiekeepers uit de regio waren voor dit evenement naar Heino gekomen. Medeorganisator Jan van Ommen was aangenaam verrast door de overstelpende belangstelling. De selectiekeepers kregen binnen enkele uren veel oefenmateriaal voorgeschoteld. Elke oefening werd stevig in praktijk gebracht.

Na een ingrijpende verbouwing gaat in café-restaurant Aver Heino binnenkort een nieuwe activiteit van start. Volgens eigenaar Tonny Geerts gaat het om een soort muziekcafé, dat zich speciaal richt op de oudere jeugd. De opening van het muziekcafé is op zaterdag 13 mei. Om het muziekcafé te openen treedt op 13 mei de aloude en bekende protestzanger Armand op in Aver Heino, volgens Geerts een artiest die bij uitstek bekend is bij de doelgroep: de oudere jeugd. Het muziekcafé biedt plaats aan maximaal 120 personen.

Hij heeft nog nooit één lijn getrokken, nimmer een net gespannen, een bal opgepompt of ook maar één latje aan het clubhuis verbouwd. Ook was hij nimmer een sterspeler. En toch is hij onlosmakelijk verbonden met het Heinoise sportleven, de 72-jarige Hein van Dam. Al meer dan 40 jaar is hij lid van de plaatselijke voetbalvereniging (eerst Hevo, later VV Heino) en sinds 1958 is Hein bestuurslid van de volleybalvereniging HeVo. Bovendien is de geboren en getogen Heinoër in zijn 'vrije tijd' al ruim twintig jaar dirigent van het gemengd r.-k. kerkkoor.

Achter al deze activiteiten zet Hein de komende periode een punt. Om gezondheidsredenen moet hij het wat rustiger aandoen. Aanstaaende zondag neemt hij tijdens het jaarlijkse Gerard Satinktoernooi officieel afscheid van de kantinecommissie van de VV Heino. Het begin van zijn bestuurlijke terugtocht. De genoemde functies zijn slechts een deel van de vele taken die Hein van Dam al die jaren heeft vervuld. Hij was ooit ook bestuurslid van de volleybalvereniging Arka, van de personeelsvereniging van het Raalter gemeentehuis, hij is nog steeds omroeper van de VV Heino en inmiddels al 26 jaar bestuurslid van deze voetbalclub.

Hein van Dam.

Vijf inbraken en twee pogingen daartoe zijn in de nacht van 21 op 22 maart gepleegd in het centrum van Heino en op het industrieterrein 't Zeegsveld.

Bij speelgoedzaak Van Wifferen aan de Marktstraat worden twee sloffen sigaretten en drieduizend gulden vermist. Het bandencentrum Eilander aan De Weerd mist vijftuizend gulden aan rookwaar, radio's en CD's. Op 't Zeegsveld is ingebroken bij de firma Vefa en daar wordt 250 gulden vermist. De groentenzaak Antonissen aan de Munnikenhof mist vijftig gulden. In de opslagloods Ter Laak op 't Zeegsveld zijn enkele ramen geforceerd, maar er wordt tot op heden niets vermist. Bij kapsalon Sinnige aan de Munnikenhof is een poging tot inbraak gedaan maar de daders zijn de zaak niet binnengedrongen. In de Hubovestiging aan de Zwolseweg hebben onbekenden de winkelruit aan diggelen geslagen. Mogelijk zijn zij bij hun inbraakpoging gestoord, want verder zijn ze niet gekomen.

Links de winkel van Guus van Wifferen waar f 3000,- is gestolen.

Vrijwel zeker gaat de uitbreiding van Heino in de tweede helft van de jaren negentig in het westelijke deel plaatshebben. Het gaat om het gebied tussen Molenweg, De Cingel, Tiggelhof en Brinkweg. Voor realisering van een nieuw industrieterrein scoort het gebied tussen Zwolseweg en de Rondweg het hoogst.

De keuze voor een nieuw industrieterrein was niet moeilijk. Twee alternatieve locaties, aansluitend aan Het Zeegsveld langs de Molenweg en doortrekken van Het Zeegsveld langs de Zwolseweg richting de boerderij van C. Eilander zijn al snel afgevallen.

Voor de woningbouw zijn drie mogelijkheden bekeken. De schil van Heino (het gebied tussen de Raalterstraat en de rondweg) en Heino-Noord (tussen de Zwolseweg-van der Capellenweg en de Rondweg) zijn afgevallen.

Ten zuiden van de spoorlijn Heino-Zwolle moet een nieuwe weg komen van Lierderholt-huis naar Laag-Zuthem. Volgens voorzitter G.J. Polderman van de Landinrichtingscommissie Salland-West is de nieuwe verbinding nodig uit oogpunt van verkeersveiligheid en ter ontsluiting van de in dat gebied gelegen agrarische bedrijven. Een en ander kwam de afgelopen weken aan de orde tijdens de inspraak op de plannen voor Salland-West. Op zich zijn deze plannen voor het volledig herinrichten van het 4200 hectare omvattende landelijke gebied

in de gemeenten Wijhe, Heino en Zwolle goed ontvangen en kwam er enkel kritiek op details. Centraal staat de spoorwegovergang in de Lierderholt-huisweg en de Hogeboschweg die daar in elkaar overgaan.

Een beeldbepalende lindeboom op de katholieke begraafplaats in Heino mag van de gemeente niet gekapt worden.

Burgemeester en Wethouders hebben geweigerd een kapvergunning af te geven. Door de weigering van de gemeente gaat een oppervlakte van 150 vierkante meter verloren voor het delven van nieuwe graven.

Enige tijd geleden ontstonden er problemen over de toekomstige uitbreiding van de begraafplaats met de bewoners van de Plataan. Een uitspraak van De Kroon tenslotte luidde dat er geen graven richting Plataan gedolven mochten worden. Tevens werd echter aangegeven waar dat wel eventueel zou kunnen. Maar op die aangewezen plek staat een boom.

Bij monde van H.F. Poelhekke vroeg de CDA-fractie gisteravond tijdens de Heinose raadsvergadering het college haar weigering van kapvergunning nog eens opnieuw te bekijken. Juist omdat de plaats expliciet genoemd werd in de uitspraak van De Kroon. Verbazing was er over het feit dat de termijn van bezwaar tegen de weigering van het college al verstreken bleek te zijn.

H.F. Poelhekke.

De 'Millstonebar' van Theo Oortwijn is verleden tijd. Na een flinke interne verbouwing werd deze bar onder een nieuwe naam heropend, namelijk de 'La Miragebar', wat betekent luchtspiegeling of Fata Morgana. Deze naam klinkt bekend in de oren omdat ze afkomstig is uit de TV-serie 'Dynasty', waar de dochter van een van de hoofdrolspelers ook een 'La Miragebar' runt.

De bar die deel uitmaakt van het grote horecabedrijf van Theo Oortwijn heeft al een hele geschiedenis achter de rug. Het begon allemaal met het, tijdens de kermis, inrichten van de oude maalterij van zijn schoonvader Hassink in een 'Weinstube'. Vijftien jaar geleden werd deze maalterij flink verbouwd en kreeg hij de naam 'Moulin Blanc'. Vier jaar geleden werd er weer verbouwd. Toen kwam tegelijkertijd het bowlingcentrum klaar. Met dit laatste heeft Theo in de roos geschoten. De bowlingbanen zijn regelmatig bezet en de afspraken stromen wekelijks binnen. Met de komst van de La Miragebar kan Oortwijn hoge ogen gooien. Behalve goede disco-muziek kan men ook genieten van een werfelende lichtshow op de dansvloer.

'Als iets gekst gedaan moet worden, zij wij van de partij'. Zo omschrijft Mark Bruggink het motto van De Oelewappers. – een vriendenclub van zes jonge Heinoërs, type ruwe bolster,

blanke pit – die in de carnavalstijd en tijdens andere bekende Heinoëse evenementen actief is. De laatste weken werken Mark en zijn maten aan de nieuwste Oelewappersstunt; hun televisiedebuut.

Het zestal, dat behalve uit Mark Bruggink verder uit Harry Lozeman, Jaques Ruitenbergh, Rudy Lugtenbergh, Nico Neplenbroek en Robby Hulsebos bestaat, doet mee aan het TROS-televisieprogramma Hoog en Droog. Op 1 juli worden de opnamen voor dat programma in de Efteling te Kaatsheuvel gemaakt, een week later is de uitzending.

Ze hebben gekozen voor een apparaat met fietsaandrijving, bestaande uit een frame waarop drie terrasstoelen zijn gelast. Het geheel rust op zes velgen. Drie Oelewappers zullen op het gevaarte plaatsnemen en fietsen voor wat ze waard zijn. Oelewapper nummer vier komt voor op het gevaarte. Hij moet op het eindpunt van het af te leggen traject zo snel mogelijk een sprong doen naar de bel die de tijdwaarneming stopt. De overige twee zijn gebombardeerd tot 'assistenten'.

Vertrouwen hebben ze in elk geval wel in de zaak. Volgens Nico was Hoog en Droog-presentator Jack van Gelder zo onder de indruk van het Heinoëse ontwerp dat hij de Oelewappers zelf opbelde om wat meer over hen te weten te komen.

Proefboerderij Aver Heino bestaat 60 jaar. Ter gelegenheid van dit feit wordt een geheel nieuw informatiecentrum in gebruik genomen. De officiële openingshandeling wordt verricht door de landelijke voorzitter van het Landbouwschap, de heer G. Doornbos. Daarna worden er open dagen gehouden. Tijdens deze dagen wordt het bedrijf volledig opengesteld voor het publiek, dus ook voor niet-agrariërs. Aan de open dagen wordt medewerking verleend door een aantal bedrijven en organisaties waarmee Aver-Heino in haar werkzaamheden contact heeft. Daarbij valt onder meer te denken aan mechanisatiebedrijven, loonbedrijven, bedrijfsvoorlichting.

Van de Bestuurstafel

Er kwamen veel positieve reacties binnen op de nieuwe vormgeving in kleur van het contactblad 'Omheining'.

Op 2 mei jl. werd de tentoonstelling '40 jaar voetbalvereniging Heino' geopend. Over de opening treft u een verslag aan in deze 'Omheining'.

De paaswandeling op tweede paasdag was weer een succes. Er deden 590 wandelaars mee aan de tocht die startte bij het praktijkcentrum Aver Heino, door het Deventerbos ging en via het voetbalveld van de Aver Boys weer uitkwam bij de start.

Aan de renovatie van de kelder wordt door een aantal vrijwilligers gestaag verder gewerkt.

Bent u van plan een familielid of kennis een cadeau-lidmaatschap van onze vereniging aan te bieden, dan zijn hiervoor cadeaubonnen aanwezig.

Schenkeningen

- Via de heer H. Hekman, Sterappel 17, van de heer en mevrouw Hofland een ouderwetse Underwood typemachine.
- Van de heer F. ter Laak te Gemert. Het jaarboek voor cultuur en historie van Overijssel 1958; het boek Sociaal economische schets van de gemeente Heino van het Economisch Technologisch Instituut Overijssel; een kopie van het boek 'Uit de geschiedenis van de marke en schoutampt van Heino'.
- Van mevrouw H. Oldenhof, Meibergsdijk 3, twee rouwmutsen en een kaststel.
- Van de heer J.J. Snoep, de Hoge Kampen 11, een wringer.

Opsporing verzocht

In verband met het organiseren van een reünie zoeken we nog drie klasgenoten. Het gaat om Ina van Scho(o)ten, Hermien van Breda en Jan Smit Crans. Zij zaten met ons in de meester Bakkerklas van de Openbare School in Heino.

Wie kan ons verder helpen?

Alvast onze hartelijke dank.
Geerlig Nijland en Frits Stappenbeld.

'OMHEINING'

Met deze naam tracht de Vereniging voor Heemkunde tot uitdrukking te brengen een vereniging te zijn, die Heino in al zijn facetten 'omheint'. Volgens sommigen is de naam afgeleid van dit begrip, symboliserend een heg of haag, die een bepaald terrein 'omheint', in ons geval van de Strenkhaar tot de Aalvanger en van de Dollenhoek tot de Ganzepan.

**Vereniging voor Heemkunde
'Omheining' te Heino**
Canadastraat 6, 8141 AC Heino
Tel. 0572-394562

E-mail: omheining@planet.nl
Website: www.omheining.net

Secr.: Acacia 25, 8141 TL Heino,
Tel. 0572-391986

Rabobank Heino: rek.nr. 3271.12.271

Contributies:

Leden € 15,00 per jaar (elk volgend gezinslid
€ 7,50 per jaar); portokosten € 6,00 per jaar
Losse nummers € 5,00 (max. 24 pagina's)
Themanummers € 6,00

Ledenadministratie

G.M. Rosendaal-Kroes,
Nieuwe Wetering 7, 8144 RA Lierderholthuis,
tel. 391798

Bestuur

H. Hofman, voorzitter,
Muntzstraat 11, 8141 VP Heino, tel. 392593
M.J.M. Bisschop, vice-voorzitter,
Vos de Waelhof 9, 8101 AE Raalte, tel. 392499
J.K. Pruijm-Reinders, secretaresse,
Acacia 25, 8141 TL Heino, tel. 391986
D.J. Buitenkamp, penningmeester,
Schoolstraat 1, 8141 EN Heino, tel. 391873
G.H.M. ten Berge-Elferink, Delmterweg 8,
8141 PJ Heino, tel. 391803
B.J. Horstman, De Horst 10,
8141 BA Heino, tel. 392622
J.H.M. Meulman-Kortstee, Dolderstraat 8,
8141 GK Heino, tel. 392560
G.M. Rosendaal-Kroes, Nieuwe Wetering 7,
8144 RA Lierderholthuis, tel. 391798
G.J. Veltkamp, Canadastraat 60,
8141 AE Heino, tel. 391292

Werkgroepen

1. Folklore

Contactpersonen: J.H.M. Meulman-Kortstee,
Dolderstraat 8, 8141 GK Heino, tel. 392560
en J.M.W. Kappert-Kogelman,
Davenschot 30, 8141 BD Heino, tel. 392806

2. Foto en Video

Contactpersoon: D.A. Weulink-Jansen,
Korenbloem 1, 8141 DG Heino, tel. 391698

3. Genealogie - Documentatie

Contactpersoon: J.K. Pruijm-Reinders,
Acacia 25, 8141 TL Heino, tel. 391986

4. Geschiedenis

Contactpersoon: J. Peters,
Woolhuisweg 39, 8141 RX Heino, tel. 391914

5. Historische Gebruiksvoorwerpen

Contactpersoon: vacant

6. Kruidentuin 'Allegaardje'

Contactpersoon: G.H.M. ten Berge-Elferink,
Delmterweg 8, 8141 PJ Heino, tel. 391803

7. Streektaal

Contactpersoon: J.L. Melenhorst,
Woolhuisweg 2c, 8141 RX Heino, tel. 392712

8. Tentoonstellingen

Contactpersoon: M.J.M. Bisschop,
Vos de Waelhof 9, 8141 AE Raalte, tel. 392499

Tijdschrift 'Omheining'

Redactie-adres:
Canadastraat 6, 8141 AC Heino
tel. 0572-394562

Redactie

D.A. Weulink-Jansen, Korenbloem 1
8141 DG Heino, tel. 391698, eindredactie
E-mail: ton.weulink@kpnplanet.nl
J.K. Pruijm-Reinders, Acacia 25
8141 TL Heino, tel. 391986
A. van de Wetering, De Haarstraat 33,
8141 EW Heino, tel. 392330, *vormgeving*

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van het bestuur van de vereniging voor Heemkunde 'Omheining'.

Druk: Sonodruk, Heino

ISSN 1384-8461

Omheining

CONTACTBLAD VAN DE VERENIGING VOOR HEEMKUNDE "OMHEINING" TE HEINO

NUMMER **3** 29^e JAARGANG - SEPTEMBER 2009

Vereniging voor Heemkunde 'Omheining' te Heino
29e jaargang - nummer 3 - september 2009

INHOUDSOPGAVE

blz. 50	Van de redactie
blz. 51	De landbouwgeschiedenis en de Vlaminckhorst - H. Overkamp
blz. 59	Het Heinose jaegpad - F. Roeloffzen
blz. 60	Van de werkgroep Kruidentuin 'Allegaardje' - Marieke Baarsma
blz. 63	Toen en Nu - D.A. Weulink-Jansen
blz. 64	Sprekende foto's (77) - J.K. Pruijm-Reinders
blz. 66	Naar dezelfde school (2) - D.A. Weulink-Jansen
blz. 68	Al weer 20 jaar geleden - M.S.H. Donath-Hoppen
blz. 71	Van de bestuurstafel
blz. 72	Colofon

Van de redactie

Genietend van een toch wel redelijke zomer is de redactie al weer druk geweest met de realisatie van een nieuwe uitgave van het contactblad.

In het hoofdartikel wordt aandacht besteed aan de landbouwgeschiedenis van de Vlamincckhorst. Herman Overkamp heeft na een lange voorbereiding, waarin veel onderzoek is gepleegd, de geschiedenis op papier gezet. Het resultaat is dusdanig dat het verhaal in twee afleveringen geplaatst wordt. Vooral liefhebbers van de landbouwgeschiedenis in het algemeen zullen dit artikel zeer waarderen.

Marieke Baarsma van de werkgroep Kruidentuin 'Allegardje', laat u weten dat 'onkruid niet vergaat'. Zij legt het verschil uit wat onkruid is en wat niet. Vooral de goede eigenschappen worden belicht.

De nieuwe rubriek 'Naar dezelfde school' is door de lezers van het contactblad goed ontvangen. Wij zijn dan ook blij dat zich een aantal mensen heeft aangemeld voor deze rubriek.

Marijke Donath verzorgt ook dit keer de rubriek 'Alweer 20 jaar geleden'.

Ook het Heino's dialect ontbreekt niet dankzij een verhaaltje van pastoor Frans Roeloffzen, terwijl Jennie Pruim weer in de archieven is gedoken voor de aflevering van 'Sprekende foto's'.

We hopen dat u weer zult genieten van deze aflevering.

Dieni Weulink

De kopij voor het decembernummer verwachten we voor 1 november.

Met dank aan de correctoren:

M. Donath-Hoppen, N. Elsinga, T. Hoefsloot, J. Melenhorst,

N. Nijland-v. Egmond, J. Peters, W. Steenbergen en J. Tijhuis.

De landbouwgeschiedenis en de Vlaminckhorst

H. Overkamp

Inleiding

Tijdens een onderzoek naar de boerderijgeschiedenis van de Vlaminckhorst, bleek dat er rond dit boerenerf een groot aantal facetten van de landbouwgeschiedenis in deze streek terug te vinden is. Vrijwel alles rond deze, wat grotere boerderij, herinnert aan de ontwikkelingen zoals deze in voorgaande eeuwen in de landbouw rond Heino hebben plaatsgevonden. Steeds terugvallend op deze boerderij is daarom een veel ruimere omschrijving gemaakt over deze ontwikkelingen. Vanwege de lengte is het artikel opgesplitst in twee delen.

*Boerderij
De Vlaminckhorst.*

Op het platteland van voor 1800

Vanuit het voorbeeld van het ontstaan en de ontwikkeling van de Vlaminckhorst kunnen we een verhaal schrijven over de agrarische geschiedenis van deze streek. De oorsprong van het spieker de Vlaminckhorst met omgeving vraagt nogal wat uitleg. Als we teruggaan in de geschiedenis zien we dat er langs de toenmalige Zandsteeg hogere gronden lagen. Die verhogingen zijn ontstaan door verstuiving van kale zandvlaktes in de laatste ijstijd. In het zo geheuten Laatglaciaal van de Weichsel ijstijd, zo'n 11000 tot 13000 jaar geleden.

De Zandsteeg is de huidige Zuthemerweg, Zwolseweg, v.d. Capellenweg en Lemelerveldseweg. Aansluitend lagen er hogere gronden langs de wegen die thans de namen dragen Vla-

minckhorstweg, Canadastraat en Kerkpad. In de loop van vele eeuwen zijn deze hoge gronden door ophoging met plaggenmest nog aanzienlijk hoger geworden. We spreken hier over hoge bouwkampen. Ten noorden en noordoosten van de Vlaminckhorst zijn de bouwkampen nog zeer duidelijk in oude staat gebleven. Om de bouwkampen werden vroeger houtsingels aangelegd. Hier werden deze houwen (= hakhout) genoemd. De algemene benaming hiervan is akkermaalshout. Ze dienden om het verstuiven van bouwland tegen te gaan en leverden veel zgn. boerengeriefhout. Dit hout werd gebruikt voor allerlei doeleinden op het boerenbedrijf zoals gereedschapsstelen, afrasteringen, schuurwanden, brandhout, bezems en rijshout.

Bij alle boerderijen stond wel een rijshoutmijt. Langs de bouwkampen van de Vlaminckhorst zijn de singels redelijk behouden gebleven.

Het meest oostelijke deel van de Vlaminckhorstweg is een zgn. holle weg. Deze ontstond doordat het zand, dat van de bouwkampen afstoot, wegwaaide in de berm. Het zand van de akkers vormde in de singel stuifwallen, meestal aan de noord- of oostzijde van de akkers vanwege de overheersende zuidwesten wind. In de singel van de Vlaminckhorst vinden we tegen de v.d. Capellenweg nog zo'n akkerzandstuifwal. De holle weg ten noorden van de Vlaminckhorst is redelijk behouden gebleven. Het grootste deel van de Zandsteeg was ook zo'n holle weg. Door afgravingen is dat op verschillende plaatsen niet meer te herkennen. De Zuthemerweg is voor een groot deel nog wel een holle weg. Op enkele plaatsen vinden we daar nog akkerzandstuifwallen terug. Een ander soort stuifwallen zijn de zogeheten Stikkenwallen.

Deze werden vroeger gemaakt om zand van zandverstuivingen vanuit de heidevelden tegen te houden, ter bescherming van het bouwland. Bij de aanleg hiervan werden palen (stikken) in de grond geslagen. Daartussen werd rijshout gelegd. Soms werden rijshoutwallen zonder palen gemaakt. Deze laatste soort wal vinden we nog bij boerderij de Klumper aan de Stoevenweg.

De boerderijen lagen vroeger meestal op de grens van het hoge en lage gebied. In het lage gebied was er het gevaar dat de boerderij - bij wateroverlast - in het water kwam te staan. Als de boerderij te hoog lag, moest men erg diep graven om aan putwater te komen. Toen er waterpompen kwamen, konden er boerderijen op wat hogere grond gebouwd worden. Ook de Vlaminckhorst ligt op de grens van het hoge en lage gebied. Er moet vroeger een waterput met haal (met hefboom) bij hebben gestaan. De plaats hiervan is niet bekend. Wat de naam van het erf betreft, het laatste deel van de naam Vlaminckhorst duidt op een verhoging in een laag gebied. Het was hier inderdaad een laag gebied. Het water kon niet weg. Men trachtte in

zo'n laag gebied de waterstand wel te verlagen door het graven van slootjes. Dit hielp wel in wat drogere perioden van het jaar, maar niet in de natte. De afwatering is in de Middeleeuwen, de datering is moeilijk te achterhalen, verbeterd door de verschillende slootjes aan elkaar te koppelen en door een marswal (de hoogte in een marsgrond) te graven. Dit laatste gebeurde ter hoogte van het huidige fietspad door Fluitekruid en Canadastraat. De Vloedgraven is daarmee in oostelijke richting verlengd. De oude loop van deze watergang is ten zuiden van de Vlaminckhorst nog te herkennen.

Door ontwatering kon men meer land ontginnen. Men kreeg daardoor meer weidegrond en er kon ook bouwland gemaakt worden op wat lagere grond. Dit laatste is duidelijk bij de Vlaminckhorst gebeurd. Er konden daardoor nieuwe boerderijen gesticht worden. Er speelde mee dat ossen als trekdieren in die tijd vervangen werden door paarden. Vanwege de slechte wendbaarheid van de ossen waren voorheen akkers nodig met een lengte van meer dan 400 m. Voor paarden zijn akkers van 200 m geschikt. Mede daardoor konden de bouwkampen gesplitst worden. Voor 1850 werden alle grotere boerderijen erven genoemd. Men kende hele, halve, $\frac{1}{4}$ en in latere tijd ook $\frac{1}{8}$ erven, al naar gelang de grootte ervan. In deze streek waren het meest halve erven. Daarnaast waren er voor 1750 kleine boerderijen die de naam katersteden droegen. Alle overige grond werd door het markebestuur beheerd. Dit markebestuur werd gevormd en benoemd door en uit de gezamenlijke eigenaren van de erven, het waren de zgn. erfgenamen. Oorspronkelijk waren alle erven in het bezit van de landheer. Tot de reformatie was dit de bisschop van Utrecht. Al vrij snel kwamen er veel erven in het bezit van kerken en kloosters. De overige erven werden in leen uitgegeven aan de edelen in ruil voor de bescherming van de landheer.

De inkomsten, pachtopbrengsten van de erven mochten de kerken en kloosters meestal geheel en de edelen voor een groot deel zelf behouden. Vaak moesten die edelen de opbrengst van één van de erven geheel aan de bisschop afdragen.

*Vlaminckhorstwèg,
een holle weg,
juli 1984.*

Deze erven kregen veelal de naam Bisschop. Een nabij de Vlaminckhorst gelegen erf aan de Berkendijk droeg de naam 'Grote Bisschop' en delen van het bos Bisschopsbos en Bisschopshoek. De pachten werden oorspronkelijk in natura, meestal rogge en haver, als een deel van de opbrengst afgedragen. Een tiende deel van de opbrengst, de zgn. tienden, was bestemd voor de landheer. Door dit leenstelsel gedroegen de leenmannen, meestal edelen, zich in de praktijk als eigenaar. In de loop van vele eeuwen zijn er nogal wat gronden in cultuur gebracht. Vele lage gronden werden ontgonnen en ook de bouwkampen werden aanzienlijk vergroot.

Er werden de nodige boerderijen gesticht door splitsing van bestaande erven. Aanvankelijk kwamen de tienden van de nieuwe erven toe aan de landheer, kerken of kloosters. Men noemde dit novale of nieuwe tienden. Vooral na de Middeleeuwen verwaterde het systeem enigszins. De rechten werden afgekocht of verwisseld met een nieuw gesticht erf. Die erven werden dan geheel eigendom van de nieuwe eigenaar. Men spreekt dan van een allodiaal goed. Veel rijke kooplieden en stadsbestuurders werden op deze manier eigenaar van één of meerdere erven. Dit is ook gebeurd met het oorspronkelijk nieuwe

erf de Vlaminckhorst. Een voorbeeld van verwisseling is het erf Oude Seysveld aan de huidige Zwolseweg dat werd verkocht. Het Nieuwe Seysveld kwam onder het leenstelsel van de stad Zwolle en werd later eveneens verkocht.

In drukke perioden van het jaar waren er op boerderijen veel arbeidskrachten nodig. Daarom werden er soms op de gronden van de erven nieuwe boerderijtjes zgn. katersteden gesticht. Als er niet genoeg ruimte was, gebeurde dit op markegrond. De mensen die daar woonden leefden dan voor een deel van de arbeid op en dienstverlening aan de grotere erven. De beloning werd vaak in natura betaald. Samen met de opbrengst van hun kleine boerderij konden ze daar van leven.

Voor een boerderij in deze streek, een half erf, was minimaal 4 ha bouwland nodig om van te leven en om de pacht te kunnen betalen. De omvang van de beide hoge bouwkampen van de Vlaminckhorst komt hiermee overeen. Deze zijn samen 4,5 ha. De kleine boerderijen, de officiële katersteden, hadden meestal zo'n 2 ha bouwland. Bij elk erf lagen meestal wel 2 katersteden. Welke bij de Vlaminckhorst hoorden is nog niet duidelijk. De naastgelegen katerstede

Achterkant van de schuur van de Vlaminckhorst. Het uilengat is duidelijk zichtbaar.

Vrielink lijkt hiervoor in aanmerking te komen en mogelijk ook Eijlert, beide aan de Lemelerveldseweg.

Ook dagloners, ambachtslieden en andere handwerkers, zelfs de dominee en schoolmeester/koster, hadden grond nodig om producten voor eigen gebruik te kunnen verbouwen. Er was niet veel geld in omloop en het kopen van producten in winkels en op markten ging vroeger niet zo gemakkelijk als thans.

De grond van deze boerderijtjes ging af van de gemeenschappelijke markegrond. De meeste waren daglonersboerderijtjes. Deze werden koterijen genoemd van de kotters of keuterboeren. Het verschil tussen katersteden en koterijen is heden nauwelijks meer bekend, zodat velen denken dat beide begrippen hetzelfde betekenen. De kotters hadden gemiddeld rond 1 ha bouwland. De markebesturen gedoogden het stichten van nieuwe boerderijtjes alleen als de eigenaars of pachters van de grotere boerderijen, de erven, daar geen bezwaar tegen hadden. Het vergroten van de bestaande erven leverde minder bezwaar op. Er werden nog wel eens ploegvoren bij de akkers aangeploegd.

Doordat de pacht in natura betaald werd, had men opslag nodig om dit na de oogst in de loop van het jaar te kunnen leveren. Opslag op zol-

der kwam het meest voor maar het was niet ideaal vanwege het ongedierte dat er gemakkelijk bij kon. In de nok van het dak maakte men in het riet of in een plank daarom een gat waar een uil door kon, het uilengat. De uil is een goede muizenvanger. In de achterste punt van het dak zien we soms een zgn. uilenbord met uilengat. Daarboven een gevelteken, zoals bij de Vlaminckhorst te zien is.

De overgang naar een andere werkwijze

Op de Vlaminckhorst heeft de huidige bewoner het gevelteken zelf ontworpen. Veel boerderijen in Friesland en vooral in Twente hebben geveltekens. Dit gevelteken heeft de betekenissen: zonnerad, geloof, hoop, liefde, donderbezem en roos. Volgens het jaartal op dit teken is de boerderij in 1723 gebouwd. Nadien is hij echter grondig verbouwd of gedeeltelijk herbouwd. De gevelsteen in de voorgevel geeft het jaartal 1858 aan. Gezien het type van de boerderij klopt het laatste jaartal beter. De boerderijen van voor 1850 hadden zeer hoge daken om voldoende graan op te kunnen slaan. Na 1850 ging er meer hooi naar de zolder. Hoge daken waren toen niet meer nodig. Om de oogst veilig voor ongedierte te bewaren werden er vroeger zgn. spiekers gebouwd. De oogst, vaak graan, werd daar op de zolderverdieping bewaard. De

De Gunne.

hoge zijwanden, in later tijd veelal in steen uitgevoerd, zorgden ervoor dat het ongedierte er minder gemakkelijk bij kon komen.

De benedenverdieping werd vaak door de eigenaar als zomerverblijf gebruikt. In de stad was het in de zomermaanden niet aantrekkelijk. Als er geen spieker was dan werd nog wel eens aan of in de boerderij een zgn. herenkamer gebouwd. Er werd ook wel eens permanent gewoond: tijdens de pestepidemie in de stad Zwolle, als verhuizing nodig was (1925), tijdens de oorlog en tijdelijk voor anderen. Op de plattegrond van 1818 en de kadastrale atlas van 1832 zien we dat de Vlaminckhorst een uitgebouwde herenkamer had en een onderschoer bezat. Deze herenkamer diende, zoals in de familie Rietberg is doorverteld, als zomerverblijf en ook als jachtkamer. Een onderschoer is een in de achter- of zijgevel terugliggende inrijdeur. In deze streek is het oude type hiervan alleen een 2½ meter terugliggende achterdeur, waarvan de helft overkapt is. In Heino is nog 1 onderschoer te vinden in de boerderij Oude Seysveld aan de Zwolseweg.

In deze omgeving waren veel spiekers of herenkamers aan een boerderij. Voor zover bekend waren dit het Solenspieker (afgebroken) bij Laag Zuthem, de Linthorst (afgebroken) Hagenweg, de Gunne (uitgebreid tot landhuis),

Raamstal (afgebroken) tegenover Poortmans Zuthemerweg, Boskes (afgebroken) Zuthemerweg, 't Meulemans (afgebroken) Slennebroekerweg, Nijenstein (afgebroken) Doevelersteeg, 't Moer (later landhuis, afgebroken), Blankenvoorde (afgebroken) Dalfserweg, 't Nikes (bij Duivelshuis – Oude Veldhoek afgebroken) Lemelerveldseweg, Veldzigt (bij 't Holtermans afgebroken) Brinkweg.

Alleen het spieker van de Vlaminckhorst is behouden en een voorbeeld van een spieker dat nog als zomerverblijf dient. Het dak van het spieker is een zgn. schilddak. Alle gevels zijn even hoog. Daardoor heeft het dak de vorm van een schild gekregen. Op dit dak bevindt zich een bel. Deze bel werd geluid als het etenstijd was, destijds vaak voor de pap. In 1912 werd dit spieker aan de oost- en aan de achterzijde vergroot met een aanbouw met platte daken en een kelder eronder in opdracht van Mevr. De Bruin-Rietberg. De kelder heeft in de oorlog dienst gedaan als schuilkelder.

Bij deze spiekers zijn in de 18e eeuw, naar de Franse mode, lanen en parken aangelegd in de zgn. barokstijl. Ook bij de Vlaminckhorst is dit het geval geweest. Dit is nu nog te zien aan de laan die er langs loopt en aan de rechte buitenmatten van het landgoedcomplex. In 1832 werd

de laan plaisierlaan genoemd. Volgens de heer Rietberg lag in de laan een brug van balken. Hier is met de bevrijding van 1945 een Canadese tank doorheen gezakt.

In 1753 werden de reeds ontgonnen gronden van de Marke aangekocht door de toenmalige eigenaars, de fam. Van Tongeren. Vergroting van de bezittingen van de gewaarde erven (rechten op gebruik van markegrond) werd niet als bezwaar gezien. Dit in tegenstelling met de houding tegenover de niet gewaarden. Deze moesten ontgonnen gronden weer in oude toestand herstellen. Alleen in het geval de Marke geldgebrek had en de naastliggende gewaarde geen bezwaar had, werden die gronden nog wel eens verpacht of verkocht. Deze ontginning zal nodig geweest zijn voor de aanleg van het park in Franse stijl. De bouwakkers zuidelijk van de Vloedgraven naast de Bisschop, zijn omgezet in vervangend weiland. Er is eveneens een nieuwe bouwkamp, naast de huidige Lemelerveldseweg, aangelegd. Deze werd in 1818 Het Nieuwe genoemd. Thans is die nog duidelijk te herkennen. Hij is wel hoog gelegen maar flink lager dan de Grote Kamp ernaast, die veel ouder is. Tussen die twee ligt nu nog een houtwal. De lanen en ook de bossen dienden twee doelen. Men wilde zoveel mogelijk in de schaduw wandelen. Vooral de dames wilden niet bruin worden. Daardoor kon men zich onderscheiden van de boeren en arbeiders die veel op het veld werkten.

Het tweede doel was de houtproductie. Vooral de bomen waren bij verkoop relatief veel geld waard. Ze brachten soms meer geld op dan de waarde van een boerderij.

De bomen werden gebruikt voor boerderijbouw, hooibergen, schuren, afrasteringpalen en klompenhout. De restanten van het hout werden gebruikt voor palen, gereedschapsstelen, bezems en als brandhout voor de kachel. Van populieren en elzen werden en worden nog steeds klompen gemaakt.

In de eerste helft van de 20e eeuw had Heino nog 4 klompenmakers: Hageman, Van Dam, Journee en Ottenkamp. In 1832 was er in totaal 8,5 ha bos en hakhout. Uit een boedelbeschrij-

ving van 1816 blijkt dat er toen 86 dennenbomen en 116 eikenbomen waren. Er zijn dan ook regelmatig houtverkopen geweest. Voor de houtproductie was de grond erg laag. Om de bosbodem droog te houden, werden vrij dicht op elkaar wallen opgeworpen, de zgn. rabatten. Hierop werden de telgen (= nieuwe aanwas) ingeplant. Voor het kweken van die telgen was een hoekje van het hakhoutbos Grote Houwe gereserveerd, oostelijk van het spieker. Deze rabatten vinden we nog terug in het bos ten zuiden van de voormalige Vloedgraven. Op deze rabatten werden voor ontginningsdoeleinden veel berken en elzen aangeplant. Deze onttrokken veel water aan de bodem. Het meest zuidwestelijke gedeelte van het bos had in 1818 de naam Elsjesbos. Deze manier van ontginnen kan toegepast zijn voor de twee bouwlanden - nu weilandjes - aan de oostzijde van de laan. Bekend is thans nog dat het gedeelte waar hakhout op de rabatten stond, dit zodanig verkocht werd dat elke rabat een apart perceel vormde. Het hakhout werd om de 10 jaar gekapt. Vroeger werden veel eikenstammetjes gebruikt door de eekschiller. Deze klopte de bast van het eikenhout. De bast werd gebruikt om looizuur te winnen voor de leerlooiers. Om van koeienhuiden leer te maken, moeten ze eerst gelooid worden. Er was in de 18e eeuw veel vraag naar eekhout. Er was in een bepaalde periode een looikolk in de omgeving waar thans de rooms-katholieke kerk staat. Bij de volkstelling in 1795 werden in Heino 7 schoenmakers geteld. We kunnen stellen dat rond 1800 Heino het schoenmakersdorp van Salland was. In 1832 waren er in Heino nog tenminste 5 schoenmakers. De schoenmakers waren ook zadelmakers. Voor de vele paarden die er waren, werden paardentuigen gemaakt.

Na de Franse tijd werden veel parkbossen omgevormd naar de Engelse landschapsstijl. Hier is dit ook gebeurd. In de 19e eeuw is de Engelse tuin met vijver aangelegd en er zijn slingerpaden door het bos gemaakt. Hoewel thans veel overwoekerd is, is bij de Vlaminckhorst deze landschapsstijl nog te herkennen. Op de kaart van de Historische Atlas Overijssel 1883-1912

is dit duidelijk te zien. De naam van het bos is nog steeds Bouwhuisbos en de weg langs de Vlaminckhorst heette vroeger Bouwhuissteeg, nu Vlaminckhorstweg. Deze naam is afgeleid van Bouwhuis, zoals de boerderij genoemd werd, nadat er een nieuw spieker naast gebouwd was.

Bouwhuis is de boerderij van de bouwman, dat is de man die het land bebouwt. Veel landhuizen, havezaten en kastelen hebben bouwhuizen. Ze zijn ontstaan doordat in deze bijgebouwen meestal de boerderijen en koetshuizen ondergebracht waren.

In 1832 bevond zich voor de Vlaminckhorst een zgn. plaisiertuin. Dit geeft aan dat er een parktuin was. Eerder was er al sprake van een hof. Daarvoor bevond zich een bos waarin nadien het eerder genoemde Engelse landschapsparkje met vijver is aangelegd. Het lijkt er op dat het parkje vergroot is of verlegd naar het bosperceel. Bij de meeste spiekers en landgoederen bevond zich in 1832 wel een boomgaard en een (moes)tuin. Bij de Vlaminckhorst wordt dit niet vermeld. Toch waren er wel fruitbomen die hier verspreid stonden langs de randen van het erf, de tuin en het park. Achter de boerderij stonden appelbomen, voor de boerderij en het spieker een perenboom, een notenboom, appelbomen en klein fruit. Langs de laan bevond zich voor de boerderij een beukenhaag die beschutting gaf voor de tuin. In de groentetuin werden vroeger relatief veel bonen en kool verbouwd zoals in deze streek gebruikelijk was.

Er was een jachtkamer aan het huis. Voor de jacht was er dan meestal een sterrenbos aanwezig. Ook hier was dit het geval al was dit bezit niet groot, oorspronkelijk maar een half erf. Op de kaart van 1818 zien we dit zuidelijk van de Vloedgraven en oostelijk van de laan. Later, na 1832, is dit bos gedeeltelijk omgevormd in de Engelse landschapsstijl. Weer later is dit mogelijk gedeeltelijk in rabatten gelegd voor de hakhoutproductie.

In 1832 omvatte de Vlaminckhorst 37 ha. Hier van lag bijna 6 ha westelijk naast de Bredenhorst, direct aan de huidige zuiveringsinstallatie aan de Bredenhorstweg. In 1816 werd de Raam-

stal genoemd vanwege de toegangsweg naar dit land langs die boerderij. De meeste erven hadden weide- en hooilanden verder van huis, voor het jongvee van de eigen boerderij en van 1 mei tot 1 november als inschaarweide voor het weiden van jongvee van een andere boer. De grond was hier vruchtbaarder dan in de Veldhoek doordat er enige rivierklei in voorkwam. Het hooiland gaf daar een hogere opbrengst. In 1832 was er ook 4,4 ha heidegrond gelegen aan de huidige Vidal de St. Germainweg, doorlopend naar de Berkendijk. De toewijzing bij de verdeling der markegronden was hier al gebeurd.

Voor die verdeling der markegronden hadden vrijwel alle boeren schapen. Die liepen op de heide en als er gras over was, op de weilanden. De schapen werden niet alleen gehouden voor de wol en het vlees. Het belangrijkste was de mestproductie. De mest werd vermengd met heideplaggen. Hiermede werd het bouwland bemest. Na verdeling van de markegronden moest men noodgedwongen overschakelen op grasplaggen. De schapenhouderij werd ook bemoeilijkt doordat de schapen zowel hoge als lage heidegrond nodig hadden naar gelang een natte of droge periode van het jaar. Bij een verdeling was toedeling van beide soorten heidegrond niet mogelijk. Ook werden daardoor de mogelijkheden van het zgn. paalbuurrecht, burenhulprecht, verminderd. Uit de boedelbeschrijving blijkt dat de Vlaminckhorst een schaapskooi heeft gehad. Waar deze gestaan heeft is op de twee jaar later gemaakte kadasterkaart van 1818 niet te zien. De schaapskooien, hier altijd schotten genoemd, lagen in de richting van of bij de heidevelden. Soms had men nog een klein schot bij de boerderij staan. De wol van de schapen werd, voor een deel in de winter, door de vrouwen gesponnen. Bekend zijn nog de spinvisites in het begin van januari. Veel jonge meisjes en vrouwen kwamen dan bij elkaar om gezamenlijk te spinnen.

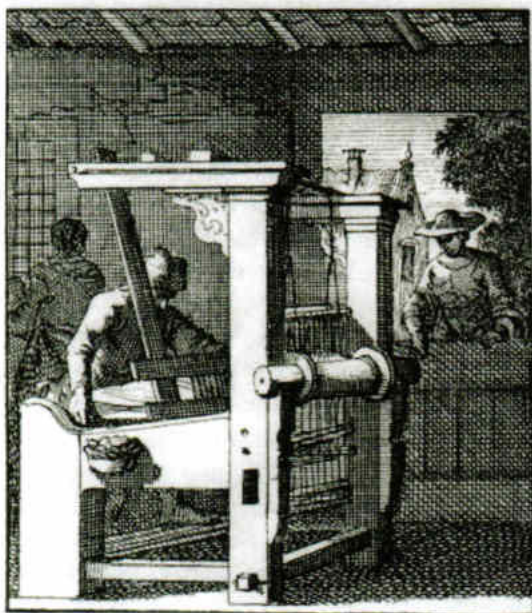
Toen het spinnen van wol door fabrieken werd overgenomen, zijn die visites nog een tijd doorgegaan, tot in het eerste kwart van de 20e eeuw.

Toen het houden van schapen moeilijker werd, ging men - om aan voldoende mest te komen - over tot het houden van meer varkens en enkele koeien, vrijwel nooit meer dan 6 stuks. Stro was er genoeg van het bouwland, maar het graan voor het meelvoer moest daar ook vandaan komen. Het bouwland was het belangrijkste voor de opbrengst. De Vlaminckhorst had hier in 1832 bijna 9 ha akkerbouw. De oppervlakte was in akkers verdeeld. Op de kaart van 1818 werden er in totaal 35 vermeld. Elke akker had een zodanige omvang dat hij in een dag met de paarden bewerkt kon worden. Op hoge grond werd meestal rogge en enkele andere gewassen verbouwd zoals boekweit, spurrie, rapen, vlas en in latere tijden aardappels, bieten en knollen. Op lagere grond werd veel haver verbouwd die voor de paarden bestemd was en een klein deel voor de kippen. Het meeste vlas werd vroeger door huiswevers tot linnen verwerkt. In 1832 waren er in Heino nog vier mensen met het beroep wever. Aan het eind van de laan langs de Vlaminckhorst woonde één van hen, H. Lindboom aan de Weverssteeg, nu Weversweg. Een hoekje van de vlasakker of de tuin was vroeger bestemd als loon voor de dienstbode, voor haar linnenuitzet.

De Vlaminckhorst had nogal wat weidegrond aan de oostzijde van het Bouwhuisbos, bijna 9 ha. Het noordelijke, iets hogere, deel was in gebruik als weiland en de rest - waardoor ook de Vloedgraven liep - als hooiland. Het weiland was veel vruchtbaarder in die tijd dan het hooiland. Het weiland was als zgn. standweide in gebruik. Vrijwel het hele groeiseizoen liepen hier de koeien. Dit land werd vrijwel nooit gemaaid. Door de beweiding en soms een beetje stromest van de fokvarkens kwam er mest op dit land. Als het droog was, werd het stro er weer afgeharkt voor hergebruik. Het hooiland bracht niet zo veel op omdat de mest voor het bouwland nodig was. Daarom werd dit land vrijwel nooit bemest. Daarnaast was het er vaak drassig en stond het nog wel eens onder water. Aan de oostzijde van de weidegronden bevond zich in latere jaren nog een doornen-

De Weever.

*Ghy die wel op uw handwerk let
Maakt doch het Stuck uw's levens niet.*

*Gelyck de weefspool doort gescheer,
Soo vluchtig Zyn de levens daagen,
En koomen Eeuwiglyck niet weer:
Dat Elck Sich dan voorsichtich draage:
Is t Leef stuck Recht, of Slecht gedaan,
Daar sal Goed, of quaad Loon op staan.*

haag. Rond de weilanden bevonden zich vroeger overal doornenhagen die de koeien in het land moesten houden. Deze hagen moest men regelmatig dichtvlechten. Prikkeldraad bestond toen nog niet. Gedeeltelijk in het weiland en in de Vloedgraven bevond zich een zgn. wetterkolk, een drinkkolk, waar het vee in liep om te drinken. Als de waterstand in de zomer laag was, moest de kolk uitgediept worden. Hierbij kwamen, volgens de heer Kortstee, heel wat palingen te voorschijn uit de dikke laag modder. Er bevond zich voor de pinken nog een wetterkolk in het weiland naast het Bisschopsland. Hier stond een houten bak waar het water met een schepemmer aan een steel ingeschept werd. Later zijn in de weilanden veel ronde betonnen

waterbakken geplaatst. Uit het verschil tussen de kadastrale opmetingen van 1818 en 1832 is de ontwikkeling goed te volgen. De grote schuur stond er in 1818 nog niet. Voor de verdeling der gemeenschappelijke markegronden omstreeks 1825 konden de paar koeien en het overig jongvee nog gemakkelijk in de boerderij ondergebracht worden.

Vanwege de relatief grote oppervlakte weidegrond, 9 ha bij de boerderij en 6 ha elders bij de Bredenhorst, is men zo rond 1860 overgegaan tot het houden van meer melkvee. Dit loste meteen het tekort aan mest op. Meer melkvee kon alleen als er afzet was voor de melk en boter of kaas. Voor melk was vanwege de houdbaarheid geen afzet en een kaasafzet was niet georganiseerd. Alleen voor boter was wel afzet via opkopers. De karnemelk was een goed aanvullend voer voor het jongvee en de varkens.

In dezelfde tijd werd de heide direct tegen de weg, de huidige Vidal de Saint Germainweg, omgezet in weiland voor de pinken en het oos-

telijke gedeelte in dennenbos. Het hout uit de dennenbossen werd gebruikt voor afrasteringspalen, slieten voor de zolder en daksporen.

Graadpleegde bronnen en literatuur:

- Th. Spek, Van Hunnepe tot de Zee. IJsselacademie Kampen 1996.
- A.G. Koenderink, Inleiding tot de Toponymie, Oosterbeek 1979.
- B.H. Slicher van Bath, Agrarische geschiedenis van West Europa, Utrecht 1960.
- G.J.I. Kokhuis, De geschiedenis van Salland, Oldenzaal 1992.
- J. Bieleman, Geschiedenis van de landbouw in Nederland, Wageningen 1992.
- J. Bieleman, Heino een geschiedenis van mens en plaats, Zwolle 1980.
- H.C.O. Zwolle, Markeboek Heino inv. nr. 484 pag. 149.
- Gemeentearchief Heino, brieven B en W.
- Drs. R.C. Hekker en dr. J.M. van der Poel, De Nederlandse boerderij in begin 19e eeuw.
- Mr. H. Schelhaas e.a. Jaarboek Overijssel 1974, Boerderijen in Overijssel.
- St. Historisch Boerderijonderzoek, Boerderijenboek Zwolle 2003.
- Kadastrale Atlas 1832 Heino, Zwolle 1996.
- Kadasterkaart 1818, Vlaminkhorst.
- Grote Historische Atlas Overijssel, Deventer 1990.
- Zwolsche Courant div. 1805 - 1927.
- B. Weenink, Herinnering aan een oude saksische boer, Doesburg 1988.
- Contactblad "Omheining"; 1982 pag. 60 e.v. P.J.D. v. Egmond, 1985 nr.3 themanummer boerderijen, 2000 nr. 2 pag. 38 e.v. R. Jorna- Hansman, 2002 nr. 1 pag. 5 e.v. en 2004 nr. 2 pag. 30 e.v.
- Archief Vereniging voor Heemkunde "Omheining".
- Met bijzondere dank aan mr. L.J. Rietberg, dhr. G. Kroes, mevr. A. Meulman-Kortstee en dhr. J. Kortstee.

Het Heinose jaegpad

Frans Roeloffzen, em. pastoor.

Wil ie graeg spektakel zien of heuren? Dan mu'j veur de oarigheid es goan stoan bie de stoplichten an de Heinose rondweg. Wat jaegen, wat jaegen! 't Is bärre!
Het lik wel een gekkenhuus; heuren en zien vergiet oe.
De wereld is niet roazend emaeft, wödt der wel es ezegd, mar toen det gezegde in gebruik kwam, toen bestund der nog gien Heino's jaegpad met stoplichten.
Mèt det licht op gruuu sprink, knalt ze uut de startblokken en jaegt ze met een rotgang over de rondweg...
Net 'n stel wichter, die ofesprökken hebt: Wie doet, wie het eerst in Zwolle is.
In twee riegen dikke roast ze over het asfalt en lao'w mar hoppen, det 't goed oflöp: bie het bos van de Gunne blif der mar iene riebaene over...
En de luu die van Zwolle komt, hebt tegen mekaere 'zegd: En wie doet, wie het eerst in Heino is!
As dèt mar goed giet...!
Mangs giet 't ok wel goed, mar aait niet...!
Wie krig dan de schuld? Ik bin bliej, de'k gien politieagent bin. Zie zuukt 't mar uut...

En wie is 't eerst in Zwolle?

Die in de eerste ziekenwaegen bie 't bos van de Gunne achterin lig en nog veuruut kan kieken, schuld of gien schuld.

Uit: Op zien Heino's, vijfde bundel, voorjaar 1993.

Van de werkgroep Kruidentuin 'Allegardje'

Marieke Baarsma

Onkruid vergaat niet

Na een zacht en vochtig voorjaar steken onze kruiden weer dapper hun koppen omhoog, ondanks schrale zandgrond, keien en onkruid. Ja, onkruid, dat hier in Heino ook wel "roet" wordt genoemd. (Ik wist eerst totaal niet wat ik moest antwoorden toen mijn buurman vroeg: 'Wilt-roet-wel-gruien?')

Wanneer we als kruidentuingroep bezig zijn in ons aller 'gaardje' en onze tuin ligt er weer prachtig bloeiend bij, dan kijken we met voldoening en tevredenheid naar het werk van onze handen. Dat hebben we toch maar mooi tot stand gebracht, ook al kreunen we over stramme ruggen en pijnlijke knieën en wat dies meer zij. Vergeten zijn we onze verwensingen aan de taaië onkruiden, die we met bloed, zweet en tranen hebben uitgeroeid.

We krijgen wel eens de indruk dat het zich koste wat kost aan de door ons zo moeizaam bemeste bovenlaag vast wil houden.

Onkruid is dapper, vasthoudend en soms ook heel mooi.

Maar wat is nu eigenlijk het verschil tussen 'kruid' en 'onkruid'?

Met andere woorden: wat is kruid en wat is het niet?

Een sluitende definitie is niet te geven, maar in het algemeen zou je kunnen zeggen: alle planten die opkomen op een plaats waar je ze niet wilt hebben noemen we onkruid. Planten hebben ontzettend slimme trucjes om te komen waar ze dat willen. Dat kan zijn door enorme wortelstokken, door zaadjes die meters in het rond springen of door zaden die zich door de wind verspreiden of voorzien zijn van haakjes, die door dieren in hun vacht worden meegenomen. Sommige bessen zien er zo heerlijk uit, dat ze door vogels worden gegeten. Vervolgens worden de pitjes weer uitgepoept, waardoor je

Zevenblad.

onverwachte planten in je tuin kunt vinden. De meest gehate onkruiden zijn ook nog eens heel moeilijk te verwijderen, doordat ze war-rige ranken hebben of lange penwortels. Onkruiden hebben ook goede eigenschappen en ik wil proberen om deze te belichten.

Allemaal hebben we wel een nummer 1 van te verwensen onkruid: de een vervloekt paardenbloemen en een ander krijgt moordlust in haar ogen als de vroegeling weer ontkiemt en weer een ander stort zich met knarsende tanden op haagwinde.

De top vijf

1. zevenblad
2. haagwinde
3. paardenbloem
4. kweek
5. vroegeling

1. Zevenblad

Dit taaiste onkruid van allemaal heeft een vreeswekkende reputatie: je raakt het nooit meer kwijt, elk achtergebleven stukje wortelstok wordt weer een nieuwe plant. Uitrusten, oprooien, uitputten, afdekken met zwart plastic, niets helpt echt afdoende. Doodspuiten vinden we geen optie, maar iedereen haat het hartgrondig. Een van onze tuingroepsleden voert een persoonlijke oorlog met het zevenblad, waar geen van de andere leden zich mee mag bemoeien.

Wat ook erg lastig kan zijn: als zevenblad in het voorjaar opkomt, lijkt het op heel veel andere jonge planten. We hebben allemaal wel eens onze prille Zeeuwse knoopjes uitgeroeid omdat we ze voor zevenblad aanzagen, maar ook zil-verkaars, ridderspoor en aconitum lijken er op. De bladeren van zevenblad hebben in de verte wel iets van de tenen van een haan, daarom wordt ze ook wel 'hanenpoot' genoemd.

Zevenblad bloeit prachtig met witte kantachtige bloemen. Zevenblad hoort bij de kruiden van de voorjaarsreiniging van het lichaam, samen met jonge brandnetels, paardenbloemen en verschillende looksoorten. Ze bevordert de afvoer van kwalijke stoffen langs natuurlijke weg.

Jonge scheuten kunnen fijngesnipperd aan soep of salade worden toegevoegd.

Tegenwoordig zien we in kwekerijen ook wel eens gecultiveerde vormen van zevenblad, met roze bloemen of bont blad. Aan deze plant durven we ons niet te wagen, want wie weet ontwikkelt dat leuke plantje zich tot een regelrechte killer.

2. Haagwinde

Hoewel dit onkruid prachtige klokvormige witte of roze bloemen heeft, wordt het te vuur en te zwaard bestreden. De bloemen lijken vaag

Haagwinde.

op een ouderwetse porseleinen nachtspiegel. Daarom luidt de volksnaam 'pispotje'. Ook deze plant heeft wortelstokken, gecombineerd met taaie ranken, die werkelijk overal doorheen kunnen woekeren.

Van de bladeren en wortels kun je thee zetten die heilzaam is bij verstopping.

3. Paardenbloem

Er is bijna geen plant die zich zo kan aanpassen aan de plaats waar ze groeit. Dankzij haar grijze pluizenbollen met zaadparachutjes die door de wind verspreid worden komt ze bijna overal voor. Op vruchtbare grond ontwikkelt ze brede sappige bladeren en tussen stenen blijven de bladeren smal en diep ingesneden. Zelfs onder de grond groeit ze nog. Vroeger werden jonge plantjes gezocht, die onder een molshoop ontkiemd waren. Bij gebrek aan licht blijven de blaadjes zacht en lichtgroen, de zgn. molsla. De paardenbloem bevat veel bitterstoffen, die klieren van spijsverteringsorganen prikkelen. Daardoor hebben ze een geneeskrachtige werking bij lever-, gal- en darmklachten. Vanwege de urineafdrijvende werking heet paardenbloem in Frankrijk 'pissenlit' oftewel beddeplasser..... In de oudheid werd paardenbloem gebruikt om betoveringen tegen te gaan: Neem 7 paardenbloemen zonder wortels. Kook ze bij afnemende maan. Was je buitenshuis met het kookvocht. Verbrand daar het kruid aristolachia (pijpkruid) en snuif de rook op. Treed het huis weer binnen

Paardenbloem.

zonder omzien en je zult van alle betovering bevrijd zijn. Altijd het proberen waard!

Kinderen zijn dol op paardenbloemen om de kleur, de sappige stelen, de pluïsjes die je zo mooi kunt wegblazen. Menig moeder heeft wel eens een paar verlepte gele bloemen met hele korte steeltjes gekregen uit een warm knuistje, die dan zorgzaam op een vaasje moesten worden gezet. Als kind regen we kransjes van paardenbloemen en ook lieten we stukjes stengel in een glas water omkrullen, je kreeg dan een soort groene spinachtige kronkels.

Het melksap kon je volgens mijn opa gebruiken om wratten weg te krijgen, maar wij gebruikten het als onzichtbare inkt.

Ik zelf ben een paardenbloemenhater. Als ik in de tuin werk heb ik altijd een aspergesteker bij me om de lange penwortel te lijf te gaan.

4. Kweek

Wie kent het niet, dat vermaledijde kweekgras. Als je het wilt uitroeien, moet je een soort loopgravenoorlog voeren om de superlange wortelstokken op te graven en dan nog lukt het nooit helemaal! Toch kan het gras verrassend sierlijke aren vormen als het bloeit en evenals zevenblad hoort het ook bij de voorjaarsreinigende kruiden. Het schijnt rijk te zijn aan silicium, dat nodig is voor opbouw van nagels, haren en botten.

Een tijdje geleden was het in hippe kringen heel erg 'in' om drankjes te gebruiken van geperst gekiemd kweekgras. Ik heb het zelf nooit ge-

probeerd, maar het zag er prachtig smaragd-groen uit en het schijnt erg gezond te zijn.

5. Vroegeling

Dit is het eerste plantje dat bloeit in onze tuin! Een piepklein plantje dat een beetje lijkt op een ondermaats herderstasje of pinksterbloem met hele kleine witte bloemetjes. Het wil overal groeien. Na de bloei vormt het kleine 'peultjes' die - als ze zijn verdroogd - bij aanraking openspringen en hun zaadjes als met een katapult overal heen schieten. Heel effectief, maar wel ergerniswekkend!

Het plantje behoort tot de familie van de kruisbloemigen. Dat is een grote familie met heel veel neven en nichten, die allemaal rijk zijn aan vitaminen en mineralen. Ze worden van oudsher o.a. gebruikt als middel tegen scheurbuik en kwalen van de luchtwegen.

Tot slot nog het recept voor een reinigend Voorjaarssoepje

Een uitje of sjalotje fruiten in een klont roomboter, hiermee een roux maken van 2 eetlepels bloem, goed roeren, niet bruin laten worden. Daarna de pan van het vuur nemen en 0,75 l bouillon toevoegen onder goed roeren. De pan weer op het vuur zetten en zachtjes laten koken tot de soep gebonden is. Daarna een handvol gesnipperde kruiden naar smaak toevoegen. Als wilde planten kun je hiervoor zevenblad, brandneteltoppen, weegbree, zuring en munt gebruiken. Als tuinplanten zijn daarvoor geschikt: kervel, tijm, lavas, bieslook, peterselie en selderij.

Voeg peper, nootmuskaat en eventueel een scheutje room toe en u heeft iets gemaakt wat goed voor u is!

Bronnen:

- Uijldert Mellie, *De taal der kruiden.*
- Uijldert Mellie, *Genees u zelf.*
- Vogel A, *De kleine dokter.*
- Löffler Helmut, *Natuurlijke geneeswijzen.*

Toen

In 1876 werd de openbare lagere school geopend aan de Dorpsstraat. Het gebouw helemaal links op de foto is de woning van het hoofd der school met daarnaast een deel van het schoolgebouw. Toen er in 1950 een nieuwe school werd gebouwd aan de Schoolstraat, werd daarna de oude school ingericht als gymnastieklokaal, gemeentewerkplaats, brandweerkazerne, dorps huis, kringloopbedrijf en garage Van Dijk.

Nu

Over niet al te lange tijd zal het gebouw worden afgebroken. Op deze plaats, en waar voorheen garage Van Dijk gevestigd was, zullen in de nabije toekomst appartementen worden gebouwd. Daarmee wordt een lange geschiedenis van een schoolgebouw afgesloten.

Sprekende foto's (77)

J.K. Pruijn-Reinders

Gerrit Jan Boerman gefotografeerd met zijn dochter Jennigje bij het huwelijk van één van zijn kleinkinderen Oosterkamp, Wilgenstraat 33, Zwolle.

Zijn overgrootvader Derk Boerman, wever, kwam omstreeks 1830 vanuit Raalte, buurtschap Tijenraan, in Heino in de Dollenhoek wonen. Hij was getrouwd met Maria Scholten. Uit het huwelijk met haar werden vijf kinderen geboren, waarvan er twee volwassen werden. Dat waren Mannes en Gerrit Jan. De oudste, Mannes, vertrok uit Heino maar kwam na zijn huwelijk met Mientje Bos weer terug en ging bij zijn ouders wonen. Na het overlijden van zijn vrouw in 1851, bleef Mannes met zijn zoontjes Mannes van elf jaar en Gerhardus van zes jaar achter. Drie andere kinderen waren al overleden. Enkele maanden later hertrouwde hij met Hendrikje ten Brinke, weduwe van Hermannes Veldhuis. Zij was moeder van drie dochtertjes en woonde bij haar schoonouders op het boerderijtje 'De Pookwever', Delmterweg 6, in de buurtschap Lenthe. Mannes Boerman vertrok daarop met zijn zoontjes naar de Delmterweg. Uit het tweede huwelijk werden twee meisjes geboren, waarvan de jongste als baby overleed. Het huwelijk was geen lang leven beschoren, want na zeven jaar overleed Hendrikje. Negen jaar later trouwde Mannes Boerman voor de derde keer, nu met Christina Temmink uit Holten die vijf en twintig jaar jonger was. Uit dit huwelijk bleef één dochter in leven. Mannes Boerman overleed op 21 juni 1890 op 74-jarige leeftijd in de wijk Lenthe, maar dan gemeentelijk Dalfsen.

Een familie fragment.

Mannes Boerman

Geboren: Raalte 18 december 1816.

Overleden: Dalfsen, Lenthe, 21 juni 1890, oud 74 jaar.

Zoon van: Derk Boerman en Maria Scholten.

Gerrit Jan Boerman 1887-1973 met dochter Jennigje 1916-1968.

Beroep: landbouwer, stoelmatter.

Godsdienst: Ned. Herv.

1e Huwelijk: Zwollerkerspel 19 september 1839 met **Mientje Bos**, geboren Hattem 24 juni 1816, overleden Heino, wijk D, 30 mei 1851. Dochter van Marten Bos en Gerritdina Willems.

Kinderen:

1. **Mannes**, geboren Olst 4 april 1840, overleden Dalfsen, Lenthe, 20 mei 1875, gehuwd Zwollerkerspel 3 november 1870 met Johanna van den Bosch, geboren Zwollerkerspel, Ittersum, 5 april 1844. Dochter van Willem van den Bosch en Geertje Duetman.
2. **Gerridina**, geboren Heino 30 juli 1843, overleden Heino 26 juli 1844.
3. **Gerhardus**, geboren Heino 24 april 1845, overleden Dalfsen, Lenthe, 29 april 1919, gehuwd Zwollerkerspel 29 april 1875

met Jennigje Meijer, geboren Berkum, Bruggenhoek, omstreeks 1846, overleden Dalfsen, Lenthe, 8 oktober 1889. Dochter van Derk Meijer en Geziena Huisbrink.

4. **Gezina Karolina**, geboren Heino 1 augustus 1848, overleden Heino 16 juli 1851.
5. **Gerit Jan**, geboren Heino 17 maart 1851, overleden Heino 17 juni 1851.

2e Huwelijk: Heino 10 september 1851 met **Hendrikje ten Brinke**, weduwe van Hermannes Veldhuis, geboren Zwollerkerspel, Haarst, 29 april 1825, overleden Heino, Lenthe, 11 januari 1858. Dochter van Teunis ten Brinke en Alberdina Meulink.

Kinderen:

1. **Alberdina**, geboren Heino, Lenthe, 18 september 1854, gehuwd Wijhe 3 mei 1879 met Jan Grolleman, arbeider, geboren Wijhe omstreeks 1848, weduwnaar van Hermina Grolleman. Zoon van Derk Grolleman en Aaltje Geerts.
2. **Derkje**, geboren Heino, Lenthe, 17 maart 1857, overleden Heino, Lenthe, 21 december 1857.

3e Huwelijk: Heino 14 november 1867 met **Christina Temmink**, geboren Holten 10 december 1841, overleden Heino, Lenthe, 8 december 1888. Dochter van Berend Temmink en Harmina Pots.

Kinderen:

1. **Maria**, geboren Heino, Lenthe, 29 november 1868, gehuwd Zwolle 29 november 1894 met Johannes Eenschoten, olieslager, geboren Zwolle omstreeks 1870. Zoon van Berend Eenschoten en Johanna Munstege.
Daarna werden nog drie kinderen levenloos geboren.

naar de buurtschap Wechterholt, gemeente Wijhe. Vervolgens vertrok hij omstreeks 1888 met zijn vrouw en kinderen naar de buurtschap Lenthe in de gemeente Dalfsen. Jennigje Meijer overleed daar op 8 oktober 1889. Het jongste kind Gerrit Jan was toen nog maar twee jaar oud. Hij werd uitbesteed zoals men dat toen noemde en hij had volgens een familielid geen gelukkige jeugd.

Om op de foto terug te komen. Gerrit Jan Boerman werd geboren in de buurtschap Wechterholt, gemeente Wijhe op 18 februari 1887. Hij trouwde te Heino op 6 mei 1915 met Fredrika Keizer, geboren Dalfsen 8 september 1892, overleden te Zwolle 1 oktober 1937, dochter van Gerrit Willem Keizer en Fredrika van Dorth. Uit het huwelijk werden drie dochters geboren Jennigje op 2 maart 1916 en Fredrika op 18 januari 1918, beiden op het adres aan de Paalweg in Heino. In de periode 1920–1924 woonde het gezin in Wijhe en daar werd Gerharda op 8 april 1923 geboren. De beide jongste meisjes trouwden. De oudste Jennigje bleef altijd bij haar vader wonen. Ze had een handicap, een vergroeiing van de ruggengraat. Ze voorzag in haar onderhoud door het verstellen van kleding voor anderen en had een agentschap voor koffie, thee en cacao. In Heino was ze zeer bekend. Ze was jarenlang leidster van één van de meisjesclubs van de Ned. Herv. kerk. Jennigje en haar vader woonden in Heino aan de Haarstraat 6, het kleine huisje bij Linthorst Mode. Toen de bejaardenhuisjes van 'De Maat' klaar waren voor bewoning, vertrokken beiden naar Statenweg 21. Hier overleed Jennigje onverwacht op 29 december 1968 op 52-jarige leeftijd. Haar vader werd 86 jaar. Hij overleed op 20 februari 1973.

Gerhardus uit het eerste huwelijk van Manes Boerman en Mientje Bos is de vader van de gefotografeerde Gerrit Jan. Hij trouwde met Jennigje Meijer uit Berkum en was landbouwer van beroep. De eerste jaren van zijn huwelijk woonde hij in de Bruggenhoek te Berkum bij Zwolle. Daarna verhuisde hij omstreeks 1884

Geraadpleegde bronnen:

- www.Hattem.nl: streekarchief Hattem.
- www.Genlias.nl: burgerlijke stand.
- HCO Zwolle: burgerlijke stand Dalfsen, Wijhe en Zwollerkerspel.
- Archief Vereniging voor Heemkunde 'Omheining'.
- Met dank aan de heer G. Polstra voor zijn informatie.

Naar dezelfde school (2)

Dieni Weulink

1e foto

Hier hebben we een klassenfoto uit 1932. Berend Hendrik Baarslag werd geboren op 20 juli 1926. Hij ging naar de openbare lagere school die toen aan de Dorpsstraat gevestigd was, naast de voormalige garage Van Dijk.

Hij trouwde met Albertha Derkje Stoel uit Olst en kreeg drie zonen: Willem, Teunis en Albert. Berend Baarslag had een boerderij vlak bij de verkeerslichten Heino Noord. Tijdens de oorlog werd deze in brand geschoten, waarna nieuwbouw volgde. In 1980 nam Willem het bedrijf over. Door de komst van de Rondweg is Willem verhuisd naar Bergentheim en woont nu in Dalen.

Op de foto staat Berend op de derde rij, derde van links, naast juffrouw Van Unen. Links staat onderwijzer Theeuwsen en rechts het hoofd der school de heer Ten Berge.

2e foto

Op deze klassenfoto staan twee zonen van Berend. De foto werd genomen in 1957 in de tuin van de school. Op de onderste rij zit derde van links Teunis en zevende van links Willem. Teunis is hier vier jaar en Willem zeven.

Willem is getrouwd met Dieneke Slotman uit Heino. Zij hebben vier kinderen en wonen zoals gezegd in Dalen. Teunis is getrouwd met Els Timmer uit Heino en zij wonen in Westenholte. Teunis is medewerker bij de Rabobank. Inmiddels is de Openbare Lagere school verhuisd naar de Schoolstraat waar in 1950 een nieuwe school is gebouwd.

3e foto

De derde zoon van Berend, Albert, zit hier op de onderste rij, derde van rechts met het handje voor de mond. De foto is genomen in juni 1966. Hij is dan zes jaar. Albert is getrouwd met Annie Maat uit Heino. Ze hebben drie kinderen. Albert woont in Bathmen en werkt als senior accountantmanager bij de Frieslandbank. Rechts op de foto zit juffrouw Ziengs.

Al weer twintig jaar geleden

Marijke Donath

Alweer 1989 – 3e kwartaal

De gemeente Heino heeft geen geld over voor het 'Tafeltje-dekje' project van bejaardencentrum De Maat. 'Een goed project, maar de provincie moet maar betalen' viel gisteravond te beluisteren.

De zes zogenoemde seniorenwoningen in het plan Dollenhoek in Heino mogen nog dit jaar worden gebouwd.

Tonny Geerts uit Heino opent een nieuwe discotheek met de naam Sundance in het voormalige ontmoetingscentrum De Enklaar. Het is de derde poging om in Heino een discotheek van de grond te krijgen. Eerder sloten de superdisco's Al Dino en Dolly Dôme vroegtijdig de deuren omdat het grote publiek uitbleef.

De nieuwe opzet van Geerts is eerder al bekend gemaakt. 'Gewoon doen!' Niet alleen luxe, goedgeklede discogangers, maar de gemiddelde Sallandse jongere.

'En dan kijk ik niet naar een colbert, een stropdas, het gedekte model of iets dergelijks. Iedereen is vanaf nu weer welkom. Met spijkerjack, gypies of lang haar, dat maakt niet uit' zo stelt Tonny Geerts.

Vrijdagavond 8 september opent hij zonder veel bombarie zijn nieuwe discotheek 'Sundance' aan de Canadastraat te Heino.

'Wat mij betreft kan de buurtbus van Heino tot in lengte van jaren op deze voet doorgaan. Inkrimpen kan niet, want dat zou afbreuk doen aan de doelstelling. Aan de andere kant zit een uitbreiding er ook niet meer in'. Aan het woord is de heer Snel uit Heino, voorzitter van de Vereniging Buurtbus Heino. Vanaf het prille begin is hij betrokken geweest bij de realisatie en verdere ontwikkeling van de Heinose buurtbus, die deze week haar tienjarig bestaan viert.

De VAD-bus is in deze tien jaar een vertrouwd beeld op de gemeentelijke buitenwegen gewor-

De buurtbus.

den. En voor de buurtdorpen Laag Zuthem en Lierderholthuis is het een belangrijke verbinding met zowel Heino als Zwolle-Zuid.

Op 3 september 1979 ging de buurtbus Heino officieel van start. Enkele maanden daarvoor was er uit kringen van Plaatselijk Belang Laag Zuthem en Lierderholthuis een verzoek gekomen om de mogelijkheden voor een buurtbus te onderzoeken. In eerste instantie verbond de buurtbus alleen Laag Zuthem en Lierderholthuis met elkaar. Volgens de heer Snel was de belangstelling in het begin erg goed, maar nam de animo snel af toen het nieuwtje er af was. Het eerste jaar scoorde de bus ongeveer 700 passagiers per maand en het dieptepunt kwam in 1983 toen nog maar 351 passagiers per maand de bus namen.

Dat was te weinig. Er werd naar een oplossing gezocht en in overleg met de VAD werd besloten de route door te trekken naar Zwolle-Zuid. Het tienjarig bestaan van de buurtbus is reden voor een feestje. Aanstaaende zaterdag gaan alle medewerkers een dagje uit met aansluitend een feestavond. Op maandag 11 september worden de passagiers in het jubileum betrokken. De gehele dag kunnen alle passagiers gratis met de bus mee.

Het gescheiden inzamelen van klein chemisch afval in Salland kan gewoon doorgaan. Deskun-

dige Henk van Dijk zegt dat de verwerkingsproblemen bij de AVR geen gevolgen zullen hebben voor de inzameling. Van Dijk, werkzaam bij de Regio IJssel-Vecht, noemt het bericht dat de Afvalverwerking Rijnmond de toenemende hoeveelheden chemisch afval niet meer aan zal kunnen 'alarmerender dan nodig'.

Van Dijk ziet, met de toename van het inleveren van afval als batterijen, verfstoven etc. in het achterhoofd, wel de noodzaak in van uitbreiding van het aantal verwerkende bedrijven. Hij verwacht dat dit in de directe toekomst ook zal gebeuren.

Nieuwleusen, Wijhe, Ommen en Heino hebben ieder een centraal verzameldepot. In Heino bevindt zich dit in de gemeenteloods aan De Weerd. Speciale verzamelplaatsen voor batterijen kan men in deze gemeenten aantreffen in de winkels die batterijen verkopen.

De Heinose raadsleden zijn niet onverdeeld enthousiast over het overnemen van provinciale wegen. Via dat landelijk ingezette beleid zullen de Lemelerveldse- en Dalfserweg waarschijnlijk in 1992 van Heino worden.

Wat daarvan de financiële gevolgen zijn is nog niet bekend. Dat is ook de reden van de terughoudendheid gisteravond tijdens een gecombineerde vergadering van de raadscommissies. G.M. Nijboer (CDA) vindt een financiële onduidelijkheid niet bepaald een ideale situatie om tot besluiten te komen. 'We moeten dus in principe zeggen dat we de wegen wel willen overnemen, terwijl we niet eens weten wat het kost. Wat gebeurt er als we die wegen niet willen hebben?'

Wethouder L.G. Hinnen zei te vermoeden dat Heino wel zal moeten overnemen als het rijk dat verplicht, maar hij wees er op dat de Vereniging van Nederlandse Gemeenten de indruk heeft gewekt dat de gemeenten er niet slechter van worden.

CDA-er W. Schuring vroeg waar het gereserveerde geld voor fietspaden langs de Lemelerveldseweg blijft.

Volgens wethouder Hinnen wordt er echter voor het jaar 1992 nog niet gereserveerd voor

Wethouder Hinnen.

1994, zodat Heino straks de fietspaden zelf zal moeten betalen.

De televisiekijker in Salland met aansluiting op het kabelnet kan vanaf maandag naar de commerciële zender Radio Télé Veronique kijken. Gisteren zette het Commissariaat voor de Media het sein op groen voor Lex Harding en de zijnen. De kabelexploitanten in de regio GAZO, Cogas en IJsselmij zullen vanaf maandagavond zes uur de signalen van Véronique doorgeven aan de kijker.

TV5 zal voorlopig van de kabel verdwijnen, om plaats te maken voor de op voorhand al meer populaire concurrent. Zo gauw de ontvangstapparatuur en het aantal kanalen weer toereikend is, zal TV5 terugkeren.

TV10 werd gewogen en te Nederlands gevonden en zal in Heino - met de huidige beslissing van het Commissariaat - niet in het pakket opgenomen worden.

Grote trekpleister tijdens het Daggie Old Heino was gisteren de Boerenbedrijfslevendag. Deze activiteit, die voor het eerst plaatsvond is een doorslaand succes geworden. Boer en burger, jong en oud uit de wijde omgeving waren naar Heino gekomen om het uitgebreide pakket aan agrarische mogelijkheden te bekijken. Initiator

Bejaardencentrum De Maat.

van de boerenbedrijfslevendag, G.C. Stapel, was na afloop een tevreden man. 'Het ging ons erom iedereen te laten zien hoe het boerenbedrijf-van-nu eruit ziet. Als we daarin geslaagd zijn, ben ik tevreden. Bovendien was het bijzonder leuk om te zien dat veel boeren uit de verre omtrek zoveel belangstelling hadden voor het werk van hun Heinose collega's' aldus de oud Heino Krause directeur.

Veel animo en waardering was er voor de Boer-Toer-Busdienst die de bezoekers tegen een gering bedrag langs vijf bedrijven in het buitengebied vervoerde. Met name in de middaguren ontstonden lange wachttijden. In totaal grepen circa 700 personen de service aan om een rondrit te maken.

Ook de plaatselijke coöperaties Heino Krause en Heleco hadden hun deuren open gezet. Op het terrein voor bejaardencentrum De Maat was een uitgebreide expositie van agrarisch Heino opgezet. Tientallen machines en diverse veerassen werden getoond. De meeste belangstelling was er voor de ringdemonstraties van veerassen. Voor de jeugd was er een kalverschetswedstrijd. Aan deze wedstrijd deden 32 kinderen mee. De beste schets werd gemaakt door de 14-jarige Martin Zielesman, op de voet gevolgd door de 7-jarige Berend-Jan Ulderink. Derde werd Dandy van Lenthe.

Priktoel, zweep en paddestoel; even was ie er gisteren weer: de ouderwetse tol. Het schoolplein van de openbare school De Springplank stond de afgelopen week helemaal in het teken van dit stukje speelgoed. Ieder jaar probeert

deze school als afsluiting van het schooljaar een ouderwets spel uit de oude doos te halen. Na het touwtjespringen van vorig jaar was nu de keus gevallen op het tolleren. Aan het begin van de week kregen alle kinderen er eentje uitgereikt. De jongere kinderen een paddestoel-met-zweep, de bovenbouw een priktoel. De tolleren moesten uiteraard geschilderd worden en er moest een punt aan. Natuurlijk moest er veel geoefend worden, want bijna niemand wist nog hoe-het-ook-alweer-moest.

De meeste kinderen wisten na een week oefenen de tol wel aan de gang te krijgen.

Met de grote vakantie voor de deur mocht iedereen de tol houden en de school hoopt op deze manier, zeker voor wat betreft de eigen leerlingen, weer wat uit de vergetelheid te hebben gehaald.

Afscheidsreceptie 'meester' Bennemeer.

Tijdens een groot schoolfeest, een officiële receptie voor genodigden en een afscheidsreceptie voor verdere belangstellenden heeft 'meester' J.D. Bennemeer afscheid genomen als directeur van de christelijke basisschool De Gouden Emmer. Een afscheid met meerdere hoogtepunten. Eén ervan was de koninklijke onderscheiding die Bennemeer in ontvangst mocht nemen. De vertrekkende directeur werd benoemd tot ridder in de orde van Oranje Nassau. De versierselen werden hem in zaal Marktzicht opgespeld door burgemeester A.W.P. van den Berg.

Van de Bestuurstafel

Inmiddels is de tentoonstelling '40 jaar voetbalvereniging Heino' al weer voorbij. Van 2 mei t/m 22 augustus was deze tentoonstelling te bezichtigen. Velen maakten hiervan gebruik. Er was niet alleen gedacht aan de afgelopen 40 jaar, maar ook aan de beginperiode van het voetbal in Heino. In de trapopgang trof men meteen alle voorzitters aan, keurig ingelijst. Op de overloop werd aandacht geschonken aan de Panini actie. Veel belangstelling trokken de oude foto's, voetbalschoenen, shirts en andere voorwerpen. Een verzamelaar uit Eindhoven stelde zelfs een originele bruine leren bal met veters ter beschikking. Er was van alles te zien en te lezen over kampioenschappen, bouwperiodes, bekerfinale, activiteiten en toernooien. In de leeskamer stond een kast met allerhande plakboeken uit diverse periodes. Een heel interessante tentoonstelling over het voetbalgebeuren in Heino.

Op 11 november 2009 zullen de festiviteiten van start gaan met betrekking tot het 44-jarig bestaan van de carnavalsvereniging De Sökkestoppers. Het jubileumweekend valt in mei 2010. De carnavalsvereniging lijkt het een goed idee een tentoonstelling te houden over hun 44-jarig bestaan en heeft onze vereniging om medewerking gevraagd.

De zustervereniging uit Ommen kwam op 28 mei met 15 personen op bezoek. Men had belangstelling voor de werkzaamheden van de vereniging en de werkgroepen en in het bijzonder voor de werkgroep boerderij- en veldnamen.

De dag voor de regionale geschiedenis en streekcultuur valt dit jaar op 19 september. De dag vindt plaats in de Lebuinus- en de Maria-kerk in Deventer. Onze vereniging zal vertegenwoordigd zijn door de werkgroep Kruidentuin Allegaardje.

Op de ledenavond van 19 oktober zal de heer Albert Hensema uit Assen een lezing geven over het kadaster. Een uitnodiging voor de avond treft u bij deze 'Omheining' aan.

Bent u van plan een familielid of kennis een cadeau-lidmaatschap van onze vereniging aan te bieden, dan zijn hiervoor cadeaubonnen aanwezig.

Schenkeningen

- Van mevrouw B. Holterman-Tuink, Van Sonsbeeckstraat 60, zes oud Hollandse stoelen.
- Van mevrouw A. v.d. Kolk-Valk, Emmastraat 16, een kinderkousje, een schort, een gehaakt kleedje en krantenknipsels ter reproductie.
- Van mevrouw E.H. Wisselink-Vossers, de Haarstraat 16, weckflessen met en zonder inhoud, drie pannen, een vergiet, een waterketel, een broodtrommel, een weckketel (allen in oranje emaille) en een aantal contactbladen 'Omheining'.
- Van de familie J. Grit, Dorpsstraat 22, een paraplu, een koffiebonenmolen, een wandbord, een doosje Sallandse schoencreme, enkele boekwerkjes en oud Hollands speelgoed.

'OMHEINING'

Met deze naam tracht de Vereniging voor Heemkunde tot uitdrukking te brengen een vereniging te zijn, die Heino in al zijn facetten 'omheint'. Volgens sommigen is de naam afgeleid van dit begrip, symboliserend een heg of haag, die een bepaald terrein 'omheint', in ons geval van de Strenkhaar tot de Aalvanger en van de Dollenhoek tot de Ganzepan.

Vereniging voor Heemkunde 'Omheining' te Heino

Canadastraat 6, 8141 AC Heino
Tel. 0572-394562

E-mail: omheining@planet.nl
Website: www.omheining.net

Secr.: Acacia 25, 8141 TL Heino,
Tel. 0572-391986

Rabobank Heino: rek.nr. 3271.12.271

Contributies:

Leden € 15,00 per jaar (elk volgend gezinslid € 7,50 per jaar); portokosten € 6,00 per jaar
Losse nummers € 5,00 (max. 24 pagina's)
Themanummers € 6,00

Ledenadministratie

G.M. Rosendaal-Kroes,
Nieuwe Wetering 7, 8144 RA Lierderholthuis,
tel. 391798

Bestuur

H. Hofman, voorzitter,
Muntzstraat 11, 8141 VP Heino, tel. 392593
M.J.M. Bisschop, vice-voorzitter,
Vos de Waelhof 9, 8101 AE Raalte, tel. 392499
J.K. Pruijm-Reinders, secretaresse,
Acacia 25, 8141 TL Heino, tel. 391986
D.J. Buitenkamp, penningmeester,
Schoolstraat 1, 8141 EN Heino, tel. 391873
G.H.M. ten Berge-Elferink, Delmerweg 8,
8141 PJ Heino, tel. 391803
B.J. Horstman, De Horst 10,
8141 BA Heino, tel. 392622
J.H.M. Meulman-Kortstee, Dolderstraat 8,
8141 GK Heino, tel. 392560
G.M. Rosendaal-Kroes, Nieuwe Wetering 7,
8144 RA Lierderholthuis, tel. 391798
G.J. Veltkamp, Canadastraat 60,
8141 AE Heino, tel. 391292

Werkgroepen

1. Folklore

Contactpersonen: J.H.M. Meulman-Kortstee,
Dolderstraat 8, 8141 GK Heino, tel. 392560
en J.M.W. Kappert-Kogelman,
Davenschot 30, 8141 BD Heino, tel. 392806

2. Foto en Video

Contactpersoon: D.A. Weulink-Jansen,
Korenbloem 1, 8141 DG Heino, tel. 391698

3. Genealogie - Documentatie

Contactpersoon: J.K. Pruijm-Reinders,
Acacia 25, 8141 TL Heino, tel. 391986

4. Geschiedenis

Contactpersoon: J. Peters,
Woolthuisweg 39, 8141 RX Heino, tel. 391914

5. Historische Gebruiksvoorwerpen

Contactpersoon: vacant

6. Kruidentuin 'Allegaardje'

Contactpersoon: G.H.M. ten Berge-Elferink,
Delmerweg 8, 8141 PJ Heino, tel. 391803

7. Streektaal

Contactpersoon: B.J. Horstman,
De Horst 10, 8141 BA Heino, tel. 392622

8. Tentoonstellingen

Contactpersoon: M.J.M. Bisschop,
Vos de Waelhof 9, 8141 AE Raalte, tel. 392499

Tijdschrift 'Omheining'

Redactie-adres:
Canadastraat 6, 8141 AC Heino
tel. 0572-394562

Redactie

D.A. Weulink-Jansen, Korenbloem 1
8141 DG Heino, tel. 391698, eindredactie
E-mail: ton.weulink@kpnplanet.nl
J.K. Pruijm-Reinders, Acacia 25
8141 TL Heino, tel. 391986
A. van de Wetering, De Haarstraat 33,
8141 EW Heino, tel. 392330, *vormgeving*

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van het bestuur van de vereniging voor Heemkunde 'Omheining'.

Druk: Sonodruk, Heino

ISSN 1384-8461

Omheining

CONTACTBLAD VAN DE VERENIGING VOOR HEEMKUNDE "OMHEINING" TE HEINO

NUMMER **4** 29^e JAARGANG - DECEMBER 2009

Vereniging voor Heemkunde 'Omheining' te Heino
29e jaargang - nummer 4 - december 2009

INHOUDSOPGAVE

- blz. 74 Van de redactie
- blz. 75 De landbouwgeschiedenis en de Vlaminckhorst, deel 2 - H.J.A. Overkamp
- blz. 80 Spreekende foto's (78) - J.K. Pruim-Reinders
- blz. 82 Naar dezelfde school (3) - A.B. Hoefsloot
- blz. 85 Het Dalfser Sterrebosch en wijde omgeving - J.K. Pruim-Reinders
- blz. 86 Van de werkgroep Kruidentuin 'Allegaardje' - G.H.M. ten Berge-Elferink
- blz. 88 Regionale geschiedenis en streekcultuur 2009 - J.K. Pruim-Reinders
- blz. 89 Toen en Nu - D.A. Weulink-Jansen
- blz. 90 Duizendste bezoeker tentoonstelling
'40 jaar voetbalvereniging Heino' - D.A. Weulink-Jansen
- blz. 91 Al weer 20 jaar geleden - M.S.H. Donath-Hoppen
- blz. 95 Van de bestuurstafel
- blz. 96 Colofon

Van de redactie

In het laatste nummer van dit jaar zult u merken dat het voor de vereniging een heel actieve periode is geweest. Er hebben verschillende activiteiten op allerlei gebied plaatsgevonden waarvan verslag wordt gedaan. Zo kon de tentoonstellingscommissie de 1000e bezoeker verwelkomen op de tentoonstelling '40 jaar voetbalvereniging Heino', bood de heer Schrijver de vereniging een boek aan over de geschiedenis van zijn familie en was de werkgroep kruidentuin 'Allegaardje' een blikvanger tijdens 'De Dag van de Regionale Geschiedenis en Streekcultuur' op 19 september jl. in Deventer.

Verder kunt u genieten van het tweede deel over de landbouwgeschiedenis van 'De Vlaminckhorst', waarin met name het leven op de boerderij centraal staat.

De rubriek 'Naar dezelfde school' behelst dit keer vier generaties en zal in het vervolg worden verzorgd door Toon Hoefsloot. Toon is te bereiken via telefoon 392558 of via e-mail t.hoefsloot@versatel.nl.

Marijke Donath laat u weer weten wat er 20 jaar geleden in Heino gebeurde en de werkgroep kruidentuin 'Allegaardje' heeft lekkere recepten voor de feestdagen.

De redactie wenst u veel leesplezier, prettige feestdagen en een goed en gezond 2010.

Namens de redactie
Dieni Weulink

De kopij voor het maartnummer verwachten we voor 1 februari.

Met dank aan de correctoren:

M. Donath-Hoppen, N. Elsinga, T. Hoefsloot, J. Melenhorst,
N. Nijland-v. Egmond, J. Peters, W. Steenberg en J. Tijhuis.

De landbouwgeschiedenis en de Vlaminckhorst

H. Overkamp

Inleiding

Tijdens een onderzoek naar de boerderijgeschiedenis van de Vlaminckhorst, bleek dat er rond dit boerenerf een groot aantal facetten van de landbouwgeschiedenis in deze streek terug te vinden is. Vrijwel alles rond deze, wat grotere boerderij, herinnert aan de ontwikkelingen zoals deze in voorgaande eeuwen in de landbouw rond Heino hebben plaatsgevonden. Steeds terugvallend op deze boerderij is daarom een veel ruimere omschrijving gemaakt over deze ontwikkelingen. Vanwege de lengte is het artikel opgesplitst in twee delen.

Deel 2.

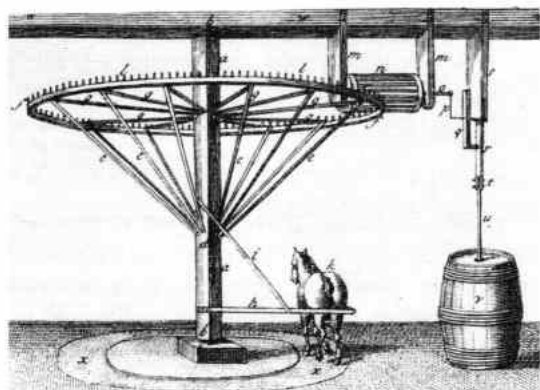
Het voormalige karnhuis van de Vlaminckhorst.

Een Sallandse boerderij met karnhuis

Mede om meer stalruimte te verkrijgen is de boerderij in 1858-1859 verbouwd. Ook is er een karnhuis naast gezet. De karnmolen werd vroeger meestal in de boerderij geplaatst. Soms werd de buitenwand voorzien van een ronde uitbouw van steen of hout. Op de Vlaminckhorst is deze buiten neergezet. Hout was goedkoper dan stenen en buiten was meer ruimte. In dit karnhuis bevond zich een karnmolen waarin een geblinddoekt paard rondliep om de molen aan te drijven. De aandrijfverbinding naar de karnton, die in de boerderij stond om boter te karnen geschiedde door een horizontale boom. Dit type karnmolen kwam in deze streek wel meer voor. Voor zover bekend is hiervan geen

ander exemplaar overgebleven. Overigens is in dit karnhuis alleen nog een deel van het grote wiel over. Er is ook beweerd dat het paard om dit karnhuis heenliep en niet er in. De karnton stond niet in de boerderij, maar middenin het karnhuis. In dat geval was het een type dat in de West-Vlaamse kuststreek en ook te Rahden in de omgeving van Minden (Duitsland) voorkwam.

Na de verbouwing van de boerderij was de indeling zoals die in deze streek gebruikelijk was. Aan de voorzijde was in het midden een zogeheten 'heerd', de beste kamer. In deze kamer waren een voordeur en twee grote ramen. De

Paardekarn eind 18e eeuw.

voordeur werd vrijwel nooit gebruikt. Alleen voor huwelijk en begrafenissen. Men kwam in de boerderij door de deur van de zgn. götte in de westelijke zijgevel. De naam götte is afgeleid van goot, voor de afvoer van het spoelwater van de afwas en het melkgerei. Van daar kwam men in de woonkeuken die in de zuidwestelijke hoek van de boerderij lag. Van hieruit kon men dan 'op 'n heerd' komen. Deze kamer werd zo genoemd omdat zich hier tegen de achtermuur de grote schouw bevond waarin de haard of kachel stond. In deze grote en wat luxere kamer zat men alleen als er bijzondere visite was. Boven in de schouw bevond zich een ruimte waarin ham, spek en rundvlees gerookt werd. Hiervoor zat achter de schouw een luik dat vanuit de deel geopend kon worden. De worst werd in de heerd aan de zolder gehangen. In de achterwand naast de schouw aan de oostzijde bevond zich een bedstede. Hierin sliepen de jongens. In een boerderij waarin een jong gezin woonde, waarvan de ouders nog leefden, sliepen de ouders in die bedstede. Dit was namelijk de warmste plek. De (groot)ouders waren in deze streek vrijwel altijd inwonend bij het jonge gezin.

Aan de oostzijde was vooraan de kamer waar de (jonge) ouders sliepen en daarachter de kamer voor de meisjes en de dienstbode. De dienstbode sliep in deze streek in het voorhuis. Deze boerderij was al erg modern omdat er in de 19e eeuw meestal geen slaapkamers waren. Er was dan een bedstedenwand aan de zijkant van de heerkamer. Onder de woonkeuken in de zuid-

westelijke hoek van het voorhuis bevond zich een grote kelder. Koelkasten en diepvriezers bestonden in die tijd nog niet. In de kelder stond de ingemaakte groente in Keulse potten, veel bonen en kool. Hier stond ook de vleeston, de boter en alles wat koel moest blijven. De meeste ruimte namen de aardappelen in. Toen men later groente, fruit en vlees ging wekken, stonden er ook veel volle weckflessen. In de zomer zat men niet in de woonkeuken, maar men zat op de götte. Daar was het koeler terwijl er gekookt werd op het fornuis voor op de deel. In sommige boerderijen zat men dan ook wel voor op de deel. Op de götte stond ook de waterpomp en de karnton die vanuit het karnhuis werd aangedreven. Bij veel boerderijen stond de waterpomp buiten in een houten kast. In de winter deed men hooi of stro om de pomp, om bevroren tegen te gaan.

Vanuit de götte kon men op de deel komen. Vroeger was de vloer van de deel niet van beton zoals nu, maar van leem of gedeeltelijk van steen, soms afgedekt met een laagje teerzand. Aan de lange kant, de oostzijde, stonden de melkkoeien en aan de korte kant het (oudere) jongvee met achteraan de paardenstal. Men had soms wel drie paarden om het bouwland te bewerken. In de koestal bevond zich, boven de koeien in de hilde, de knechtenkamer, in deze streek ook wel de wippe genoemd. De wippe was meestal niet meer dan een ruime bedstede. Op grotere boerderijen waren veelal 2 knechten in dienst. De grote en de kleine knecht en de meid waren inwonend. Het jaarlijkse dienstverband ging in per 1 mei, met vooraf betaling van de meepenning - handgeld van enkele gulden - door de boer. De eerste dagen van mei kreeg men vrijaf voor de meikermis te Raalte. Veel paren hebben elkaar daar voor het eerst ontmoet. Men sprak wel van de jennegiesmarkt. Op relatief veel boerderijen woonden ook oudere ongehuwde gezinsleden. Als deze gezinsleden konden meewerken, of als er kinderen waren die niet meer naar school gingen en te jong waren om in dienstverband te gaan, dan was er geen of minder personeel nodig. De

Schuur met planken en dakpannen.

kleine knecht of zoon kreeg, in de tijd dat er nog schapen waren, de taak van schaapherder toebedeeld.

De koeien stonden in een grupstal vast aan reppels, palen. In de tijd van heideschapen liepen de koeien in een potstal. Nadat men meer koeien ging houden, werden ze uit hygiënische overwegingen vastgezet. Op de staanplaatsen van de koeien, de bunne genoemd, werden grasplaggen gelegd met daarop stro. Achter de koeien werd een potstalgrup gemaakt. Deze was ongeveer 0,8 tot 1 meter diep. Er kon dan voor een week mest in, vermengd met strooisel en eventueel grasplaggen. Na een week was het uitmesten wel zwaar werk. De mest ging door de deurtjes achter de koeien naar buiten op de mestvaalt. Hieronder zat nog een kleine gierkelder. Daarop kwam ook de afvoer van de plee van het spieker uit, die doorgespoeld werd met water. Voor die tijd was dit heel modern. De afvoerbuis was gevoelig voor verstopping. Nadat rond 1900 kunstmest in gebruik kwam, was plagenmest niet meer nodig. Als de ruimte achter de koeien groot genoeg was, werd er een verhoging, werf genoemd, langs de muur gemaakt. Hierover kon men met een kruiwagen

de mest, met veel strooisel vermengd, via een deur in de achtergevel uitrijden. Op de zolder van het achterhuis bevond zich hooi. In de tijd dat men nog met de hand dorste, werd er ook wel wat rogge bewaard.

Men kon dan elke dag een legge, een aantal graanschoven, dorsen op de deel. Boven het voorhuis werden alleen wat appels bewaard die elke week omgelegd werden.

Op een Sallands boeren erf

Bij de Vlaminckhorst staat nog een schuur. Op deze plaats is, zoals eerder vermeld, een schuur gebouwd tussen 1818 en 1832 om, ter vervanging van de schapen, enkele varkens en iets meer rundvee te kunnen houden. De wanden zijn van gepotdekselde planken. Hierdoor hoefden de planken niet nauwkeurig gezaagd te worden. Dat was goedkoper. Het dak was van pannen voorzien. Dit was wel duurder dan riet, waarmee de boerderij gedekt is. Mogelijk is dit gedaan vanwege de fornuisput die meer brandgevaar opleverde. De fornuisput of kokkepot werd voor vele kookdoeleinden gebruikt, zoals voor het opkoken van de was en het koken van aardappelen voor de varkens en soms voor de

koeien. Na het slachten van een varken of rund werd de pot gebruikt voor het bereiden van balckenbrij en hoofdkaas. In latere jaren werd de kokkepot ook gebruikt als weckketel voor de weckflessen. Voor de rookafvoer was er geen schoorsteen. De rookafvoer ging vaak met een pijp door een raam waarin een ruit ontbrak. Dit was brandveiliger. Omdat rijshout heel fel brandt, werd de pot daarmee gestookt. Rijshout was er genoeg en bij elke boerderij stond wel een rijshoutmijt, riezemiete genoemd. In de laatste oorlog werd die nog wel eens als schuilplaats gebruikt. In de schuur bevond zich ook de plee. Hier stond onder de planken zitting een ton die geleegd moest worden.

Op veel boerderijen stond dit zgn. huussie buiten, soms tegen een varkensschuurtje aan. Vanuit de boerderij moest men wel naar buiten om er te komen. Voor 'noodgevallen' was er wel een po of kakstoel beschikbaar. In de schuur stond aan de westzijde jongvee en aan de andere zijde waren varkenshokken voor fokvarkens. Ook voor de kleine kalveren werden die hokken soms benut.

Er was ook opslagruimte die later deels gebruikt werd als kolenhok. De zoldering in die schuur was evenals in de boerderij afgedekt met slieten. Dit zijn doorgaans dennenstammen die in de lengte doormidden gezaagd zijn. Vaak waren ze ook gewaterd, dit is verduurzamen door ze een jaar in water te leggen. In die schuur vonden vroeger ook de kippen een onderkomen. Ze liepen overdag los over het erf. Het was dan ook vaak zoeken naar de eieren. Soms kwam er opeens een kloek met kuikens tevoorschijn. 's Nachts zaten de kippen meestal op de schuurzolder, op het hooi of stro, of op de balken. De hoogste horizontale balk in een schuur of boerderij heet daarom ook de hanenbalk. Tegen het einde van de oorlog is er bij de Vlaminckhorst een kippenhokje gezet met een ren als uitloop. Dit hokje is er nog steeds en van het vooroorlogse type, uitgevoerd in hout en afgedekt met asbest golfplaten.

Op veel boerderijen rond Heino werden kippen gehouden. Voor de eieren was er een goede afzet want op maandagochtend was er in Heino

een eier- en biggenmarkt. Deze inkomsten waren vaak een welkome aanvulling op het karige huishoudbudget. Er waren in die tijd veel kleine boerderijen en veel grote gezinnen. In 1925 ontving men voor de eieren ongeveer 6 cent per stuk. Naar huidige verhoudingen is dit 30 tot 35 eurocent. De kippenhokken waren klein, want de kippen liepen overdag buiten. Ruim $\frac{2}{3}$ van de ruimte in het hok was bezet met zitstokken. Hieronder zaten houten schotten waar de mest vanaf geschraapt werd. Kippenmest is een goede mest en was toen nogal waardevol. Voor de ramen in de schuur werden meestal geen kozijnen gebruikt. In een paar dikke planken werden gleuven gemaakt waarin glas werd geschoven. Achter de grote schuur hadden de varkens een uitloop op de varkensbrink. Daarnaast lag het kalverlaantie voor de kleine kalveren. Soms noemde men dit de kalverbrink. Een brink is een door een omheining of gebouwen omgeven ruimte. Lagen de boerderijgebouwen als een krans om het erf, dan noemde men dit eveneens een brink.

Achter de grote schuur stond een wagenschuur met nog een kleine stal ernaast, geheel van planken en met pannen gedekt. Om een lagere kap met een vlakkere afloop van het dak te maken, gebruikte men pannen. Een hoge kap was daardoor niet nodig. Zodoende was men met pannen nog goedkoper uit dan met riet. De wagenschuur is wat verhoogd en voorzien van deuren. Dit type schuur kwam veel voor. Daarin konden de kleedwagen en kerkbrik staan. Er stond ook vaak een luxe boerenwagen - carpiowagen - in, die in deze streek casjonwagen genoemd werd.

Naast die wagen kon een tilbury staan. Dit soort wagentjes kwam in deze streek niet veel voor. Het is een tweewielig wagentje, waarover een kap getrokken kan worden. Er kon vrij snel mee worden gereden. Soms werd hiermee naar Zwolle gereden door de bewoners van het spieker, de familie De Bruin-Rietberg.

Tegen de wagenschuur stond een varkenshok en een houtopslag. Bij alle boerderijen kwam in de schuur wel een brandhoutopslag voor,

Schuur met rieten zijkant.

evenals turfopslag. Heel vroeger waren er ook schadden als brandstof. Deze kwamen van de gedroogde bovenlaag van het veen. Naast de houtsingel langs de Bouwhuissteeg stond vroeger een wagenloods waarin de overige wagens stonden. De loods had geen dak. Er was wel een zolder met slieten boven en daar bovenop en tegenaan een stromijt; een goedkope creatieve oplossing. In latere tijd is deze loods vervangen door een schuur met rieten wanden en metalen golfplaten op het dak. Het riet wordt met draad vastgehouden. Vroeger gebruikte men daarvoor houten staken.

Bij de Vlamincckhorst hebben twee redelijk grote hooibergen gestaan. Er was een drierodenberg met lierwerk die na de oorlog gebouwd is en een vijfroedenberg. Voor 1940 kwam dit laatste type hooiberg op de grotere boerderijen algemeen voor. De meeste hooibergen zijn na 1850 gebouwd toen er meer weiland kwam. Overigens stond er in 1832 al een hooiberg bij de Vlamincckhorst. In een hooiberg werd onderin hooi opgeslagen en daarboven het ongedorste graan. Ongedierte kwam daardoor wat moeilijker bij het graan. De kap werd opgekrikt met een bergwaag of een bergboom. Die ging daarmee roede voor roede enkele gaten omhoog of omlaag. De hele kap was erg flexibel want de sporen zaten bovenaan niet allemaal aan elkaar vast. Dit kan alleen met een rieten kap. Voor een nieuwe kap, ook op een boerderij, werd

door de rietdekker meestal riet gebruikt. Soms werd er wel eens stro voor gebruikt, want dat was er genoeg op de boerderij. Stro is echter niet zo duurzaam als riet. Bij reparaties aan het dak werd wel vaak van stro gebruik gemaakt. Dit gebeurde nog wel eens door de boer zelf. Op het dak werden over het riet wilgengarden gelegd. Die kwamen uit de griendvelden, ook twijgwaarden genoemd. De garden werden vastgebonden met twijgen. Het kenmerk van deze streek was dat de gebouwen zo goedkoop mogelijk waren, maar wel van goed materiaal. Er werd zoveel mogelijk hout en riet voor gebruikt. De bijgebouwen van de Vlamincckhorst zijn een voorbeeld van eenvoud en van de sobere bouw in dit deel van Salland.

Geraadpleegde bronnen en literatuur.

- Th. Spek, Van Hunnepe tot de Zee. IJsselacademie Kampen 1996.
- A.G. Koenderink, Inleiding tot de Toponymie, Oosterbeek 1979.
- B.H. Slicker van Bath, Agrarische geschiedenis van West Europa, Utrecht 1960.
- G.J.J. Kokhuis, De geschiedenis van Salland, Oldenzaal 1992.
- J. Bieleman, Geschiedenis van de landbouw in Nederland, Wageningen 1992.
- J. Bieleman, Heino een geschiedenis van mens en plaats, Zwolle 1980.
- H.C.O. Zwolle, Markeboek Heino inv. nr. 484 pag. 149.
- Gemeentearchief Heino, brieven B en W.
- Drs. R.C. Hekker en dr. J.M. van der Poel, De Nederlandse boerderij in begin 19e eeuw.
- Mr. H. Schelhaas e.a. Jaarboek Overijssel 1974 Boerderijen in Overijssel.
- St. Historisch Boerderijonderzoek, Boerderijenboek, Zwolle 2003.
- Kadastrale Atlas 1832 Heino, Zwolle 1996.
- Kadasterkaart 1818, Vlamincckhorst.
- Grote Historische Atlas Overijssel, Deventer 1990.
- Zwolsche Courant div. 1805 - 1927.
- B. Weenink, Herinnering aan een oude Saksische boer, Doesburg 1988.
- Contactblad "Omheining"; 1982 pag. 60 e.v. P.J.D. v. Egmond, 1985 nr.3 themanummer boerderijen, 2000 nr.2 pag. 38 e.v., R. Jorna- Hansman, 2002 nr.1 pag.5 e.v. en 2004 nr.2 pag.30 e.v.
- Archief Vereniging voor Heemkunde "Omheining".
- Met bijzondere dank aan mr. L.J. Rietberg, dhr. G. Kroes, mevr. A. Meulman-Kortstee en dhr. J. Kortstee.

Via onze website

www.omheining.net

kunt u kennismaken met de activiteiten
van onze vereniging

Sprekende foto's (78)

J.K Pruim-Reinders

Samen op de foto: Wilhelmus Maria (Willem) Hemels en Catharina Anna (Cato) Hemels-van de Ven.

Cato van de Ven kwam vanuit de provincie Brabant als dienstbode op Huize 'De Heemel' bij burgemeester Alexander van Sonsbeeck. Dat was eind twintiger jaren van de vorige eeuw. Haar nicht Mina Egelmeer was daar al hulp in de huishouding. Zij was indertijd met de familie Van Sonsbeeck meegekomen uit Brabant. Willem Hemels was bakker en bezorgde het brood bij zijn klanten. Zodoende kwam hij ook bij de familie Van Sonsbeeck en leerde daar zijn toekomstige vrouw Cato kennen.

Het huwelijk tussen Wilhelmus Maria Hemels, geboren Lierderholthuis 27 oktober 1907 en Catharina Anna van de Ven, geboren Heesch 28 maart 1909, vond te Heesch plaats op 31 juli 1935.

De familie Hemels komen wij al in de tweede helft van 1700 tegen in de kerkelijke boeken van Raalte, hetzij onder de naam Hemels, of onder de naam Hemelsman, Hemersman, Hemen of Heemen. Helaas zijn de doop- en trouwboeken van Raalte van voor 1756 verloren gegaan en kunnen wij niet exact nagaan of het om een Sallandse familie gaat. In ieder geval vestigt zich Hendrik Hemels vanuit Raalte in Heino. Hij is vermoedelijk in 1746 te Raalte geboren en is schoenmaker van beroep. Hij woont in Heino aan de Plettersteeg, de huidige Stationsweg, in het boerderijtje 'Het Geel'. Dat is het eerste boerderijtje rechts na Huize 'De Heemel' vanaf het dorp gezien. Uit zijn huwelijk met Christina Koetzer worden negen kinderen geboren. De oudste zoon Gerrit blijft in het ouderlijk huis wonen en is volgens de kadastrale atlas van 1832 eigenaar. Op 30 mei 1833 breekt er brand uit in het huis van dagloner Gerrit Hemels. Binnen een half uur is heel het huis een prooi der vlammen. Het huisge-

zin bevindt zich opeens in de bitterste armoede omdat het niet tegen brandschade is verzekerd. Vandaar dat Gerrit Hemels een verzoek indient bij de gouverneur van de provincie Overijssel om geldelijke steun. Gerrit Hemels overlijdt in 1845. Zijn vrouw Teune Spijker was al in 1840 gestorven. Het boerderijtje 'Het Geel' is na de brand weer herbouwd. Het wordt in 1881 afgebroken.

De gefotografeerde Willem Hemels is een nakomeling van Gerhardus Joannes (Gerrit Jan) Hemels die hoogstwaarschijnlijk in 1768 in Raalte het levenslicht ziet. Vermoedelijk is hij verwant aan bovengenoemde Hendrik Hemels, maar helaas hebben wij dat niet kunnen vast-

stellen. Deze Gerrit Jan Hemels is tijdens zijn leven woonachtig in Raalte, Olst, Heino, Helendoorn en Dalfsen. Uit zijn huwelijk met Gerhardina Linthorst worden zeven kinderen geboren, waarvan de tweede zoon Albertus, geboren Olst, 5 februari 1811, zich in Laag Zuthem vestigt. Hij is daar werkbaas op het landgoed 'De Colckhof'.

Een familie fragment van **Albertus Hemels (Hemen)**.

Geboren: Olst, 5 februari 1811.

Gedoopt: Wijhe, Boerhaar, r.- k. kerk, 5 februari 1811.

Overleden: Zwollerkerspel, Laag Zuthem, 26 maart 1890.

Zoon van: Gerrit Jan Hemen en Gerritdina (Gerhardina) Linthorst.

Beroep: werkbaas op het landgoed De Colckhof.

Adres: wonende op het landgoed.

Huwelijk: Raalte 21 oktober 1840 met

Hendrika Groote Kots, geboren Raalte, 3 september 1805, overleden Zwollerkerspel, Laag Zuthem nr. 9, 29 maart 1887. Dochter van Hermannus Willems Groote Kots en Magtilda Cornelissen.

Kinderen:

1. **Antonia**, geboren Zwollerkerspel, Laag Zuthem, 13 augustus 1841, overleden Nijkerk, 21 december 1923.
2. **Hermannus**, geboren Zwollerkerspel, Laag Zuthem, 24 april 1843, overleden Heino, Lierderholthuis, 15 november 1927, gehuwd Wijhe, 30 juni 1875 met Berendina Elshof, dochter van Lambertus Joannes Elshof en Femia Willems.
3. **Gerhardus Johannes**, geboren Zwollerkerspel, Laag Zuthem, 23 november 1844, overleden Zwollerkerspel, Laag Zuthem nr. 9, 15 december 1870, ongehuwd, timmermans knecht.
4. **Maria**, geboren Zwollerkerspel, Laag Zuthem, 1 maart 1847, overleden Zwollerkerspel, Laag Zuthem, 20 februari 1848.

5. **Joannes**, geboren Zwollerkerspel, Laag Zuthem, 28 november 1848, overleden Zwollerkerspel, 28 september 1849, Laag Zuthem.
6. **Levenloos**, Zwollerkerspel, Laag Zuthem, december 1851.

Van de zes kinderen uit bovengenoemd huwelijk heeft alleen Hermannus nakomelingen, vijf jongens en één meisje. Van deze kinderen overlijdt Albertus Gerhardus te Nijmegen en Lambertus Joannes te Amersfoort. Hendrikus Gerhardus is bakker en winkelier in Lierderholthuis. Gerhardus Johannes (jong overleden) heeft een tweelingbroer Antonius Maria. Als laatste wordt Efemia Maria geboren. Anton en zijn jongere zus Feem wonen voor de tweede wereldoorlog in het kostershuisje tussen de kerk en de pastorie in Lierderholthuis. Zij hebben een winkeltje in levensmiddelen, manufacturen en kerkbenodigdheden zoals rozenkransen en kerkboeken.

Bovengenoemde Hendrikus Gerhardus heeft zijn bedrijf aan de Bredendorstweg, waar nu nog zijn dochter Mies woont. Zijn zoon Herman is muzikleraar en staat bekend als de musicus van Lierderholthuis.

Willem Hemels, waarmee wij zijn begonnen, zet het bedrijf van zijn vader voort, eerst aan de Bredendorstweg en later aan de Herenbrinksweg. Hij overlijdt te Zwolle op 5 februari 1987. Zijn echtgenote viert op 28 maart 2009 haar 100e verjaardag, een unieke gebeurtenis. Niet lang daarna overlijdt zij te Lierderholthuis op 16 juni.

Geraadpleegde bronnen:

- Archief Vereniging voor Heemkunde 'Omheining': doop-, trouw- en begraafregisters Heino, burgerlijke stand en bevolkingsregisters Heino, volkstelling Heino 1795 en 1811, familieadvertenties, bidprentjes, kadastrale atlas 1832, boek Het dorp aan de Oude Wetering, contactblad 'Omheining' 1984 nr. 1 en 2003 nr. 1.
- HCO Zwolle: doop- en trouwregisters Raalte, burgerlijke stand Raalte en Zwollerkerspel.
- Internet: Genlias.

Naar dezelfde school (3)

Toon Hoefsloot

In deze derde aflevering van "Naar dezelfde school" richten we de kijker op Dick Stegeman en zijn familie, waarvan foto's van vier generaties bijeengebracht zijn.

1e foto

De eerste foto is uit het schooljaar 1933-1934 van de christelijke lagere school. Daarop staat de moeder van Dick, Dinie Hoes. Zij zit, met strik in het haar, uiterst rechts op de tweede rij. Helemaal links zit meester Stegeman (geen familie!). Achter hem staat meester Kreulen. Rechtsachter staat juffrouw Keuper.

2e foto

Op de tweede foto uit 1958 zit Meester Van Domselaar - dan net twee jaar aan de christelijke lagere school verbonden - er glimlachend en zo te zien relaxed bij tussen de kinderen: met het aantal van 42 leerlingen in zijn 4/5 combinatieklas had hij het kennelijk goed naar de zin! In die tijd waren klassen van boven de 40 in het lager onderwijs trouwens geen uitzondering.

Dick Stegeman werd geboren in 1947. Hij is de oudste zoon van Jan Derk Stegeman, geboren in 1925 en Dinie Hoes, geboren in 1926. Dick heeft een drie jaar jongere zus, Jenny en een jongere broer Arie, die in 1956 het levenslicht zag.

In 1972 is Dick getrouwd met Joke van der Veen. Zij kregen drie kinderen: Edith (1974), Jelske (1978) en Arjen (1979).

Op de klassenfoto staat Dick op de tweede rij van boven, derde van links.

3e foto

Edith ging, net als haar vader naar de christelijke lagere school, die dan al De Gouden Emmer heet.

Edith is in 2000 getrouwd met Coen Timmers.

Op de klassenfoto van de vierde klas uit maart 1984 staat Edith in de bovenste rij, vierde van links.

Rechtsboven staat, met de armen over elkaar, meester Frits Gerritsen met martiale snor.

Links het staand horloge dat de Christelijke Schoolvereniging in 1935 als legaat verkreeg van Mej. W.M. Kloosterman.

4e foto

Edith en Coen Timmers hebben twee kinderen: Iris (2000) en Cas (2005).

Op de klassenfoto uit 2006 staat Iris in de bovenste rij, vijfde van links.

Geheel rechts staat juf Rieneke Ekkelenkamp, die deze kleuters onder haar hoede had.

1e foto

2e foto

3e foto

4e foto

Het Dalfser Sterrebosch en wijde omgeving

J.K. Pruijn-Reinders

Links de heer A. Schrijver met naast zich de heer H. Hofman, voorzitter Omheining.

Op maandagmorgen 14 september verraste de heer A.J.A. Schrijver onze vereniging met het boek 'Het Dalfser Sterrebosch en wijde omgeving'. Een boek over meer dan twee eeuwen lief en leed van de familie Schrijver (Vosboerties), waaraan hij zes jaar heeft gewerkt. De inhoud behelst een periode van ruim tweehonderd jaar en gaat door tot ongeveer 1965. Het doel van het boek is om op een positieve manier bij te dragen aan de geschiedenis van de families van de heer Schrijver en deze geschiedschrijving voor het nageslacht te bewaren.

Er ligt een inblik exemplaar in de verenigingsruimte met een intekenlijst. De prijs van het boek bedraagt € 49,95 en telt 400 bladzijden. De heer Schrijver is te allen tijde bereid informatie te verstrekken.

Zijn adres is: A.J.A. Schrijver, Heinoseweg 21A, 7722 JM Dalfsen.

Van de werkgroep Kruidentuin 'Allegardje'

Truus ten Berge

Zoals U weet zijn wij van de werkgroep Allegardje altijd zeer druk in en om onze tuin. Maar dat wij ook andere dingen doen, wil ik u graag laten weten.

Een aantal leden van onze werkgroep heeft op zaterdag 19 september 2009 de vereniging voor heemkunde 'Omheining' vertegenwoordigd in de Lebuïnuskerk in Deventer.

Daar werd een **DAG VOOR REGIONALE GESCHIEDENIS EN STREEKCULTUUR** gehouden.

Onze werkgroep - met groen en kruiden - viel erg op tussen de andere kramen. Wij hebben de mensen die op bezoek kwamen veel laten proeven van ons bekende kruidenzout en de vele heerlijke chutneys en jams die wij zelf maken, veelal met producten uit onze eigen tuin. De bezoekers waren zeer geïnteresseerd in wat onze leden te vertellen hadden. Dit hebben wij als zeer motiverend ervaren.

Het volgende evenement was ons diner op 28 september. Dit keer mede gehouden om afscheid te nemen van Anjo Maijvis, die wegens verhuizing onze groep helaas verlaat.

Als wij zo'n diner hebben, worden de gangen - voorgerecht, soep, hoofdgerecht, bijgerechten en toetje - verdeeld onder de diverse leden.

Wij weten van elkaar niet wat er gemaakt wordt. Behalve lekker zijn de gerechten vaak zeer verrassend.

Zelf werk ik altijd samen met Annelies Naber. Deze keer waren wij verantwoordelijk voor het toetje.

Omdat wij graag veel kruiden in onze gerechten verwerken, maken wij een grand dessert met lavendel.

Recept lavendelijs voor 6 personen

- 8 takjes lavendel
- 6,25 dl slagroom
- 1 klein stukje citroenschil
- 165 g suiker
- 4 eidooiers, licht geklopt

Was en droog de lavendel en doe dit met de slagroom en citroenschil in een pan. Verhit alles tot het kookpunt. Roer de suiker erdoor tot deze opgelost is. Schenk het mengsel door een fijne zeef op de eidooiers in een kom. Doe de inhoud van de kom weer in de pan. Roer het op

een laag vuur tot het mengsel zo dik is dat het aan de achterkant van een lepel blijft hangen. Laat het mengsel niet koken. Schenk het in een koude ovenschaal en laat het afkoelen. Dek de schaal af en laat alles koud worden in de koelkast of vriezer.

Schep het afgekoelde mengsel in een ijsmachine en volg de gebruiksaanwijzing van de fabrikant. U kunt het mengsel ook in een ondiepe metalen bak doen en invriezen. Klop het om de paar uur door tot het bevroren en romig is. Laat het 5 uur of een nacht invriezen en zet het voordat u het serveert 30 minuten in de koelkast. Wij serveerden hier gepeperde aardbeien bij.

Recept voor gepeperde aardbeien

- Bruine, eventueel witte, basterdsuiker laten caraméliseren.
- Uitgeperst sinaasappelsap toevoegen.
- Stukjes aardbeien erbij doen.
- Groene verse peperkorrels toevoegen.
- Vlak voor het opdienen flamberen met Sambuca.

Wij serveerden dit in een kopje i.v.m. het lavendelijs.

Hierbij gedrapeerd aardbeien, een trosje witte druiven en mandarijnen in chocolade gedoopt. Een paar smakelijke koekjes, een klein glaasje Sambuca en een pruimen- notengelei maken het toetje compleet.

Tot slot wil ik u een wens meegeven die ik een keer heb ontvangen van een vriendin:

*De zegeningen geteld en afgewogen,
mengen met zes glimlachjes en een schaterlach,
terwijl een pakje binnenpret niet ontbreken mag.
Voeg daarna wat naastenliefde en mededogen toe.
Een snuffje vriendschap is de volgende stap.*

*Na wat geduld,
wordt het geheel opgevuld,
met wat empathie en sympathie.
Roer het mengsel door elkaar,
en het kersthart is bijna klaar.
Serveren naar behoefte aan uw medemens,
als luide schreeuw of stille wens.
Dit recept is het hele jaar toepasbaar.
Alle ingrediënten vanuit het hart,
vrij verkrijgbaar.*

*Met dit kaartje
uit de oude doos,
wenst het
bestuur u een*

Regionale geschiedenis en streekcultuur 2009

J.K. Pruim-Reinders

De stand van Kruidentuin 'Allegaardje' Lebuïnuskerk te Deventer.

Dag van de regionale geschiedenis en streekcultuur 2009

Onze vereniging nam op 19 september j.l. deel aan de manifestatie 'De dag van de regionale geschiedenis en streekcultuur' in de Lebuïnuskerk te Deventer. Deze dag werd georganiseerd door de 'Vereniging tot Beoefening van Overijsselsch Regt en Geschiedenis'.

Alle archiefinstellingen uit de provincie Overijssel waren aanwezig. Tevens waren alle historische verenigingen uitgenodigd.

De werkgroep Kruidentuin 'Allegaardje' vertegenwoordigde onze vereniging en deed dat met veel enthousiasme. De bezoekers waren oprecht geïnteresseerd in hun stand met producten uit de kruidentuin. De dames gaven veel informatie en natuurlijk kon er ook worden geproefd van allerlei eigen gemaakte lekkernijen.

Toen

In september 1961 werd deze foto genomen van de toen vernieuwde spoorwegovergang in de verharde Molenweg, gezien vanaf de Herenbrinksweg. De boerderij links staat er nog steeds.

Nu

Zoals u kunt zien is er veel veranderd. De overweg heeft nu slagbomen en de bomen aan de Molenweg zijn verdwenen. De Molenweg heeft onlangs een verandering ondergaan. Er zijn fietssuggestiestroken aan beide zijden aangebracht.

Duizendste bezoeker tentoonstelling vv Heino

Dieni Weulink

Duizendste bezoeker tentoonstelling '40 jaar voetbalvereniging Heino'

Tijdens het 'Daggie Old Heino' afgelopen zomer kon de vereniging voor heemkunde de 1000ste bezoeker van de tentoonstelling verwelkomen.

De gelukkige was Mariska Schotman.

Zij is een zus van Nicolien Schotman die nog steeds actief is voor de vv Heino. Samen met haar vader kwam Mariska een kijkje nemen bij de tentoonstelling. Zij werden met bloemen ontvangen door de voorzitter van de tentoonstellingscommissie, Giel Bisschop.

Na de Pompdagen werd de tentoonstelling, die overigens een groot succes was, afgesloten. Inmiddels is de commissie al weer druk bezig met het voorbereiden van de volgende tentoonstelling: 44 jaar carnaval in Heino.

Al weer twintig jaar geleden

Marijke Donath

Burgemeester en wethouders van Heino kunnen zich met enig recht tevreden tonen in de aanbiedingsnota bij de gemeentebegroting. Heino staat er financieel gezien namelijk bepaald niet slecht voor. Een sluitende begroting met een post onvoorzien van 73.500 gulden (een tientje per inwoner) zonder dat daarvoor de gemeentelijke belastingen verhoogd moeten worden. Het ziet er allemaal beduidend gunstiger uit dan eerder dit jaar in de zogenaamde voorjaarsnota was voorzien.

Tot nu toe hebben vijftien meer of minder serieuze gegadigden zich gemeld voor vestiging op het nieuwe industrieterrein Blankenfoort. Met een van hen, drukkerij Sono, is de gemeente inmiddels de procedure voor vestiging gestart. Het merendeel van de belangstellenden voor Blankenfoort heeft het oog op een zichtlocatie laten vallen. De gemeente Heino zit met een tekort op de begroting van zo'n vier à vijf ton, een gat dat niet valt op te vullen met de inkomsten uit het bedrijventerrein zelf. Het tekort moet nu worden aangevuld met middelen uit de algemene reserve en winsten uit het oude industrieterrein.

Eind volgend jaar verwacht de gemeente met de aanbouw op het bedrijventerrein klaar te zijn.

'De Bakenbelt' in Heino krijgt volgende week zijn eerste bewoners. Op het terrein van de voormalige huishoudschool zijn inmiddels zeven huizen gebouwd. De eerste twee woningen, een twee-onder-één-kap gebouwd door bouwbedrijf Jansman uit Luttenberg, worden volgende week opgeleverd. De rest van de vijf vrijstaande woningen bevinden zich in het afbouwstadium. Die worden neergezet door de aannemers Kragt en Brinkman uit Nieuwleusen. Op het terrein van De Bakenbelt is inmiddels ook een speelpleintje gerealiseerd van 1000 vierkante meter met onder andere een basketbalpaal.

Foto Sono (gemaakt door Gerard Vrakking).

Als er geen einde komt aan de reeks van gewelddadige incidenten in en rond de Heinose discotheek Sundance overwegen B en W de zaak te sluiten.

De beslissing van het Heinose college hangt af van de uitkomst van het politieonderzoek dat is ingesteld naar aanleiding van ongeregelde heden in het afgelopen weekeinde. Een 22-jarige inwoner van Heino en een 23-jarige Dalfenaar hebben aangifte gedaan van mishandeling door twee personeelsleden van het uitgaanscentrum aan de Canadastraat.

Volgens de twee bezoekers zouden ze zonder aanleiding op hardhandige wijze buiten de deur zijn gezet. Zij verklaren dat de discotheek portiers en uitsmijters van een Zwolse sportschool rekruteert en dat ze met honkbalknuppels rondlopen.

De aantijgingen worden door Herman Drenthen, die sinds enkele weken de veel besproken discotheek runt, stellig van de hand gewezen. Hij heeft reeds een gesprek met de politie gehad, hetgeen volgens hem 'verhelderend' heeft gewerkt. Hij verwacht vanaf nu een betere samenwerking bij het handhaven van de orde, zowel binnen als buiten de deuren van het uitgaanscentrum.

De twee uitsmijters zijn door de politie van

Heino opgepakt en verhoord. Het aantal aangiftes van mishandeling door uitsmijters van de disco is inmiddels op zeven gekomen.

De uitsmijters zijn afkomstig uit Rotterdam en Arnhem. In deze laatste stad is gisteren een derde uitsmijter aangehouden. Vandaag hoopt de politie nog twee anderen aan te houden in Arnhem. De aangiftes variëren van kopstoten tot vuistslagen. De twee in Heino aangehouden mannen zijn lid van een kickboksschool in Arnhem. Van de andere is dat nog niet bekend. De eigenaar heeft bij de aanhouding volgens de politie alle medewerking verleend.

De omstreden discotheek Sundance heeft inmiddels een nieuwe eigenaar.

Tonny Geerts heeft gisteren met de huidige eigenaar Albert Lassche een principe akkoord gesloten over een totale overname.

Met ingang van vrijdagavond 8 december gaat de inmiddels veelbesproken discotheek weer open volgens de oude formule. De naam blijft zoals die is. Sundance zal iedere vrijdag- en zaterdagavond geopend zijn. De discobus zal weer gaan rijden en Tonny Geerts heeft zijn oude ploeg personeel bereid gevonden om weer in dienst te treden. Geerts heeft de omwonenden uitgenodigd om vanavond over de problemen van de laatste weken te praten. Met de overname wordt opnieuw een verrassend hoofdstuk toegevoegd aan het tot nu toe nogal grillige verhaal rond de Heinose discotheek in het voormalige parochiehuis.

Omdat Heino in het afgelopen jaar opnieuw per inwoner het meeste glas heeft ingezameld via de glashak, krijgt deze gemeente opnieuw de glastrofee van de Regio IJssel-Vecht.

Met 16 kilo ingezameld glas per inwoner ligt Heino de andere gemeenten in de regio tenminste vier kilo vóór. Landelijk gezien echter is de prestatie van Heino niet bijzonder, want het landelijk gemiddelde ligt rond de vijftien kilo. Wel maakt de telling duidelijk dat de rest van de regio dan duidelijk onder het landelijk gemiddelde ligt.

De glastrofee wordt op 15 december uitgereikt aan het gemeentebestuur van Heino.

Nieuwe spuitwagen van de brandweer.

Vele tientallen kinderen beleefden afgelopen zaterdag de dag van hun leven. De Heinose vrijwillige brandweer kreeg dit weekend namelijk de nieuwe tankautospuit en zorgde, ter gelegenheid van dit heuglijke feit, voor diverse spectaculaire evenementen. Op het programma stond onder meer een ongevalnabootsing met echte Lotusslachtoffers, een spuitwedstrijd voor kinderen, het bevrijden van een slachtoffer uit een berookte werkkeet en het blussen van een brandende auto. Voor veel kinderen was echter de rondrit in de brandweerauto een ervaring om nooit te vergeten.

Hoogtepunt was de oefening met de zogenaamde dompelpomp van de regio IJssel-Vecht. Door deze pomp in de vijver bij De Vloedgraven te gooien en bovendien ook de overige pompen te gebruiken, bereikte de Heinose brandweer een schitterende capaciteit. Maar liefst twaalf enorme waterstralen zorgden voor een indrukwekkend schouwspel dat nog lang in het geheugen van de vele toeschouwers zal blijven hangen.

De officiële overdracht van de nieuwe brandweerauto vond vrijdagavond plaats in de brandweerkazerne. In aanwezigheid van het vrijwel voltallige korps ontving burgemeester Van den Berg de sleutels van bouwer en leverancier De Jong uit Winschoten.

Van den Berg kon de sleutels doorgeven aan de commandant van de brandweer, Piet Polstra, die op zijn beurt weer fungeerde als sluis naar Henk Wessels. Wessels is binnen het Heinose korps belast met het onderhoud van onder meer de voertuigen.

De stichting Buurtbus heeft de beschikking over een geheel nieuwe bus met een verlaagde entree. Hierdoor is de bus met name beter geschikt voor de oudere, of minder valide mensen. De VAD had deze bus reeds toegezegd bij de viering van het 10-jarig bestaan van de stichting. Pas deze week kwam het bericht dat de bus gebruiksklaar was. Vrijwel direct is hij in gebruik genomen. De oude bus had ruim 400 duizend kilometer gereden en was hoognodig aan vervanging toe. Een ongeval van enige tijd geleden heeft deze ontwikkeling versneld.

Volgens wethouder Hinnen houdt het voorontwerpplan voor de ruilverkaveling Raarhoek/Veldhoek in Heino rekening met de aanleg van een fietspad langs de Lemelerveldseweg. De gemeente Heino en de Vereniging Vluchtstrook ijveren al jaren voor een verhard fietspad langs de onveilige Lemelerveldseweg. Realisering was echter niet mogelijk omdat deze weg een provinciale weg is en bepaald niet hoog op de prioriteitenlijst van de provincie staat. Waarschijnlijk wordt de gemeente Heino per 1 januari 1992 eigenaresse van de weg. Het voorontwerpplan van de ruilverkavelingcommissie gaat uit van een ononderbroken fietspad van Heino tot aan Lemelerveld.

Een deel van de schapenweide aan de Korenbloem in de Heinose wijk Dollenhoek wordt speelveldje voor kinderen. Omdat schapen ook 'kindvriendelijk' zijn, blijft een ander deel schapenweide. Met eigenaar Bruggeman van de schapenweide is al overeenstemming bereikt over het voorstel. De combinatie van beide bestemmingen voor het terrein is volgens het college een 'ideale oplossing'. Een tweede terrein aan de Gouden Regen wordt ingevuld met de gangbare speeltoestellen.

De eerste creatiefbeurs in Heino is een doorslaand succes geworden. Enkele honderden personen bezochten het evenement en wat wellicht belangrijker is: er was volop waardering voor het getoonde werk. De vijftien deelnemers vormden een waardig geheel en toonden veel

variatie. Volgens organisatoren Fia Wesseling en Ben Nitraww bevindt zich nog veel meer creativiteit onder de plaatselijke bevolking. Fia: 'Veel mensen hebben al laten weten dat ze ook mee zouden willen doen als ze het eerder hadden geweten. Met name de naaisters en breisters hebben veel tijd nodig om een collectie op te bouwen. Daar zullen we de volgende keer dus rekening mee houden'.

Het is amper zes centimeter lang en nog geen twee centimeter dik. De basis is een metalenkern met een houten omhulsel. Door het hout en metaal in elkaar rond te draaien ontstaan geluiden waarmee men een verscheidenheid aan zangvogels kan lokken. Kort samengevat is dat de meest eenvoudige omschrijving van een 'vogelpieper'.

Een grappig instrumentje dat de komende jaren Europa moet gaan veroveren. De Heinose natuurliefhebster Conny Snoep heeft sinds kort alle importrechten voor de vogelpieper gekregen van de Amerikaanse ontwerper, de schrijver Roger Eddy uit Newington Connecticut. Het is de bedoeling dat de Heinose natuuractiviste de pieper zowel in Nederland als in de rest van Europa introduceert.

Hoewel de eerste grote orders nog binnen moeten komen is Conny de afgelopen weken al wel begonnen met de acquisitie. De landelijke bladen en omroepen zijn aangeschreven.

'Geef mij de wijkverpleging van nú maar! Tegenwoordig is de zorg veel beter georganiseerd. Je bent wel druk, maar als je vrij bent, ben je ook echt vrij', vindt zuster Corry Elshof-Leenaarts (60) uit Laag Zuthem. 'Dat is wel even anders dan in mijn eerste periode in de wijk. Toen werkte ik in mijn eentje twaalf dagen achter elkaar en had ik twee dagen vrij. En in die twaalf dagen was je 24 uur bereikbaar'. Deze week neemt Corry Elshof (beter bekend als zuster Elshof) na een opmerkelijke carrière afscheid als wijkverpleegkundige bij de Stichting Kruiswerk IJssel-Vechtstreek afdeling Heino. Voor veel gezinnen is zuster Elshof in de loop der jaren een begrip geworden. Is het niet door

Zuster Elshof en Ina Brouwer-Bol met dochter Janneke.

haar wijkverpleegkundige activiteiten, dan wel door haar lessen Gezondheidszorg in verpleeghuis De Hartkamp te Raalte, of aan de vroegere Mater Amabilisschool. Ze zit nog steeds in het bestuur van de Zonnebloem en ze is bezig met haar laatste bestuursperiode bij bejaardencentrum De Vloedgraven. Vanwege deze veelheid aan activiteiten en het feit dat velen haar persoonlijk zullen willen bedanken wordt haar een receptie aangeboden in zaal Marktzicht.

De gemeente Heino wil in de toekomst meer steun verlenen aan initiatieven voor ontwikkelingssamenwerking in Heino. Om zelf het goede voorbeeld te geven, willen burgemeester en wethouders 'zuivere koffie' gaan schenken in het gemeentehuis.

Verder gaan de gedachten van B en W in de richting van een uitgebreidere voorlichting dan nu het geval is. Ook particuliere (werk)groepen uit de Heinose bevolking zouden in de toekomst voor geldelijke steun in aanmerking moeten komen. Exacte plannen voor activiteiten op dit terrein zijn er volgens B en W nog niet. 'We willen gewoon wat discussie losmaken over een actievere rol van Heino op het gebied van ontwikkelingssamenwerking' stelt het college. Tot nu toe krijgt alleen de Werkgroep Chili een subsidie van maximaal 3500 gulden.

In Heino heeft men niet willen wachten op initiatieven van het Rode Kruis met betrekking tot de hulpverlening aan Roemenië. Het initiatief

voor het hulpgoederentransport vanuit Heino is al tijdens de kerstdagen genomen en gaat uit van de gastgezinnen van het Roemeense dans- en muziekensemble Argesul, dat vorig jaar in Heino optrad.

Onlangs nog bracht een groep van circa veertig personen een tegenbezoek aan de plaatsen Courtes d'Arges en Pitesti, de woonplaatsen van de leden van Argesul. De groep Heinoërs kwam diep onder de indruk terug van dit bezoek en betreurde het dat men niets kon doen om de Roemenen te helpen vanwege de afwevende houding van het Ceaucescu-bewind. 'We zijn dan ook hartstikke blij dat we nu wel iets kunnen doen. De nood is hoog', aldus Bennie van de Slighte, één van de animators van de Roemenencontacten.

Speciaal ten behoeve van gehandicapten wordt op landgoed De Colckhof bij Laag Zuthem een natuurpad voor gehandicapten aangelegd. Dit gebeurt op initiatief van de afdeling Overijssel van de Vereniging Natuurmonumenten, die het landgoed deels bezit en volledig exploiteert.

Het gehandicaptenpad, dat in eerste opzet een lengte van driekwart kilometer krijgt, wordt aangelegd bij de ingang van het landgoed, aan de Zuthemerweg.

De eerste lustrumviering van de Heinose volksdansgroep Spölda is een groot succes geworden. Ruim 250 personen zagen een gevarieerd programma met een rijke schakering aan folkloristische dansen en muziek.

Om niet verder te springen dan de polsstok lang is, besloot het jubileumcomité vooral groepen uit de eigen regio uit te nodigen voor een manifestatie.

In die categorie vielen de Folkloristische Dansgroep Hellendoorn, Ralda uit Raalte en het straatorkest De Stroatklinkers uit Heino. Vanwege de vriendschapsbanden van Heino met het Belgische Keerbergen was ook het St. Sebastiaansgilde uit die plaats een weekend in Heino te gast.

Van de Bestuurstafel

De werkgroep 'Tentoonstellingen' is samen met een werkgroep van de carnavalsvereniging 'De Sökkestoppers', van start gegaan met het realiseren van een tentoonstelling over het 44-jarig bestaan van de carnavalsvereniging.

Er is een werkgroep gevormd voor het schrijven van de Canon van Heino. Het resultaat zal in het jubileumjaar 2011 in boekvorm verschijnen.

De heer Albert Hensema uit Assen gaf op 19 oktober in het Parochiehuis een lezing over het hedendaagse kadaster. Er waren 34 leden aanwezig.

Over de kerstwandeling treft u bij deze 'Omheining' informatie aan.

De renovatie van de kelder vordert gestaag. De stellingen zijn geplaatst en de verlichting is aangepast.

Bent u van plan een familielid of kennis een cadeau-lidmaatschap van onze vereniging aan te bieden, dan zijn hiervoor cadeaubonnen beschikbaar.

Schenkeningen

- Van mevrouw M. Baarsma, Roggeakker 3, een kinderschortje, een vlinderstrikje, een kindernachtpon, twee losse stijve boorden, boordknopen, boordbaleinen en een boordendoosje.
- Van de heer M. Blanke, De Zeis 30, een groot aantal glaasjes voor een petroleumlamp, een fietsbinnenband en een hulpspaak.
- Van mevrouw T. Groot Beumer, Twentseweg 57A, het boek 'Met een hoofd vol knipjes en schuifjes', een gedenkboek over 72 jaar KPO.
- Van mevrouw Jansman-Kortstee, Ceintuurbaan 18, Raalte, vier herenhemden, een flanellen hemd en twee korte onderbroeken.
- Van de familie Mensink-Offenberg te Zwolle, een trofee 1e prijs springconcours Heino 29 mei 1949, aangeboden door CAVO Heino, een veeboekensnijder en een koolschaaf.
- Van mevrouw A. de Ruiter, Kerkslagen 20, kledingnummers.
- Van de dames Willigenburg, Kastanje 11, een zijden doopjurkje.

'OMHEINING'

Met deze naam tracht de Vereniging voor Heemkunde tot uitdrukking te brengen een vereniging te zijn, die Heino in al zijn facetten 'omheint'. Volgens sommigen is de naam afgeleid van dit begrip, symboliserend een heg of haag, die een bepaald terrein 'omheint', in ons geval van de Strenkhaar tot de Aalvanger en van de Dollenhoek tot de Ganzepan.

**Vereniging voor Heemkunde
'Omheining' te Heino**
Canadastraat 6, 8141 AC Heino
Tel. 0572-394562

E-mail: omheining@planet.nl
Website: www.omheining.net

Secr.: Acacia 25, 8141 TL Heino,
Tel. 0572-391986

Rabobank Heino: rek.nr. 3271.12.271

Contributies:

Leden € 15,00 per jaar (elk volgend gezinslid
€ 7,50 per jaar); portokosten € 6,00 per jaar
Losse nummers € 5,00 (max. 24 pagina's)
Themanummers € 6,00

Ledenadministratie

G.M. Rosendaal-Kroes,
Nieuwe Wetering 7, 8144 RA Lierderholthuis,
tel. 391798

Bestuur

H. Hofman, voorzitter,
Muntzstraat 11, 8141 VP Heino, tel. 392593
M.J.M. Bisschop, vice-voorzitter,
Vos de Waelhof 9, 8101 AE Raalte, tel. 392499
J.K. Pruijm-Reinders, secretaresse,
Acacia 25, 8141 TL Heino, tel. 391986
D.J. Buitenkamp, penningmeester,
Schoolstraat 1, 8141 EN Heino, tel. 391873
G.H.M. ten Berge-Elferink, Delmterweg 8,
8141 PJ Heino, tel. 391803
B.J. Horstman, De Horst 10,
8141 BA Heino, tel. 392622
J.H.M. Meulman-Kortstee, Dolderstraat 8,
8141 GK Heino, tel. 392560
G.M. Rosendaal-Kroes, Nieuwe Wetering 7,
8144 RA Lierderholthuis, tel. 391798
G.J. Veltkamp, Canadastraat 60,
8141 AE Heino, tel. 391292

Werkgroepen

1. Folklore

Contactpersonen: J.H.M. Meulman-Kortstee,
Dolderstraat 8, 8141 GK Heino, tel. 392560
en J.M.W. Kappert-Kogelman,
Davenschot 30, 8141 BD Heino, tel. 392806

2. Foto en Video

Contactpersoon: D.A. Weulink-Jansen,
Korenbloem 1, 8141 DG Heino, tel. 391698

3. Genealogie - Documentatie

Contactpersoon: J.K. Pruijm-Reinders,
Acacia 25, 8141 TL Heino, tel. 391986

4. Geschiedenis

Contactpersoon: J. Peters,
Woolhuisweg 39, 8141 RX Heino, tel. 391914

5. Historische Gebruiksvoorwerpen

Contactpersoon: G.J. Velkamp,
Canadastraat 60, 8141 AE Heino, tel. 391292

6. Kruidentuin 'Allegaardje'

Contactpersoon: G.H.M. ten Berge-Elferink,
Delmterweg 8, 8141 PJ Heino, tel. 391803

7. Streektaal

Contactpersoon: B.J. Horstman,
De Horst 10, 8141 BA Heino, tel. 392622

8. Tentoonstellingen

Contactpersoon: M.J.M. Bisschop,
Vos de Waelhof 9, 8141 AE Raalte, tel. 392499

Tijdschrift 'Omheining'

Redactie-adres:
Canadastraat 6, 8141 AC Heino
tel. 0572-394562

Redactie

D.A. Weulink-Jansen, Korenbloem 1
8141 DG Heino, tel. 391698, eindredactie
E-mail: ton.weulink@kpnplanet.nl
J.K. Pruijm-Reinders, Acacia 25
8141 TL Heino, tel. 391986
A. van de Wetering, De Haarstraat 33,
8141 EW Heino, tel. 392330, *vormgeving / opmaak*

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van het bestuur van de vereniging voor Heemkunde 'Omheining'.

Druk: Sonodruk, Heino

ISSN 1384-8461